

Chronologische ontwikkelingen

Joegoslavië

Map 10 E

Milosevic doel van bombardementen

Vervolg van pagina 1

Nov 2000

slecht drie dingen die Joegoslavië verlangd: Joegoslavië moet de soevereiniteit over Kosovo behouden, het UCK moet worden ontwapend en het referendum over de onafhankelijkheid van Kosovo mag niet doorgaan."

Het was blijikbaar teveel voor de Clinton regering om hieraan tegemoet te komen en op 24 maart begonnen de bombardementen.

Politieke motieven

De bombardementen zouden slechts enkele dagen duren, het bleken er 78 te worden. Op 10 juni werd een overeenkomst gesloten. "Toen ik de overeenkomst las, was ik niet verbaasd te zien dat aan de drie Joegoslavische eisen werd toegegeven en dat beide partijen de uitkomst als een overwinning claimden", aldus Parington.

"Ik begon me af te vragen waarom er zoveel bloed had moeten vloeien om iets te bereiken waar al voor het begin van de oorlog mee was ingestemd", schrijft Parington. "Ik kwam tot de conclusie dat de oorlog helemaal niet om humanitaire redenen was gevoerd, maar zoals alle oorlogen om politieke redenen. In dit geval was het gestelde doel om van Milosevic af te komen, de laatste communistische leider in Europa. Vanaf wanneer de Amerikaanse regering zich dit doel precies stelde, is moeilijk te zeggen. Waarschijnlijk was het in 1995 na de totale mistakking van de Bosnische staat. De Servische leider moest in een oorlog gebracht worden die hij niet kon winnen en waar een capitulatie een totale ramp zou betekenen. Kosovo moest het Waterloobombardementen zijn achillespees", aldus Parington.

De ellende die het heeft gebracht was groot. Duizenden doden en gewonden, een vrijwel volledige etnische zuivering, maar dan in omgekeerde zin, het UCK niet ontwapend en het gebied in een staat van chaos en weteloosheid. Servische bezettingen zijn gerooft, niet in de laatste plaats door de NAVO-landen zelf.

Voorzetting oorlog

Parington stelt dat de oorlog voor de NAVO niets meer heeft opgeleverd dan Milosevic al voor de oorlog had aangeboden. Dat mag op het oog zo lijken, maar bij de onderhandelingen in Rambouillet Kosovo. De NAVO eiste de volledige bezetting van Joegoslavië en het onbeperkte recht om van alle Joegoslavische faciliteiten gebruik te kunnen maken. Dat hebben ze met de bombardementen niet kunnen realiseren. Ook de doelstelling om Milosevic uit het zadel te krijgen, bleek niet realiseerbaar.

In dat licht valt de politiek van de NAVO na 10 juni 1999 te begrijpen. Onder het toezend oog van de NAVO-troepen is Kosovo vrijwel geheel etnisch gezuiverd. Het UCK is niet ontwapend maar omgevoerd van de Kosovo Protection Force. Systematisch is gewerkt aan het creëren van een situatie die moet leiden tot de afscheiding van Kosovo van Servië. De schertsvoting die 'de eerste vrije verkiezingen in Kosovo' wordt genoemd, moet de legitiemering van de afsplitsing zijn.

Milosevic bleek met bombardementen niet te verwijderd. Wat van buitenaf niet mogelijk bleek werd daarom van binnenuit gedaan. Hondertden miljoenen zijn besteed om de oppositie te financieren, stemmen te kopen en het veiligheidssysteem te corrumpen. De zo onschuldig voorgestelde studentenorganisatie Otpor kreeg speciale training van de CIA en geld om stemmen van jonge mensen te kopen in ruil voor een mobiel

telefoon. Kiezers kregen 100 Duitse mark wanneer zij op DOS zou stemmen. Terroristen van allerlei pluinage werden gefinancierd om een gewapende machtsvername te bewerkstelligen. Een ring van radiostations rondom Joegoslavië heeft onafhankelijk ingespeeld op de moegebucite Servische bevolking en ze voor gehouden dat wanneer Milosevic eenmaal weg is, er een einde zou komen aan hun moeilijke situatie. Dat die situatie vooral door het economisch embargo van het Westen en de verwoestingen van de NAVO-oorlog is veroorzaakt, werd er niet bij gezegd.

Prijskaartje

De strategie van economische wurging en uithollen van binnenuit heeft zo op het oog gewerkt. Milosevic is weg en de nieuwe leider Kostunica wordt triomfantelijk onarmd door de mensen die het bloed aan hun handen hebben van de duizenden doden en gewonden als gevolg van de bombardementen. De Servische bevolking ervart nu de democratie die het Westen in Bosnië en Kosovo hebben gebracht. De media zijn vrijwel gelijkgeschakeld, er heerst angst en niemand durft meer openlijk over politiek te praten. Mensen worden geïmmiteerd en zelf fysiek bedreigd.

Volgens 'The Economist' gaat de machtswisseling gepaard met een grote strijd tussen verschillende criminiele bendes om het bezit van de Joegoslavische staatsbedrijven, waarin vooraanstaande DOS-politici een belangrijke rol spelen.

De nieuwe machthebbers in Belgrado laten er geen gras over groeien. Vrijwel onmiddellijk zijn de subsidies op voedsel afgeschaft en zijn de prijzen vertienvoudigd.

Kostunica heeft al te kennen gegeven de Federale Republiek Joegoslavië te wil-

Kostunica (links) en Holbrooke

len ontmantelen, het land binnen de economische, financiële en militaire structuren van het Westen te brengen en op termijn mee te werken aan het Joegoslavië Tribunal. Althans eisen die de NAVO-landen zijn gesteld. Verder heeft Kostunica in Skopje diep gebogen voor dezelfde Holbrooke die met dubbele agenten dat's zo bezig was met het zoeken van een 'vreedzame oplossing' voor het Kosovo-conflict. Het resultaat is dat Kostunica opnieuw het lidmaatschap van de Verenigde Naties heeft aangevraagd. Dat is opmerkelijk aangezien Joegoslavië het VN-lidmaatschap nooit is kwijtgeraakt. Het applaus van de VN-afgevaardigden over de 'terugkeer', klonk dan ook als die van een Romciens antifixer voor de in kerens teruggevoerde opstandige slaven.

Kostunica is echter nog verder gegaan. In het Amerikaanse programma '60 minutes' heeft hij de westerse aanjigingen

gen tegen Servië inzake Kosovo min of meer erkend, hoewel hij later in een poging tot relativering zijn beklag heeft gedaan over de wijze waarop de journalisten met zijn afspraken zijn omgegaan.

Schadevergoeding

Het Servische volk moet de schuldvraag van de NAVO ingepeperd krijgen. Immers, het Amerikaans Congres heeft, twee dagen na de verkiezingen, een wet aangenomen die volledige opheffing van de sancties o.a. afhankelijk maakt van een regeling van de oorlogsschulden. Kroatische en Bosnische schulden van Servie 50 miljard hebben van Servie 50 miljard schadevergoeding schuldvergoeding dollar geëist. Dat kan niet anders dan een mechanisme zijn om Servië als 'enigste schuldig' voor tientallen jaren zwaar te laten betalen en op deze wijze het land leeg te zuigen. Zo moet elke aspiratie om tot een welvarende zelfstandige staat te komen, de grond in worden geboord.

De Verenigde Staten hebben nu verklaard Kosovo definitief van Servië te willen losmaken. Dat is begrijpelijk aangezien zij bij Pristina de geavanceerde Amerikaanse militaire basis in Europa aan het opbouwen zijn. Daarbij komt dat vrijwel direct na de verkiezingen in Tirana een overeenkomst is gesloten voor de aanleg van een oliepijpleiding van Bulgarije, via Macedonië naar Albanië.

Cursus democratie

Duitsland heeft al te kennen gegeven bereid te zijn met harde hand 'de democratie' te verdedigen. Joska Fischer heeft in de Bondsdag verklaard het Duitse leger en Duitse non-gouvernementele organisaties permanent in Joegoslavië te willen stationeren om 'het Servische volk de democratische cultuur bij te brengen die nodig is om met Duitsland te kunnen samenwerken'.

5. "WAARDIGHEID VOOR BOSNIË" VOOR DE KAR VAN DE NAVO

April
1999

Het Belgisch comité "Waardigheid voor Bosnië", dat in juli gevormd werd, riep openlijk op tot massale NAVO-bombardementen tegen de Serviërs. Het comité zette met veel persbelangstelling een anti-Servische campagne op die diende, zo blijkt nu duidelijk, als oorlogspropaganda ter voorbereiding van de NAVO-agressie.

Het is in dit licht dat we de vier belangrijkste stellingen van "Waardigheid voor Bosnië" moeten begrijpen, zoals Simone Susskind en Alain Destexhe (ex-Artsen zonder Grenzen, nu PRL) die in een interview in Le Soir (2.8.95) uiteenzetten.

Stelling nr. 1: « reageren door de Servische agressor een halt toe te roepen », « tegen een regime van etnische zuivering ».

Ons antwoord: Van bij het begin van de oorlog hebben de heersende media ons voorgehouden dat de Serviërs van buitenaf de Bosnische gebieden overspoelden. In werkelijkheid eisen de Bosnische Serviërs in hoofdzaak de gebieden op waar ze al sinds heel lang wonen. Wat bevestigd wordt door cijfers van volkstellingen die in het voor-oorlogse Joegoslavië regelmatig werden uitgevoerd.

«Ja maar de Serviërs maken slechts 32% uit en bezetten meer dan 50% van het gebied», zegt men. Natuurlijk! De Serviërs waren vooral landbouwers, de moslims woonden in de steden, het is dus logisch dat de oppervlakten niet overeenstemmen. Belangrijker nog: de media verhullen het feit dat alle verdeelplannen die in het Westen werden bekostigd, de Serviërs bijna elke toegang tot de industriële rijkdom, tot energie en delfstoffen, tot de belangrijkste infrastructuur ontnamen. Men wil de Serviërs alleen een stukje staat toekennen dat nog minder leefbaar is dan de andere. Dit bevestigt dat alle 'etnische' verdeelplannen in de praktijk onbruikbaar zijn. Ze verhogen alleen het lijden door gemengde gezinnen te verdelen, door burens en vrienden uit elkaar te jagen, door oneindige, onoplosbare ruzies over erfenissen uit te lokken. Alleen een verenigd Joegoslavië kon en kan

een vreedzaam onderkomen garanderen voor alle nationaliteiten die nauw met elkaar zijn verbonden. Het ergste is dat 'Waardigheid' de Kroatische en Bosnische agressors witwast. Een paar maand geleden, toen Tudjman een ander gebied van de Servische bevolking in Kroatië had aangevallen, namelijk West-Slavonië, werden de vluchtende Serviërs wildweg neergemaaid, zonder dat de media een vin verroerden. Dezelfde etnische zuivering heeft daarna plaats gehad in Krajina. Acht "Waardigheid" deze Servische slachtoffers geen belangstelling "waard"?

En wat de agressie van Izetbegovic betreft: waar waren de nobele zielen die het comité leidden toen het Bosnisch leger Bihac overrompelde om de tolerante leken-moslimbevolking van Fikret Abdic te verplichten terug te keren naar de stal van het islamitische Bosnië van Izetbegovic? Waarom verzwijgt "Waardigheid" bijvoorbeeld de recente getuigenis van een Nederlandse blauwhelm: «De moslims hadden eerst 192 dorpen in de as gelegd; voor mij zijn ze allemaal dezelfde.» (1)

De mensen komen op straat omdat ze een einde willen zien aan de 'volkerenmoord' (een term die hier wellicht overdreven is als men zich baseert op de bewezen feiten) en aan de wel degelijk aan gang zijnde 'etnische zuivering'. Maar door te verbergen dat deze in alle kampen wordt doorgevoerd, door de campagne uitsluitend te

richten tegen de Serviërs, stelt "Waardigheid" voor om die agressors te steunen, die agenten zijn van het Westen. Dat is schijnheilig en onwaardig.

Anderzijds verbergt "Waardigheid" volledig de oorsprong van de uiteenspanning. De bekende cineast Kusturica, die van Bosnische afkomst is (en in Cannes de Gouden Palm kreeg voor zijn film "Underground"), lanceerde een verwijt dat volop geldt voor het comité: «Hoe kan men het principe verdedigen van een multi-etnisch Bosnië als men eerst alles heeft gedaan om het principe van multi-etnisch Joegoslavië te niet te doen?» (2)

Inderdaad, Europa (onder leiding van Duitsland) en de VS kondigde aan dat «19,6% Kroaten het recht hadden zich van Joegoslavië af te scheuren, zogenaamd omdat 36,2% Serviërs er de plak zwaaiden. Diezelfde mogendheden organiseerden de "onafhankelijkheid" van Bosnië en nu vinden ze het misdadig dat 31,4% Serviërs zich willen afscheiden van een Bosnië waar 42,7 Moslims het voor het zeggen hebben. Waar zit hier de logica?» (3) Dat wil niet zeggen dat telkens nieuwe afscheuringen een oplossing zouden zijn. Die weg verzwakt de volkeren en maakt hen afhankelijk van de grote mogendheden. Susskind en Destexhe van "Waardigheid", die zich voordoen als "burgers die beslist hebben de buitenlandse politiek in handen te nemen" (4) hernemen voortdurend de klassieke argumenten van de oorlogszuchtige kringen in het Westen...

Ons besluit: om de agressors die zij steunen wit te wassen, baseert "Waardigheid" zich op een grove desinformatie.

Stelling nr. 2: «de afwezigheid van Europese politiek, de zwakheid van het Westen (...) onderstrepen. Men moet de moed hebben een keuze te maken. Niet alleen de oorlog verklaren als het om olie gaat maar ook als het om etnische kwesties gaat. Zoals in Bosnië.»

Ons antwoord: dit is om twee redenen mis. Duitsland en de VS hebben wel degelijk veel gedaan en doen dat nog steeds om het regime in Bosnië te versterken. Clinton geeft er nog altijd de voorkeur aan dat alleen de Bos-

De dag na de betoging van "waardigheid" vielen de Kroatische troepen Krajina binnen. Ze organiseerden de grootste ethnische zuivering uit de oorlog, zonder dat een woordvoerder van "waardigheid" enig protest liet horen.

niërs hun leven geven voor de belangen van de VS. De CIA heeft zwaar geïnvesteerd om de aanvalskapaciteit van Bosnië te verhogen: klandestiene wapenleveringen, informatie via satelliet om de aanvallen tegen Bihac te doen slagen, militaire instructeurs, de ter beschikking stelling van generaal Fredericks Frank, kommandant van het 7de VS-korps in de Golfoorlog, om de Bosnische en Kroatische troepen samen te voegen... Als "Waardigheid" echt gelooft dat het Westen niets doet voor Bosnië, hoe legt het dan de recente verklaring uit van een erg tevreden verantwoordelijke van de Amerikaanse geheime diensten: «De moslims zijn beter georganiseerd, beter opgeleid, beter uitgerust dan ooit tevoren.» (5) Is dat allemaal uit de lucht komen vallen? Ook Kroatië heeft hulp gekregen, vooral van Duitsland, om zijn bewapening op te drijven en de recente offensieven voor te bereiden. Zelfs in het Westen hebben veel politiek verantwoordelijken van hoog niveau uiteindelijk de verantwoordelijkheid van Duitsland in de uiteenspanning van Joegoslavië erkend. Dat men dus ophoudt te zeggen dat Europa geen politiek heeft: Europa heeft Berlijn geholpen dat komaf wilde maken met het lastige Joegoslavië, ter wille van zijn expansionistische ambities in Centraal-Europa. Europa heeft de VS geholpen die net als

Duitsland een veelheid van kleine staatjes beoogt die afhankelijker zijn en dus makkelijker te manipuleren. Washington bereidt in Albanië, Bulgarije en Bosnië — en morgen in Kosovo en in Macedonië — de installatie voor van belangrijke militaire basissen, om zo zijn overheersing te vestigen over Zuid-Europa en het Middellandszee-gebied, ten einde Europa en Duitsland de toegang te ontzeggen tot de markten en de natuurlijke rijkdommen van de islamlanden in het Oosten.» (6)

De uiteindelijke inzet is de controle over de route naar het Midden-Oosten en over zijn petroleum. De Balkan vormt hiertoe een strategisch kruispunt en de grote mogendheden hebben altijd gevochten voor de controle over dit gebied. De Eerste Wereldoorlog begon zelfs daar en om erg gelijkaardige redenen.

Ook de zinspeling van "Waardigheid" als zou petroleum hier niets ter zake doen, is vals: de petroleumvelden rond de Kaspische Zee worden even omvangrijk geacht als die van het Midden-Oosten. Moskou de controle over deze reserves ontnemen, is een van de belangrijkste oorzaken van de oorlog in Tsjetsjenië. De twee gebieden (Joegoslavië en de ex-Sovjetunie) zijn nauw met elkaar verbonden: voor de Westerse strategie is Joegoslavië niet meer dan een

proefbank, een eerste confrontatie tussen grote mogendheden om te weten wie in staat zal zijn als gendarm op te treden tegen een ex-Sovjetunie die aan de rand van de afgrond staat. In deze krachtproef tussen grote mogendheden spelen de VS ten volle de militaire kaart — dat is zowat hun enige troef — en de rechtse republikeinen dringen steeds meer op brutale botsingen aan.

Kortom, het optreden van de grote mogendheden in Joegoslavië maakt deel uit van hun globale strategie. De Nieuwe Wereldorde heeft als doel de Derde Wereld te herkoloniseren, het Westen te verzekeren van een nog steviger controle tegenover de sociale en nationale uitbarstingen die onvermijdelijk zijn geworden door de toemerkende onrechtvaardigheid.

De oorlog in Joegoslavië zou dan ook wel eens kunnen gaan gelijken op die in de Golf. "Waardigheid" beroept zich er trouwens op dat «de Servische leiders moeten behandeld worden zoals Saddam Hoessein. Die lui begrijpen alleen de taal van het geweld.» Dat is dan duidelijk. Op het moment dat honderdduizenden Iraakse kinderen sterven onder het wrede westerse embargo, op het moment dat tal van humanitaire verantwoordelijken zoals Unicef deze barbaarsheid aanklagen, eist "Waardigheid" dat men alles nog eens overdoet in Joegoslavië. Ook in de Balkan willen zij nieuwe emirs die het Westen helpen om dit strategisch gebied te controleren.

Ons besluit: "Waardigheid voor Bosnië" is voorstander van de Nieuwe Wereldorde en zijn oorlogen.

Stelling nr. 3: «Als het Bosnisch grondgebied opnieuw wordt aangevallen, moet men reageren. De NAVO is de eerste militaire mogendheid ter wereld en gedraagt zich als een klein land dat geen enkele militaire macht heeft. Men kan niet lijdzaam toezien en zich belachelijk maken, men moet de (Servische) agressoren bombarderen ofwel het aangevallen kamp in staat stellen terug te vechten.»

Ons antwoord: Het woord "reageren" moet het geweten sussen. Wij wezen erop dat de Serviërs al eeuwenlang op "Bosnisch

grondgebied" wonen. En wat de bewapening van de moslims betreft, die is een feit, dat hebben we kunnen zien. Het gaat dus vooral over de massale bombardementen. Als het Westen inderdaad soms aarzelend overkomt, dan is dat niet omdat het twijfelt tussen petroleum en morele kwesties maar omdat er interne verdeeldheid heerst tussen de verschillende strategieën en tactieken.

Verschillende strategieën : de VS, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië willen elk hun posities versterken, de controle over deze gebieden, hun grondstoffen en politiekers in handen krijgen. Allemaal willen ze Servië verpletteren maar elk probeert zijn eigen pionnen te plaatsen en voor de "bondgenoten" slechts de kruimels over te laten.

Verschillende tactieken : de meest oorlogszuchtige kringen zijn uit op een radicaal offensief van de NAVO in ex-Joegoslavië. Anderen aarzelen omdat ze vrezen dat zo'n konfrontatie de positie van Jeltsin in het gedrang brengt en dat Rusland zich daardoor van de westerse alliantie zou verwijderen. Deze aarzelende houding heeft dus niets van doen met ethiek maar met wat de beste manier is om de egoïstische imperialistische belangen te dienen.

De provocerende manier waarop "Waardigheid" de NAVO oproept zich te gedragen als "de eerste militaire mogendheid ter wereld" toont duidelijk aan welke belangen dit comité dient. "Waardigheid" eist nog meer interventies en bombardementen maar deze weg zal geen vrede brengen, integendeel. De hele geschiedenis van de oorlog in ex-Joegoslavië wijst uit hoe elke interventie van de grote mogendheden de oorlog erger heeft gemaakt. De Bosnische moslims gedroegen zich telkens weer op een manier die een nog grotere interventie uitlokte. Mitterrand heeft in '93 zelf gezegd : «De Bosniërs willen het konflikt absoluut internationaal maken. In Goradze bijvoorbeeld zijn zij het die tot de aanval overgingen.» (7)

Ons besluit : "Waardigheid voor Bosnië" leidt tot oorlog en spant zich voor de kar van de NAVO. Om de vrede te redden moeten wij integendeel de NAVO een halt toeroepen en een einde stellen aan de inmenging van de grote mogendheden.

Stelling nr.4 van "Waardigheid voor Bosnië" : «De kant kiezen van de demokraten tegen die van de Servische fascistien, milities, racisten.»

Antwoord : Karadzic en de andere nationalistische Servische leiders zijn nationalistien die zich ook aan ethnische zuiveringen schuldig maken. Het racistische nationalisme heerst in de drie kampen, zowel bij de Serviërs als bij de Kroaten en de moslims. Hoe kan men dan beweren eerlijk te zijn maar alléén de Servische nationalistien beschuldigen en zwijgen over het pro-nazi racisme van de Kroatische president Tudjman? Tudjman zei : «Ik prijs mezelf gelukkig dat mijn vrouw geen Servische is en geen joodse!». Tudjman, die vindt dat de joden Hitler hebben uitgedaagd, heeft in zijn nieuwe staat een racistische grondwet ingesteld, veranderde de naam van het "Plein van de slachtoffers van het fascisme" in "Plein van de Groot-Kroaten", gaf bepaalde straten van Zagreb de naam van Kroatische oorlogsmisdadigers uit '41-'45, verdreef tal van Kroatische burgers van Servische afkomst uit hun huizen om ze aan 'echte Kroaten' te geven, enz... En hoe kan men ook de Bosnische president Izetbegovic voorstellen als een demokraat terwijl iedereen weet dat hij altijd al en nu meer dan ooit een moslim-integratist was?

Waarom spreekt "Waardigheid voor Bosnië" alléén over de "Servische milities" ? Waarom zwijgen ze over de fascistische militanten uit Duitsland en heel Europa die vechten aan de zijde van Tudjman ? Waarom zwijgen ze over de steeds talrijker moslim-integratisten in het kamp van Izetbegovic? Objectief gezien zijn de Serviërs nog de enigen die zich verzetten tegen de overheersingspolitiek van Amerika en Duitsland. De Kroatische nationalistien en de Bosnische moslimleiders zijn daarentegen met handen en voeten gebonden aan dit imperialisme.

Ons besluit : men kan het racisme niet echt bestrijden als men zich niet tegen elke vorm van racisme, nationalisme en imperialisme keert.

(1) NRC Handelsblad, 24.7.95.

(2) Le Soir, 6.6.95

(3) Ludo Martens, L'Europe 1993, guerre et crise, Solidair, 5.5.93.

(4) Le Soir, 4.8.95.

(5) NRC, 1.8.95.

(6) Sean Gervasi, L'Evolution vers une intervention militaire dans les Balkans, printemps 95).

(7) In Vernet et Gonin, Le Rêve écrasé, 1994.

Weerloze vluchtelingen uit de Krajina op weg naar Servië. Onderweg werden ze nog geterroriseerd door Kroatische soldaten en burgers.

6. KRAJINA: DE GROOTSTE ETHNISCHE ZUIVERING SINDS HET BEGIN VAN DE OORLOG

250.000 MENSEN OP DE VLUCHT VOOR KROATISCH LEGER

De aanval van Kroatië op Krajina, begin augustus 1995, heeft de grootste vluchtelingenstroom op gang gebracht, sinds vier jaar geleden de oorlog in ex-Joegoslavië begon. 250.000 Serviërs ontluchten Krajina. Het Kroatische leger heeft dagenlang de streek platgebombardeerd. Krajina loopt helemaal leeg. Kolonnes uitgehongerde en uitgeputte vluchtelingen werden beschoten door Kroatische artillerie en vanuit Kroatische vliegtuigen. De Europese bemiddelaar Carl Bildt had het zelfs over «de grootste menselijke tragedie sinds het begin van de oorlog». En ondanks de censuur konden getuigen de omvang van de gruwelen aantonen.

J
O
E
G
O
S
L
A
V
I
Ë

Zoals de Amerikanen in Vietnam

In Krajina zelf past het Kroatische leger de tactiek van de verschroeide aarde toe en plundert er op grote schaal. In de steden Knin en Granac hebben eenheden onder direct bevel van het ministerie van Binnenlandse

Zaken opdracht gekregen alles te roven. Vrachtwagens vol met van de Serviërs gestolen TV-toestellen, hifi-installaties, koelkasten reden richting Zagreb, de hoofdstad van Kroatië.

Achter deze speciale eenheden komen gewone politietroepen die systematisch alle huizen in brand steken. Een journalist van

De Standaard beschreef op 9/8/95 hoe tussen Gospic en Granac tientallen huizen in brand stonden toen hij er langs reed. Geen enkel huis was nog intact. Boven de streek, zo schrijft hij, hing een dikke verstikkende rookwolk. Het is dezelfde tactiek als de Amerikanen gebruikten in Vietnam, voegt hij eraan toe.

De westerse reactie op de Kroatische agressie is een schoolvoorbeeld van de imperialistische politiek van twee maten en gewichten. Als de Serviërs in Bosnië hun zware wapens gebruiken, dan reageert de NAVO met luchtaanvallen. Als de Bosnische Serviërs zoals in mei laatstleden UNO-soldaten gevangen nemen (zonder hen slecht te behandelen) om zich te beschermen tegen de NAVO-luchtaanvallen, dan reageert het imperialisme met het sturen van 1.000 soldaten van de Snelle Interventiemacht.

Tijdens hun invasie van Krajina duwden de Kroaten Deense blauwhelmen als een levend schild voor hen uit. Eén Deens soldaat werd in koelen bloede vermoord. Zes Jordaanse blauwhelmen werden gewond toen een Kroatisch soldaat hen bestookte met handgranaten. Twee Tsjechische blauwhelmen werden gedood toen de Kro-

aten hun UNO-post aanvielen. Tientallen UNO-posten werden vernield. Zelfs Carl Bildt, de onderhandelaar die de Europese Unie uitgestuurd heeft, moest toegeven dat de Kroatische president Tudjman berecht dient te worden wegens oorlogsmisdaden. Toch volgen er geen sancties tegen Kroatië, laat staan luchtaanvallen op stellingen van de Kroaten.

De verovering van Krajina zou nooit mogelijk geweest zijn zonder de voorbereiding en de expliciete steun van de Verenigde Staten. In november 1994 sloten de VS met Kroatië een akkoord voor militaire samenwerking. Vijf Amerikaanse generaals hebben geholpen bij de "reorganisatie van het Kroatische leger om het op democratische lijst te schoeien" (volgens Amerikaans model uiteraard).

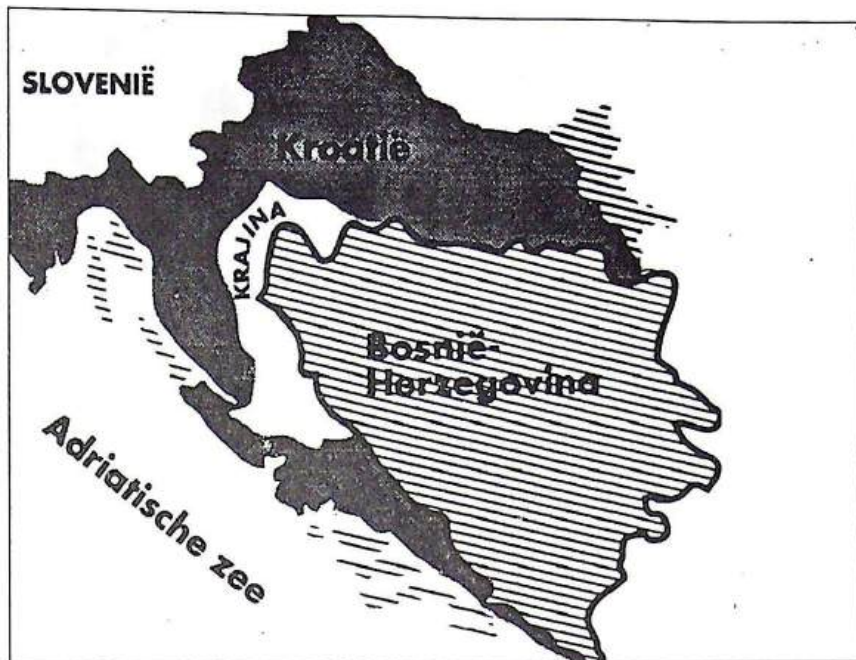
De NAVO heeft op directe wijze deelgenomen aan de verovering van Krajina door Servische stellingen te bombarderen.

Op drie jaar tijd heeft Kroatië voor één miljard dollar wapens gekocht in Oekraïne, Chili en Israël.

De UNO heeft een wapenembargo afgekondigd tegen alle republieken van ex-Joegoslavië. De VS hebben een belangrijke rol bij de controle ervan. Maar ze hebben de wapenvoer in Kroatië oogluikend toegestaan.

Actuele Kroatische telefoonkaart. Het nieuwe Kroatische regime van Tudjman wil van het katholicisme terug de staatsgodsdienst maken, zoals dat het geval was onder het fascistische regime van Ante Pavelic.

Al eeuwenlang woont een Servische bevolking in Krajina. Toch beweerde RTL-TVl op 6 augustus dat de Serviërs het gebied pas onlangs, in 1991, waren "binnengevallen"! Een staaltje manipulatie van de publieke opinie.

Oorlogsmisdadigers terug naar huis

Dinko Sakic is teruggekeerd naar Zagreb, de hoofdstad van Kroatië, na vijftig jaar ballingschap. Sakic is een berucht oorlogsmisdadiger: hij was de leider van het concentratiekamp van Jasenovac, in de Ustasji-staat Kroatië, waar meer dan 700.000 Serviërs, joden en zigeuners vermoord werden in de jaren '40.

In een interview met het Kroatische weekblad Magazin verklaart hij: "Het spijt me dat ik niet alles gedaan heb wat ons wordt aangewreven want als we het toen hadden gedaan, dan zou Kroatië vandaag niet in de problemen zitten en dan zou er niemand zijn om zoveel onzin uit te kramen. Jasenovac was een wettelijke instelling, opgericht volgens de letter van de wet, waar mensen in terecht kwamen van wie bewezen was dat ze geijverd hadden voor de neergang en de vernietiging van de Kroatische staat en die een gevaar betekenden voor de openbare orde en de veiligheid. Ik herhaal voor de honderdste keer dat er geen massa-executies hebben plaatsgevonden in Jasenovac. Het sterftcijfer was in normale verhouding tot de duur van het kamp en

het aantal mensen dat erin waren ondergebracht. Ik ben trots op alles wat ik heb gedaan. Als ik vandaag de kans kreeg dezelfde functies uit te oefenen, zou ik dat direct aanvaarden."

Tudjman, de president van Kroatië, herleidt in zijn boek "Afwijkingen van de historische wetenschap" het aantal slachtoffers tot 30 à 40.000 in plaats van 700.000. Hij probeert te bewijzen dat het kamp Jasenovac een werkkamp was en absoluut geen concentratiekamp waar een volkerenmoord gepleegd werd op de Serviërs, de joden, de zigeuners en ook op de Kroaten en moslims die zich tegen het Ustasji-regime verzetten. Precies op die manier sprak ook de nazi-pers over Jasenovac tijdens de oorlog. Tussen 1990 en 1992 liet Tudjman meer dan honderd Ustasji-oorlogsmisdadigers terugkeren naar Zagreb, uit ballingschap in Australië, Argentinië en Paraguay.

II. WAAROM NOG ATOOMWAPENS NU DE KOUDE OORLOG VOORBIJ IS?

In tegenstelling tot wat vele vredesactivisten gehoopt hadden brak er met de val van de Berlijnse muur geen tijdperk aan van vrede in Europa. Het was het begin van toenemende rivaliteit tussen de grootmachten om de controle over strategisch belangrijke gebieden als de Balkan en de Kaukasus. Deze rivaliteit is de belangrijkste oorzaak van de oorlogen die deze gebieden teisteren. In het concert van de imperialisten zijn het vooral Duitsland en de Verenigde Staten die de toon aangeven. Duitsland verhoogt zijn economische en politieke greep op Europese Unie, voert een agressieve economische expansiepolitiek naar de landen van Midden- en Centraal-Europa en bereidt zich voor om een dominante rol te spelen in de militaire interventiepolitiek van de NAVO en Westeuropese Unie (WEU). Het atoomwapen is het sluitstuk van de militaire strategie van de grootmachten, ook na de Koude Oorlog. Het is een middel tot chantage en om de eigen agressie tegen derde landen te dekken. De VS trachten hun groeiende superioriteit in atoomwapens te vergroten en streven een wereldmonopolie na. Duitsland wil via de Europese Unie controle krijgen over de Franse atoomwapens, terwijl Frankrijk zich via haar atoomwapens tracht te handhaven in het kamp van de imperialistische grootmachten.

Waarom Franse atoomproeven?

Frankrijk wil naast Duitsland sterk genoeg staan in de opbouw van de Europese hegemonie. Frankrijk weet dat zijn economisch gewicht maar minnetjes is in vergelijking met Duitsland. Het speelt drie belangrijke troeven uit om de balans meer in evenwicht te brengen: de atoomwapens; het neo-koloniale interventieleger en de buitenlandse militaire basis en tenslotte de Franse gebieden buiten Europa, die ware vliegdekschepen zijn van het kapitalistische Europa in de Derde Wereld.

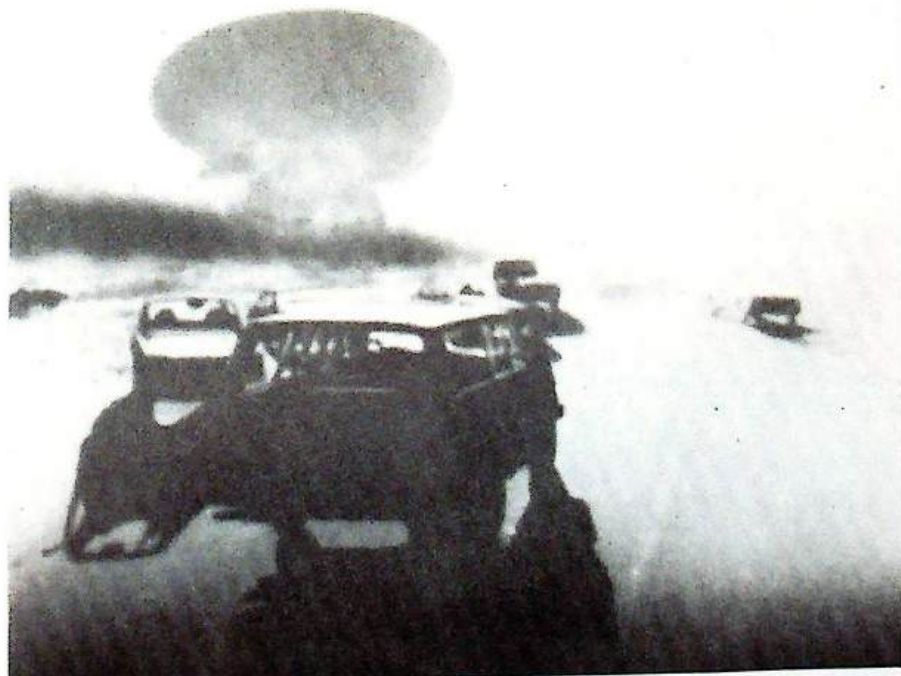
Frankrijk nog altijd een koloniale grootmacht, maar ...

Na de Franse kernproef brak in Tahiti (Frans Polynesië) een opstand uit. Deze gebeurtenissen trokken de aandacht op iets wat meestal verdoezeld wordt: Frankrijk behoudt met zijn "Overzeese gebieden" nog altijd een koloniaal rijk van liefst 11 miljoen km². Deze gebieden geven Frankrijk ook de controle over een immense maritieme zone. Deze "territoriale wateren" zijn namelijk groter dan die van het Europa van de 15. Deze zones zijn rijk aan vis en pe-

troleumreserves. Maar ze zijn vooral militair en strategisch belangrijk als basis voor de snelle interventiemacht als transportnet voor de Franse wapenhandel en voor de atoomproeven.

... Duitsland wil voorgedij over de Franse bom.

Waarom steunt Bonn Parijs? Lothar Rühl, Duits defensiespecialist: «De strijd die Frankrijk voert om haar atoomstrijdmacht op punt te stellen stelt Europa voor een solidariteitsprobleem. De bereidheid van Parijs en Londen om hun eigen buitenlands- en defensiebeleid ondergeschikt te maken aan een Europese autoriteit zou door de protesten nog kunnen verminderen.» (1) Via Europa wil Duitsland de beschikking krijgen over atoomwapens. In 1996 wordt het Verdrag van Maastricht herzien. Duitsland wil zijn greep op de Europese defensiepolitiek versterken, door de macht van de Europese Commissie te vergroten ten koste van de nationale regeringen. De Duitse grootmacht, die Europa economisch, financieel en politiek al domineert, wil nu ook de beschikking over atoomwapens via een versterkte

The Day after. Dit is nog film. Maar als het van de Amerikaanse president Clinton afhangt, kan dit werkelijkheid worden.

EEN MISLUKTE POGING OM DE CHINESE "MUUR" NEER TE HALEN

Tien Anmen, tien jaar later

Aug 1989

In het Westen wordt China steevast in een adem met 'Tien Anmen' vermeld. Bij staatsbezoeken, in mensenrechtenrapporten en elk jaar rond 4 juni, de verjaardag van "de gewelddadige onderdrukking van het studentenprotest op Tien Anmen", het Plein van de Hemelse Vrede in Beijing. Wat 10 jaar geleden in de Chinese hoofdstad werd onderdrukt, was echter een pro-kapitalistische opstand. Dat leren ons de feiten.

Paul Crispin

Op 15 april 1989 sterft Hu Yaobang. Deze ex-voorzitter van de Communistische Partij van China was eerder afgezet en vervangen omwille van zijn pro-kapitalistische koers. Studenten eisen dat de regering postuum eerherstel verleent aan Hu. Velen sluiten zich bij de beweging aan. Want de Chinezen hebben klachten over het economisch beleid, dat sociale ongelijkheid met zich meebrengt. En ze zijn verontwaardigd over de corruptie. Bepaalde gezagsdragers hebben het principe van "dien het volk" ingeruild voor "dien je portemonnee en je familie". Eerste minister Li Peng wordt onder vuur genomen: hij zou een "kleurloze bureaucraat" zijn, "een vijand van de democratie en van de studenten". Buitenlandse media, zoals de *Voice of America* en Chinese pro-westerse academici zoals Fang Lizhi moedigen de studentenleiders aan. Er volgen tien dagen van toenemende onrust.

ONDER HET OOG VAN HET AMERIKAANS VRIJHEIDSBEELD

Zhao Ziyang, de secretaris-generaal van de partij, is voor een dialoog op gelijke voet met de nieuwe studentenverenigingen. De leiders van de beweging voelen zich gesterkt. Ze brengen massale betogingen op de been en eisen toegang tot de pers. Ze grijpen het historisch bezoek van Sovjetleider Gorbatsjov aan om de regering nog meer onder druk te zetten. Op 11 mei beginnen studenten een hongerstaking op het Tien Anmen-plein.

De overheid stelt zich zeer verzoevend op. Ze onderhandelt met de vertegenwoordigers van de studenten. Sommige gesprekken worden op tv uitgezonden. Zo ziet iedereen studentenleider Wuer Kaixi, pathetisch in pyjama, premier Li Peng de mantel uitvegen. De overheid botst op een muur van arrogan-

Op 28 mei richten de studenten een standbeeld op dat een treffende gelijkenis vertoont met het Amerikaanse vrijheidsbeeld. Oog in oog met het portret van Mao is dit de ultieme provocatie.

De Communistische Partij van China begrijpt dat een deel van de betogers goede bedoelingen en terechte kritieken heeft, maar stelt dat zij op sleeptouw worden genomen door contrarevolutionairen. Op 26 april publiceert het Politiek Bureau van de Partij zijn analyse in het Volksdagblad: "... een handvol personen... is het er niet om te doen kameraad Hu Yaobang te herdenken. Ze komen ook niet op voor de vooruitgang van de socialistische democratie. Ze ijveren niet voor meer mogelijkheden om klachten te uiten. Onder de vlag van de democratie vertrappelen ze zowel de democratie zelf als de wet. Zij zijn erop uit de geesten te vergifigen. Ze verwekken oproer en saboteren de politieke stabiliteit en de eenheid van de natie. Dit is een geplande samenzwering, een opstand die uiteindelijk het leiderschap van de Communistische Partij van China en het socialistische systeem wil vernietigen."

Bepaalde manifestanten reageren inderdaad tegen de "vier basisprincipes" die de essentie vormen van het Chinees socialistisch systeem: de leidende rol van de communistische partij, het vasthouden aan de socialistische weg, de "democratische volksdictatuur", met de grootst mogelijke democratie voor arbeiders en boeren maar onderdrukking voor de vijanden van het socialisme en tenslotte het marxisme-leninisme en het denken van Mao Zedong als gids voor het beleid.

tie en onwil bij de studentenleiders. Die eisen dat alleen hun Autonome Studentenvereniging wordt erkend, in plaats van de officiële Studentenfederatie. Ze weigeren de hongerstaking te beëindigen of het Tien Anmen-plein te ontruimen.

Op 19 mei beslist de partijleiding de krijgswet uit te roepen om de situatie onder controle te krijgen. Zhao Ziyang, die tegen was, verdwijnt naar het achterplan.

In de twee weken die volgen, proberen de studentenleiders een algemene opstand uit te lokken. Met

heel wat steun van buitenaf. Uit Hong Kong ontvangen ze 140.000 dollar, en ook uit Taiwan en de VS stromen de dollars binnen. De Amerikaanse firma Stone stuurt elektronisch materiaal. De studenten telefoneren, telexen, faxen en zenden radioprogramma's uit, vaak via aftapsystemen, op kosten van de staat.

Een handvol leden van een zogenaamde vrije vakbond, de Autonome Arbeidersvereniging, roepen op tot een algemene staking. Overal in de stad verschijnen barricades, waar agitators de aanwezigen laten zweren dat ze zich zullen opofferen en desnoods hun leven zullen geven voor de 'democratie'. Hier en daar zijn er opstootjes met het leger en de politie. Op 28 mei richten de studenten een standbeeld op dat een treffende gelijkens vertoont met het Amerikaanse vrijheidsbeeld. Oog in oog met het portret van Mao is dit de ultieme provocatie.

ORDE OP ZAKEN

Twee weken lang reageren leger en politie erg gematigd. Maar op 3 juni krijgen ze uiteindelijk het bevel om het Tien Anmen-plein vrij te maken. Opstandelingen vallen hen aan met molotovcocktails en zelfgemaakte wapens. Banden van militaire voertuigen worden doorgesneden, militairen gemolesteerd en hun wapens in beslag genomen. De eerste slachtoffers zijn soldaten. Ze worden gelyncht, hun verbrande lijken worden van een brug gehangen. De troepen, die nauwelijks over traangas beschikken, vuren eerst in de lucht en daarna lager en lager. Er vallen doden en gewonden.

Een rapport van de Chinese regering geeft de volgende cijfers: 300 doden, niet alleen opstandelingen, maar ook soldaten en onschuldige burgers. 6.000 soldaten, politie- en veiligheidsagenten en 2.000 opstandelingen gewond. 1.000 militaire voertuigen, 60 pantserwagens, 30 politiewagens en 120 autobussen beschadigd of in brand gestoken.

Voor de westerse media is Tien Anmen de gedroomde gelegenheid voor een grootscheepse anticommunistische leugencampagne. Zij spreken over tienduizend doden, studenten die op het plein verpletterd werden

door tanks, stapels met honderden lijken die door legerhelikopters in brand werden gestoken, enzovoort. Later moeten ze die leugens herroepen, zij het dat dit in mineur gebeurt. De *New York Times* spreekt uiteindelijk over 400 tot 800 slachtoffers. BBC-reporter James Miles verklaart dat de cijfers van de Chinezen zelf kloppen en dat hij "geen doden wil verzinnen". Diverse westerse bronnen bevestigen wat de laatste hongerstaker Hou Dejian verklaarde: op het plein zelf zijn geen doden gevallen.

CHAOS EN INEENSTORTING VERMEDEDEN

Aan het einde van de jaren '80 waren de crisis en de expansiedrang van het wereldkapitalisme zo toegenomen dat het alles op alles moest zetten om de socialistische landen te heroveren. En in die landen waren de economische en politieke elementen van het kapitalistisch herstel zo vergevorderd dat contrarevolutionaire krachten uit binnen- en buitenland daar makkelijk konden op inspelen. Tien Anmen was een mislukte generale repetitie voor de val van de Berlijnse Muur enkele maanden later. Vandaag proeven miljoenen mensen de wrange vruchten van de "Nieuwe Wereldorde" die toen ontstond: een explosie van miserie en misdaad in Oost-Europa en Rusland, imperialistische oorlogen tegen Irak, Congo en Joegoslavië.

Een overwinning van de Tien Anmen-opstand zou voor China een nooit geziene catastrofe hebben betekend. Dat is ook het oordeel van China-deskundige Willem van Kemenade: "In toenemende mate is binnen en buiten China het besef gerijpt dat China's keerpunt in 1989 niet slecht voor het land is geweest. Als de politiek van toenmalig partijleider Zhao Ziyang, een humaan compromis te sluiten met de door Gorbatsjov geïnspireerde studenten, doorgang had gevonden, was in China de kans op een soortgelijke politieke implosie als later in de Sovjet-Unie, groot geweest. Die implosie zou waarschijnlijk geleid hebben tot langdurige conflicten en chaos." (1)

I NRC-Handelsblad, 14 februari 1998.

Bronnen

- Che Muqi (1990), Beijing Turmoil. More than meets the eye. Beijing.
- Ludo Martens (1994), Van Tien Anmen tot Timisoara. EPO, Berchem.
- Henri Alleg (1994), Le siècle du dragon. Paris.

Voor de westerse media is Tien Anmen de gedroomde gelegenheid voor een grootscheepse anticommunistische leugencampagne. Zij spreken over tienduizend doden, studenten die op het plein verpletterd werden door tanks, stapels met honderden lijken die door legerhelikopters in brand werden gestoken, enzovoort. Later moeten ze die leugens herroepen. BBC-reporter James Miles verklaart dat de cijfers van de Chinezen zelf kloppen en dat hij "geen doden wil verzinnen".

De leugen dat er een massaslachting heeft plaatsgevonden in Beijing is door het imperialisme bewust in stand gehouden, om er zijn eigen, échte slachtpartijen mee te verbergen. In 1986 vielen evenveel doden als in Beijing (300) bij een legeraanval op een politieke gevangenis in Peru. In 1989 waren er honderden slachtoffers bij voedselrellen tegen IMF-maatregelen (Internationaal Monetair Fonds, nvdr) in Carácas (Venezuela), en een paar duizend bij de militaire inval van het Amerikaanse leger in Panama. Niemand die het zich herinnert want de doden waren slachtoffers van de VS (in Panama) of van met hen bevriende regeringen (sociaal-democraten in Peru en Venezuela) - niet van het "moorddadige communisme".

Juni 1986

D E LANGE MARS VAN DE LEUGENS

WAAROM GAAT AMNESTY INTERNATIONAL ZO TEKEER TEGEN CHINA ?

Amnesty International trekt nog maar eens ten strijde tegen het socialisme in China. Maandenlang krijgt de publieke opinie en lasterkampanje over zich heen, onder de cynische titel "de lange mars". Het centrale campagne-dokument heet : "No one is safe" (niemand is veilig). Een paar opmerkingen. **PAUL CRISPEN**

trekkers van deze opstand, die in mei-juni '89 nog misleidend de Internationale zongen tijdens hun aktie, konden ontkomen naar de VS, waar ze nu openlijk ijveren voor een gewelddadige kapitalistische omwenteling in China. Hun organisaties zoals de "Federatie voor de Democratie in China" worden zwaar financieel gesteund door Amerikaanse en Taiwanese bedrijven en zelfs door overheidsinstanties. Bao Tong zelf was ten tijde van Tien An Men sekretaris van het Politburo. Hij schreef de toespraak van 4 mei waar-

Met de helft aan landbouwgrond per inwoner is het socialistische China in staat zijn bevolking veel beter te voeden dan India.

De titel van de brochure is letterlijk bedoeld: volgens Amnesty voelt niemand in China zich veilig. De één miljard honderd miljoen Chinezen zouden er gebukt gaan onder de grootste diktatuur ter wereld. Het minste meningsverschil met de partij zou aanleiding zijn tot gevangenis, foltering, enz...

Al kan deze grove beschuldigingen echter niet hard maken. Nemen we het eerste hoofdstuk, de zaak Bao Tong. Al beweert dat zijn vonnis, 7 jaar gevangenisstraf, slechts gebaseerd zou zijn op een privé-gesprek en het laten circuleren van een verslag van een vergadering (p.18). Tegen Bao Tong is echter heel wat meer en wat anders in-

gebracht. In 1986 al had hij als naaste medewerker van Zhao Ziyang (1) aan de Amerikaanse spekulant en miljardair van Hongaarse afkomst, George Soros, toelating gegeven een "Fonds voor de hervorming en opening van China" op te richten in Beijing. Het fonds diende om subversieve antikommunistische netwerken te financieren. Zo gaf het fonds bijvoorbeeld geld van Soros door aan een zekere Chen Ziming. Ziming was reeds sinds 1976 actief als professioneel antikommunistisch agitator. Hij werd pas in 1989 tot een gevangenisstraf veroordeeld vanwege zijn rol in de kontrarevolutionaire opstand op het Tien An Men-plein. (2) Bekende voor-

in Zhao Ziyang toegevingen beloofde aan de opstandelingen.

Hij was ook degene die het nieuws over de val van zijn baas en over de op handen zijnde instelling van de krijgswet liet uitlekken. (3) Iedereen begreep dat door deze maatregelen het ingrijpen van het leger zeker werd en de leiders van de opstand organiseerden dadelijk maximaal gewelddadig verzet. Bao Tong verleende dus vitale tactische steun voor en tijdens de Tien An Men-opstand aan groepen waarvan gebleken is dat zij met geweld het socialisme wilden omverwerpen. Bao Tong verdedigde, voor 1989, in het openbaar de noodzaak van "touningdu",

INDRUKKEN UIT BANJA LUKA

Tijdens de kerstvakantie reisden we met een groep jongeren naar Bosnië. We lo-geerden vijf dagen in Banja Luka bij vluchtelingen, familie van onze sympathieke tolk Senka. Dan rijden we naar Doboj, vlakbij de grens die Bosnië in 2 verdeelt. Hieronder geven we enkele indrukken.

TINE, KOEN EN MAJA

Tine, Koen en Maja reisden naar Bosnië om er hun solidariteit te betuigen.

De trip van 100 km in oostelijke richting verloopt erg vlot. Doboj ligt nog net in het Servisch gedeelte van Bosnië. We slapen 2 nachten in een groot, koud hotel van zeven, acht verdiepingen. De eerste nacht zijn er buiten ons nog twee gasten, de tweede nacht zijn we alleen...

In augustus-september '95 werd Doboj en omgeving elf keer gebombardeerd door de NAVO. Zeven doelwitten werden getroffen: radio- en TV-masten, maar ook een kerkhof en een grote stal die erg belangrijk was voor de voedselvoorziening in de streek. Meestal waren er twee aanvallen op één doel: na een eerste lichte aanval, volgde er een paar uur later een grotere.

Resultaat: mensen die ter hulp gekomen wa-

ren, werden zelf het slachtoffer van de bommen. 17 burgers en 2 militairen bleven zo dood, 15 burgers en 5 militairen werden gewond door de NAVO-bommen op Doboj. Een zone van 3 km rond de bergtop waarop de gebombardeerde TV-mast stond, was door IFOR tot verboden gebied verklaard (zelfs voor de burgemeester van Doboj). De politie van Doboj toont ons wel foto's van de bombardementen.

Met het hoofd tussen de knieën

We mogen een klasje bezoeken in de lagere school van Doboj. Koen vertelt erover in zijn dagboek: « Na het ontbijt wandelen we naar de lagere school waar we met jonge kinde-

ren kunnen praten. We kiezen het tweede studiejaar. 30 kinderen van 8 jaar zitten in het klasje. Slechts 2 van de 30 zijn van Doboj zelf. De 28 anderen zijn allemaal vluchtelingen! In de tijd van de NAVO-bombardementen waren ze juist begonnen aan hun tweede studiejaar. Eén meisje is toen zo geschrokken dat het plots alles is vergeten wat ze in het eerste jaar geleerd had. De onderwijzeres heeft speciale aandacht aan haar besteed, maar ze heeft nu nog steeds niet het niveau van het einde van het eerste jaar bereikt. Zij plaatst ook haar hoofd tussen haar knieën, telkens ze harde knallen of geluiden hoort. Ze is werkelijk getraumatiseerd. De onderwijzeres geeft al 25 jaar les, maar dit is het moeilijkste jaar, omdat de kinderen schrik hebben, zo zegt ze. De eerste dag van het schooljaar kwam er een jongetje naar haar en zei: « Mijn papa is gestorven ». Ze heeft toen twee dagen les gegeven met het jongetje in de armen. Ze had het moeilijk om tot hem door te dringen, want hij was zeer gesloten. Nu begint hij soms te wenen... Hij heet Zoran en tekent samen met de rest van de klas. We lopen wat rond in de klas en kijken rond, trekken foto's en zitten met hen op de schoolbanken. Als ik fluisterend door de klas loop, zegt Igor tegen de onderwijzeres dat dit niet mag en ik krijg een « waarschuwing ». Iedereen moet lachen. We laten de kinderen hun tekeningen af maken en daarna geef ik wat Engelse les. Ik leer ze twee zinnen: « Peace is here. Make love not war » en ze schrijven het op in hun schriften...

Maja geeft nog een strandbal en we spelen er ook wat mee in de klas, tot grote hilariteit van de kinderen. We geven de klas een heel deel kleurpotloden en stiften. Zoran vertelt me dat hij een zus van 13 heeft, Donjeka, en ik schrijf mijn naam op een tekening die ik voor hem gemaakt heb...

Even later zitten we in het lokaal van de directeur (het enige verwarmde lokaal) en we praten met de onderwijzeres van het tweede klasje. Zij is Servische, haar man Kroaat. Ze werkten beiden in deze school maar tijdens de oorlog is de man zijn job verloren. Hij is vertrokken naar Duitsland met hun 2 kinderen, maar het dochttertje is teruggekomen. Ze kan niet zonder haar moeder. Nu is de oorlog voorbij. Zij kan en wil niet uit het land en hij heeft geen zin om terug te komen ... Nog maar eens een uiteenge-trokken gezin... ».

MENSENRECHTEN IN CHINA : DE REDDING VAN JAARLIJKS MEER DAN VIER MILJOEN KINDERLEEVENS

"Als India vandaag dezelfde zuigelingensterfte zou kennen als China, dan zouden er jaarlijks 4 miljoen kinderen gered worden." (1)

Professor Vicente Navarro, diensthoofd Volksgezondheid aan de John Hopkins-Universiteit in de Verenigde Staten.

	China: grootste democratie ter wereld	India: grootste kapitalistische democratie ter wereld
inwoners	1,2 miljard	0,8 miljard
bebouwbare landbouwgrond per inwoner (in de VS : 0,78 ha)	0,08 hectare	0,19 hectare
% van de plattelandsbevolking dat leeft onder de armoededrempel	13%	33%
Kindersterfte	43 per duizend	122 per duizend
Levensverwachting	71 jaar	61 jaar
Alfabetisering volwassenen	78%	48%
% van de jongens en meisjes die de basisschool doorlopen	jongens : 99% meisjes : 94%	----- -----
Gemiddeld aantal leerlingen per leerkracht in het basisonderwijs	22	47
vrouwenemancipatie : plaats op de wereldranglijst (UNDP 1995) (België : 21° plaats)	23° plaats	101° plaats
% vrouwen in het parlement	21%	7%
% vrouwen in geschoolde beroepen	45%	21%

bronnen : Unicef, The State of The World's Children, 1995. United Nations Development Programme (UNDP), Human Development Report, 1995.

Als India vandaag dezelfde zuigelingensterfte zou kennen als China, dan zouden er jaarlijk 4 miljoen kinderen gered worden.

een Chinese glasnost. Kaderleden die pleiten om nog meer in de richting van het kapitalisme te gaan, zijn niet gevangen gezet en bekleden zelfs vandaag nog steeds hoge posities. (4) Dit toont aan dat de Chinese autoriteiten zich letterlijk houden aan hun bewering dat «het hebben van een ander standpunt niet strafbaar is zolang men geen daden stelt die de staatsveiligheid bedreigen». «Kontrarevolutionaire delicten zijn daden, uitgevoerd met de bedoeling de staatsmacht omver te werpen.» (5) Vermelden we tenlotte nog dat Bao Tong alvast de vrijheid heeft vandaag vanuit de gevangenis de rol van "rapporteur en raadgever" te spelen van een organisatie als Human Rights Watch-Asia, gespecialiseerd in leugenkampagnes tegen China.

De Lange Mars naar een rechtvaardige socialistische maatschappij

In China werd je vóór de Lange Mars van Mao gemiddeld 34 jaar oud, in buurland Indië bedroeg de levensverwachting toen 40 jaar.(2) Vandaag wordt de Chinees gemiddeld 71 jaar oud, terwijl de Indiër amper 61 jaar haalt.

Een reusachtig Derde Wereldland eeuwenlang geplunderd door het kapitalistische Westen en uitgebuit door grootgrondbezitters en religieuze leiders werd bevrijd in 1949 door het volksleger van Mao.

De belangrijkste mensenrechten zijn het recht op voeding, kleding, zuiver water, behuizing, gezondheidszorg en onderwijs. Het socialisme heeft in China deze rechten verwezenlijkt voor 1,2 miljard mensen. Over deze mensenrechten weigert Amnesty International te spreken. Hierover bestaat nochtans hard cijfermateriaal.

De vergelijking tussen China en buurland India is belangrijk om de verwezenlijkingen in China naar waarde te schatten.

China en India zijn de twee landen met de grootste bevolking ter wereld, met vergelijkbare aardrijkskundige en klimatologische omstandigheden. Alleen beschikt China per inwoner slechts over de helft aan landbouwgrond vergeleken met India. Voor een Derde Wereldland een zeer belangrijke zaak. Grond is voedsel, voedsel is overleven. Met de helft aan landbouwgrond per inwoner is het socialistische China in staat zijn bevolking veel beter te voeden dan

Amnesty International wil een lange mars terug naar het kapitalisme en de uitbuiting. In het kapitalistische Rusland van vandaag ligt de levensverwachting voor vrouwen acht jaar lager dan in het socialistische Rusland van voor 1990.

India. China heeft dank zij de uitschakeling van het grootgrondbezit en de Westerse plundering de landbouwopbrengst rechtvaardig verdeeld. Op het vlak van vrouwenemancipatie, onderwijs en gezondheidszorg haalt het arme China nagenoeg eenzelfde resultaat als het rijke Amerika of West-Europa. Deze harde cijfers staan in fel contrast met het onwetenschappelijke van het Amnesty rapport. Dit rapport wemelt van onbewezen beweringen, van insinuaties en van tendentieuze woordgebruik. De titel alleen al is veelzeggend: 'Niemand is nog veilig' (No one is safe). Iedere waarnemer die China en Indië of eender welk ander ontwikkelingsland bezocht heeft en vergelijkt, kan getuigen van de valsheid van deze bewering. Bekende anti-kommunistische "China-watchers" zoals Frank Ching van de *Far Eastern Economic Review* moeten toegeven dat de Chinezen wel degelijk hun mening en kritieken vrij kunnen uiten en via de rechtbank hun recht kunnen halen, ook tegen de staat als het moet.(3)

Welke Lange Mars wil Amnesty International?

Amnesty International (AI) weigert de essentiële mensenrechten te evalueren. AI is alleen geïnteresseerd in de zogenaamde individuele mensenrechten zoals

"vrijheid van meningsuiting". AI komt op voor personen en organisaties die onder het mom van die "vrije meningsuiting" een "Lange Mars" terug naar de uitbuiting en het kapitalisme willen organiseren. Deze willen China uitverkopen aan het Westen. De leiders van het studentenprotest op Tien An Men wilden het programma van Gorbatsjov ook doorvoeren in China. Als we zien tot wat dit in Rusland geleid heeft kunnen we vandaag stellen dat een overwinning van dit studentenprotest de grootste menselijke catastrofe uit China's geschiedenis zou voortgebracht hebben. Unicef berekende dat in het Rusland van de "vrije markt" de laatste vier jaar 1,7 miljoen mensen méér gestorven zijn, vergeleken met het sterftecijfer van 1989, toen het (zieke) socialisme nog overeind was. In het kapitalistische Rusland van vandaag ligt de levensverwachting voor mannen tien jaar lager dan in het socialistische Rusland van voor 1990. In Rusland zitten de gevangenis- en vandaag overvol. Tienduizenden kinderen worden er gevangen gehouden in erbarmelijke omstandigheden.(4) Over die mensenrechtenschendingen hoor je AI vandaag niet spreken.

Wist je dat Liu Huanwen, door AI een "vakbondsactivist" genoemd en voor wie een briefschrijfkantje werd op touw gezet, in 1989 door de plaatselijke bevolking van Shijazhu-

ang aan de politie werd uitgeleverd? Hij had een valse pas, wapens en munitie bij zich.(6) Wist je dat de Chinese dissident Bao Tong, ex-topkader van de Chinese KP en beschermeling van Amnesty, gesteund werd door de Amerikaanse multimiljardair George Soros, die in China een fonds oprichtte dat anti-kommunistische netwerken financierde? Bao Tong steunde ook de Tien An Men-opstandelingen die later zouden toegeven dat zij het socialisme wilden omverwerpen. (5) Bao Tong werd onlangs na 7 jaar gevangenisstraf vrijgelaten. Soros werkt momenteel voor de CIA ook in Sarajevo, Tsjetsjenië en de Oekraïne.

Wist je dat de Chinese regering in 1995 erin slaagde alle aantijgingen over foltering en machtswillekeur tegenover dissidenten uit een Amerikaans rapport over de mensenrechtenschendingen concreet, geval per geval, te weerleggen? Dit rapport vormde de basis voor de Amerikaanse regering om China al of niet de status van "meest begunstigde handelsnatie" toe te kennen en voor de jaarlijkse discussie in de mensenrechtencommissie van de VN. De VS heeft zich nooit verontschuldigd voor dit frauduleus rapport.(7)

Wist je dat achter de zogenaamde mensenrechtenorganisatie "Human Right Watch" (met hun gemanipuleerde beelden over de Chinese weeskinderen) en het frauduleuze boek van Mao's lijfarts eenzelfde Amerikaanse professor Andrew Nathan als promotor zit? Deze prof wordt, volgens recente onthullingen in de Amerikaanse pers, gefinancierd door Taiwanese geheime diensten.(8) Wist je dat het aantal dodelijke slachtoffers tijdens het neerslaan van de Tien An Men opstand geen "duizenden" maar 350 bedroeg? Een getal dat vanaf het begin door de Chinese autoriteiten werd naar voor geschoven. Een getal dat achteraf bevestigd werd door bekende westerse journalisten die direct getuigen waren van het gebeuren.(9)

Wist je dat de VS autoriteiten er openlijk voor uitkomen dat zij "mensenrechten" gebruiken als instrument in hun handelsoorlog tegen China?(10) Dat heel de leugenachtige hetze tegen Chinese producten die zouden gemaakt worden in gevangenkampen alleen in de kaart speelt van de grote Westerse bedrijven die concurrentie vrezen van de producten uit Derde Wereldlanden? Zo wilde ook de Amerikaanse regering vorig jaar speciaal de Chinese staatsbedrijven treffen met

Chinese journaliste bij Wereldwijd over de mensenrechten in België

Een dertigtal journalisten uit het Zuiden mochten in december 1994 op kosten van toenmalige staatssecretaris voor ontwikkelingssamenwerking Eric Derycke komen meewerken op de redactie van Belgische tijdschriften. "Zij zullen een vrijheid ontmoeten die ze thuis niet kennen", stelde de Staatssecretaris nog zelfverzekerd bij hun ontvangst. De Chinese journaliste Li Xing, hoofd van de reportage-afdeling van de China Daily in Beijing nam de uitdaging aan en zocht met de redactie van Wereldwijd uit "hoe vrij het westen is?". Volgende merkwaardige stukjes uit haar dagboek:

"België stelt zich graag voor als een vrij en democratisch land. Het gesprek met de Vlaams-Marokkaanse juriste over de discriminatie van migranten stelde heel wat vragen bij dat beeld. Hoe komt het toch dat de Westerse media, ondanks deze realiteit, steeds China met de vinger blijven wijzen als een van de minst democratische landen in de wereld? De heerschappij van de Kommunistische Partij en het gebrek aan persvrijheid worden in dikke letters aan de lezers bezorgd. Maar zelfs in kleine lettertjes vind je zelden de vermelding dat dit regime het meest democratische is dat we sinds 5000 jaar gekend hebben in China. Mensen die zich benadeeld voelen door overheidsinstanties kunnen met hun klachten terecht op radio- of TV-programma's, die deze heel graag op antenne brengen. Of we kunnen onze problemen altijd kwijt bij de afgevaardigden van het Volkscongres. (...)

Commissaris-Generaal voor de Vluchtelingen Marc Bossuyt ziet geen uitweg uit het vluchtelingenprobleem -alweer omwille van de moeilijke economische omstandigheden. En dan te bedenken dat hier per inwoner zoveel meer welvaart geproduceerd wordt dan in China. Hoe moet dat dan bij ons met de mensenrechten, als die hier al mogen beperkt worden omwille van de 'moeilijke economische omstandigheden?'"(14)

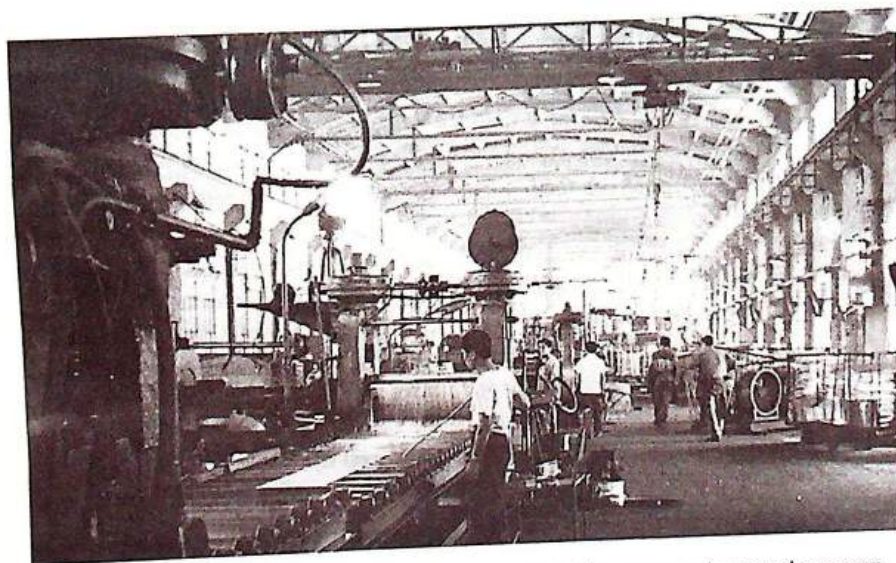
ekonomische boycotmaatregelen.(11) Wist je trouwens dat in de Belgische gevangenis-gevangenen worden tewerkgesteld aan 30 fr. per uur? Om China zoveel mogelijk onder westerse kapitalistische invloed te brengen passen de Amerikanen de "wortel en de stok" methode toe. De wortel om China te lokken is hun "statuut van de meest

begunstigde handelsnatie" dat ieder jaar opnieuw moet verlengd worden. De stok om de Chinees te slaan is de hetze rond de mensenrechten.(12)

Wist je dat de belangrijkste mensenrechtenschendingen zoals de criminaliteit en korrup-tie, het verschijnen van de straatkinderen, kinderarbeid en gevaarlijke arbeidsomstan-

digheden vandaag in China vooral voorkomen in die zones waar economisch het kapitalisme zich heeft kunnen vestigen? En precies die "kapitalistische hervormingen" worden verdedigd door de "dissidenten" die Amnesty in bescherming neemt. Zij noemen dat "economische liberalisering". Zij willen via een politieke machtsovername onder het voorwendsel van "democratisering" of "politieke liberalisering" dit uitbuitingssysteem doorvoeren in heel China.

Wist je dat China in mei vorig jaar in alle fabrieken overgeschakeld is van een zesdagenweek naar een vijfdagenweek met loonbehoud? Een nooit geziene prestatie voor een Derde Wereldland. (13)

In mei vorig jaar werd in alle Chinese bedrijven overgeschakeld van een zesdagenweek naar een vijfdagenweek met loonbehoud. Een nooit geziene prestatie voor een Derde Wereldland.

Voetnoten: (1) Navarro, V. "Has socialism failed? An analysis of health indicators under socialism", *International Journal of Health Services*, Volume 22, Number 4, 1992, p. 583-601. (2) *Ibidem*. (3) *Far Eastern Economic Review*, 30 maart 1995 en 16 december 1995. *Business Week*, 6 juni 1994. (4) *Central and Eastern Europe in transition, Public Policy and Social Conditions. Regional Monitoring Report - N°3 - 1995*. UNICEF, International Child Development Centre, Florence, Italy. (5) *Black Hands of Beijing*, Black en Munro, pp. 131, 189-191, 334. (6) *Ibidem*, p.264. (7) *Far Eastern Economic Review*, 30 maart 1995. (8) *Asian American Times*, 18 februari 1995, New-York. (9) James Miles, BBC-correspondent in Beijing op 4 juni 1989. *De New York Times* van 12, 13 en 21 juni 1989. *De Tijd* van 6 oktober 1989. (10) *The International Herald Tribune*, 16 mei 1996, p.1, 10 en 18 mei 1996, p.1 en 5. (11) *Wall Street Journal*, 8 februari 1995. (12) *Ibidem*. (13) *The International Herald Tribune*, 8 mei 1995. (14) *Uit Wereldwijd*, februari 1995, p.4-11.

C HINA DOET BETER INZAKE MENSENRECHTEN DAN DE VS

CHINEES JOURNALIST ANTWOORDT OP AMERIKAANSE BESCHULDIGINGEN

De Verenigde Staten stellen zichzelf graag voor als hét model inzake de mensenrechten. China is volgens de Amerikaanse propaganda het tegenovergestelde van dit model. De Chinese journalist Ren Yanshi heeft een vergelijking gemaakt tussen de twee landen. Hij deed dat aan de hand van onweerlegbare feiten en officiële gegevens.

REN YANSHI

De VS-regering laat haar bevolking bespioneren op massale schaal. In China bestaan dergelijke inbreuken op grote schaal op het privéleven van de burgers gewoon niet.

China en de Verenigde Staten hebben ongeveer dezelfde oppervlakte, maar de Chinese bevolking (1,2 miljard) is 4,6 keer groter dan de Amerikaanse (260 miljoen). De beschikbare landbouwgrond per hoofd van de bevolking in China is precies een tiende van die in de VS. China is dus een ontwikkelingsland met een laag inkomen terwijl de VS nummer één zijn van de ontwikkelde landen. De Wereldbank rekende in 1994 uit dat de rijkdom van de gemiddelde Chinees 1,6 procent bedraagt van die van de gemiddelde VS-burger. Met deze economische voorsprong zouden de VS theoretisch dus meer kunnen

doen voor de mensenrechten dan China. Laat ons nu eens kijken naar de praktijk.

In de VS moet je vooral rijk zijn om verkozen te worden

De Chinese Grondwet vermeldt economische en sociale mensenrechten die in de Amerikaanse grondwet niet eens zijn opgenomen, zoals het recht op gelijkheid. Het stemrecht is in de VS slechts met mondjesmaat en na vele jaren aan diverse bevolkingsgroepen (zwar- ten, vrouwen, Indianen, jongeren) toegekend. In China werd het algemeen stemrecht vanaf

18 jaar voorzien in 1953. In de VS was slechts 22 jaar later: in 1971.

99,97 procent van de Chinese burgers boven de 18 hebben vandaag stemrecht en kunnen zich kandidaat stellen bij verkiezingen, dat is meer dan in de VS. Gemiddeld 90 procent van de Chinese stemgerechtigden neemt deel aan de verkiezingen voor het Volkskongres terwijl het percentage voor het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden tussen de 30 en 60 ligt.

Tijdens de Amerikaanse verkiezingskampanjes geven de kandidaten enorme geldsommen uit. 28 Amerikaanse senatoren zijn dollar-miljonairs. In de gewone Kamer is 11,5 procent van de afgevaardigden miljonair. In China speelt geld geen rol bij de verkiezingen. Of iemand volksvertegenwoordiger wordt op lokaal of nationaal niveau, hangt af van zijn inspanningen voor staat en gemeenschap en van zijn banden met het volk, niet van de dikte van zijn portemonnee. De Chinese volksvertegenwoordiging is ook een weerspiegeling van de verschillende sociale categorieën en ethnische groepen.

Vijf keer meer gevangenen in de VS

Het globaal misdaadcijfer ligt in de VS 33 keer hoger dan in China. In 1993 werden in de VS per dag 9,8 mensen per 100.000 inwoners vermoord. Dat was vijf keer meer dan in China. De Unctad (de Ontwikkelingsorganisatie van de Verenigde Naties) schreef in zijn rapport van 1995 dat in de VS één op de zes vrouwen het risico loopt ooit verkracht te worden. Het aantal verkrachtingen ligt er zeven keer hoger dan in Europa en achttien keer hoger dan in China.

In de VS zaten in 1994 volgens het Amerikaanse ministerie van Justitie 1,5 miljoen mensen in de gevangenis. Van elke 100.000 burgers zaten er 565 in de gevangenis. In China is dat slechts 107 per 100.000 inwoners, vijf maal minder dus.

40 procent van de gevangenen die de Amerikaanse gevangenis verlaten, hervallen. In China is dat 7 procent. De Volksrepubliek heeft trouwens één van de laagste recidivisme-cijfers ter wereld.

Eén op honderd telefoons afgeluisterd

Een rapport van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) zegt dat er per jaar 20 miljoen Amerikaanse werknemers via elektronische

paratuur onder directe controle staan. In 1994 gaf de regering toelating aan de National Security Agency (Nationale Veiligheidsdienst) om op alle telefoon- en faxapparaten een chip te installeren die inlichtingen kan verschaffen over de gebruikers. In 1995 besliste het FBI (de federale politie) een op honderd telefoonlijnen af te luisteren.

The International Herald Tribune van 8 februari 1996 meldde dat in bepaalde wijken van sommige grote Amerikaanse steden zoals San Francisco en Baltimore af luister- en video-apparatuur wordt geïnstalleerd waardoor de politie de hele buurt konstant kan observeren en af luisteren.

Dergelijke vergelijkbare permanente inbreuken op grote schaal op het privé-leven van burgers bestaan in China niet.

70 oorlogen en invasies, basissen overal in de wereld

Diskriminatie is nog steeds de lelijkste kant van de Amerikaanse maatschappij. Zwarten, Latino's en andere minderheidsgroepen zijn ondervetegenwoordigd in het politieke, economische en sociale leven en overvetegenwoordigd in de gevangnissen. Er worden zes keer meer zwarten vermoord dan blanken. In China hebben de minderheden en de Han-meerderheid gelijke rechten. De minderheden genieten bovendien bepaalde voorrechten en extra staatssteun.

Ook wat deelname van vrouwen aan politiek en werk betreft, scoort China beter dan de VS. In de Chinese grondwet is gelijk loon voor

Een woonwijk voor alleenstaande ouderen in de Chinese provincie Hubei. De wijk werd gefinancierd door de staat. De VS tellen meer dan twee à drie miljoen daklozen, in China bedraagt het aantal daklozen nauwelijks 7,5% van dat van de VS.

gelijk werk opgenomen, in de Amerikaanse niet. Het huidige reële inkomen van Chinese vrouwen ligt gemiddeld op 77,4 procent van dat van de mannen. In de VS bedraagt dat slechts 59 procent.

Zware sociale problemen waar de VS-bewoners dagelijks meer en meer van te lijden hebben zoals geweld binnen het gezin, drugsverslaving, AIDS, richten in de Chinese samenleving onvergelijkelijk veel minder ravage aan.

De VS hebben, zoals officiële bronnen toegegeven hebben, tussen 1940 en 1974 radioactieve straling, bakteriologische en chemische wapens op mensen uitgetoet. 500.000 mensen werden als proefkonijn gebruikt, 210.000 daarvan werden buiten hun weten ra-

dioactief besmet.

De VS hebben 70 oorlogen en invasies uitgevoerd en overal ter wereld militaire bases geïnstalleerd. De VS hebben tijdens deze agressies de mensenrechten in het buitenland massaal geschonden, bijvoorbeeld met de moorddadige bombardementen in Korea of de massale ontbladerings- en napalmbombardementen in Vietnam.

De Volksrepubliek China heeft zich aan dit alles nooit bezondigd. Bovendien zijn de VS het land met de grootste arsenaal aan kernwapens, het grootste aantal kernproeven en het enige land ter wereld dat ooit de atoombom gebruikte. Het aantal kernproeven dat de Chinese Volksrepubliek uitvoerde is slechts 4,1 procent van dat van de VS en de Volksrepubliek bezit slechts 1,2 à 1,8 procent van het aantal kernwapens van de VS. Vanaf de eerste dag dat de Volksrepubliek over een atoombom beschikt heeft ze officieel en eenzijdig verklaard nooit als eerste atoomwapens te gebruiken en deze wapens nooit in te zetten tegen landen of regio's die over geen atoomwapens beschikken. De VS hebben steeds gewaagd dergelijke verklaring te ondertekenen. Op al deze punten scoort het socialisme van China, ondanks de ernstige economische achterstand, beter dan de VS. Het kapitalisme is op het vlak van de mensenrechten zeker niet superieur aan het socialisme, integendeel.

Zelden zo'n grote vooruitgang op zo korte tijd

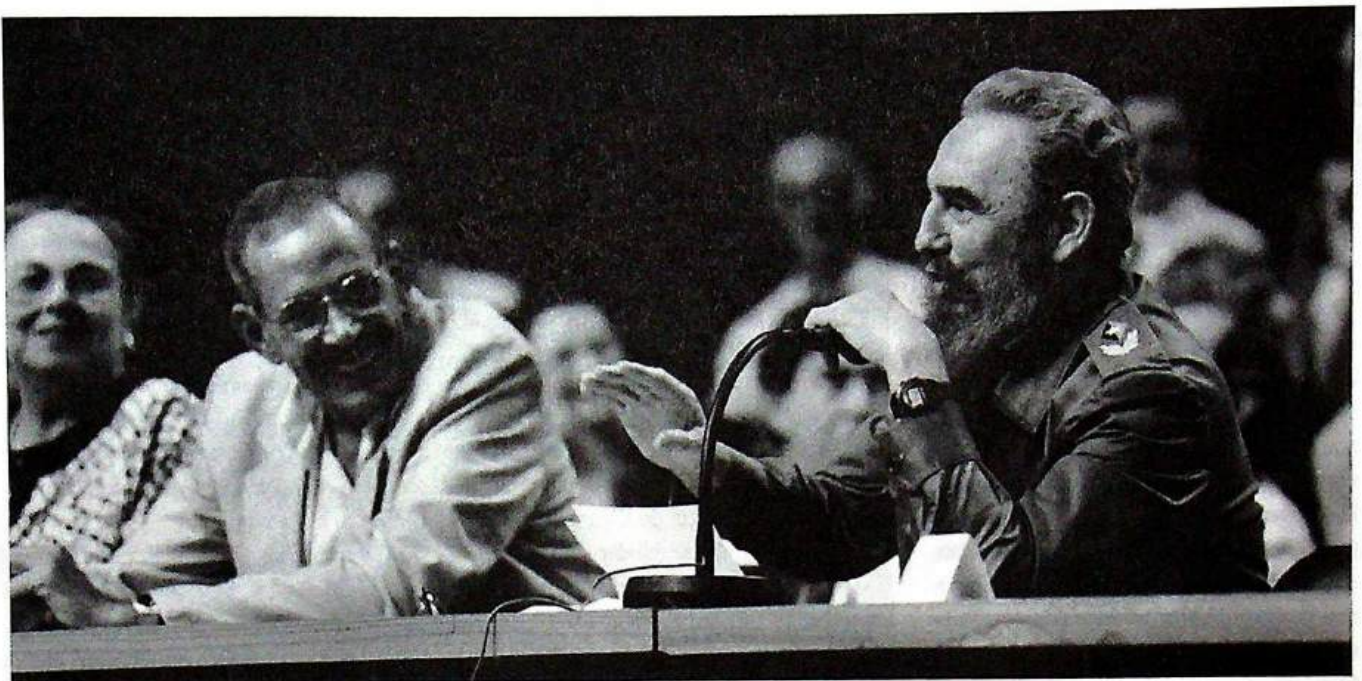
In de VS wordt het aantal daklozen op 2 à 3 miljoen geschat. In China wordt dit aantal slechts op 150.000 geschat. Dat is 5 à 7,5 procent van het aantal Amerikaanse daklozen. Een rapport van het ministerie van onderwijs, met als titel "US Adult Culture" schat dat de helft van de Amerikaanse bevolking niet of nauwelijks kan lezen en schrijven. Het analfabetisme in China daarentegen daalde van 80 procent (bij de oprichting van de Volksrepubliek in 1949) naar 12 procent vandaag. In 1995 moest de VS-regering toegeven dat sinds 1973 het reële inkomen van 80 procent van de burgers gestagneerd of gedaald is en dat de levensstandaard van de gewone mensen serieus gezakt is. De privé-ondernemingen produceerden 5,9 procent meer maar het gemiddelde uurloon verminderde met 4 procent. De Chinese economie groeide sinds 1978 jaarlijks gemiddeld met 9 procent. Het inkomen per hoofd is weliswaar nog zeer bescheiden maar verdubbelde tussen 1977 en 1987. Sinds 1990 stijgt het reële inkomen elk jaar met 8,4 procent in de stedelijke gebieden en 4,3 procent op het platteland. Ernest Stern, vice-president van de Wereldbank, erkende dat in de hele wereldsgeschiedenis er zelden een samenleving werd gezien die zo'n grote vooruitgang in zo korte tijd kon realiseren.

Deze tekst is een samenvatting van het rapport van Ren Yanshi. Wij baseerden ons op de tekst die verscheen in Beijing Information van 1 april 1996, blz. 12-20.

"DE VERENIGDE STATEN WILLEN ONS UITHONGEREN"

DE CUBAANSE COMMUNISTISCHE PARTIJ WIL DE REVOLUTIONAIRE ZUIVERHEID BEWAREN

Met hun misdadige blokkade proberen de VS Cuba economisch te verstikken. Tegelijk voeren ze de binnenlandse subversie aan om het land te destabiliseren. Nu de anti-Cubawet Helms-Burton in het Amerikaanse Congres is gestemd, lanceert de Cubaanse Communistische Partij een ideologische campagne onder het volk. Wij drukken uittreksels af uit het Rapport van het Politiek Bureau.

Fidel Castro : Subversieve organisaties willen de onafhankelijkheid van ons land vernietigen. Ze hebben geen kans op slagen.

De monsterlijke Wet Helms-Burton is een schepping van de meest reactionaire krachten, gedreven door de neofascistische ideologie. Zij wil het meest kwetsbare deel van het volk in verwarring brengen en ontwapenen door de opvoering van de radiopropaganda en andere middelen om ideologische verwarring te stichten.

Deze fascistische wet wil zo een gunstig klimaat scheppen voor een "humanitaire" militaire actie, zo mogelijk onder UNO-vlag en indien dat niet lukt, als unilaterale beslissing van de VS. Elke dag drijven we onze voorbereiding van de Oorlog van heel het volk op, en verdubbelen we onze inspanningen voor het herstel, de verandering en de herschikking van onze nationale economie. Terwijl we dat doen moeten we ook de sociale en politieke toestand van het land on-

derzoeken en de conclusies trekken voor het ideologisch werk dat onze partij moet verrichten.

De sociale en politieke toestand

Als gevolg van het stopzetten, het gedeeltelijk afbouwen of het inkrimpen van de activiteiten in de meeste takken van de economie, daalde het aantal werkers in de productie- en dienstcentra van de staat. Een belangrijke sector van de arbeidersklasse, de landarbeiders in de suikerteelt en in de meeste landbouwsectoren, heeft arbeiderscoöperatieven gevormd. Zij zijn de collectieve eigenaars van de productiemiddelen en van de opbrengst van hun arbeid die ze verwezenlijken op gronden die staats eigendom zijn en die ze in vruchtgebruik krijgen. Vandaag zag de Revolutie zich

verplicht het zelfstandig werk op grote schaal in verschillende sectoren te aanvaarden. We mogen immers niet uit het oog verliezen dat de staat niet bij machte is aan iedereen werk te garanderen en dat de toegang tot welvaart onder het socialisme afhankelijk is van werk. Het aantal individuele boeren is in stijgende lijn. De psychologie van de privé-boer en van de zelfstandige werker in het algemeen, nijgt naar het individualisme en is geen bron van socialistisch bewustzijn. De negatieve effecten die het zelfstandig werk kan teweegbrengen zijn veelvuldig : het opnieuw opduiken van de oude of nieuwe misdadige praktijken of het zich wederrechtelijk verrijken in onze toestand van schaarste. Het kan onder andere ook de basis leggen voor de georganiseerde actie buiten de staat om, of een voedingsbodem vormen voor het subversieve werk van

vijand. Maar we mogen niet vergeten dat de zelfstandige werkers en de privé-boeren een massa mensen vertegenwoordigen wiens lot over het algemeen verbonden is met dat van gans het volk. Ons ideologisch werk met hen moet erover waken dat hun aspect van werker zijn de bovenhand heeft. Het is op dat vlak dat de strijd voor de opvattingen zich afspeelt. Er is ook nog een ander deel, een minderheid, die echter welvarender is. Hetzij omwille van de omvang of de vruchtbaarheid van hun grond, of omwille van de aard en de gunstige mogelijkheden van de sector waarin ze actief zijn. Hetzij omdat ze zeer behendig zijn bij het handeldrijven of omwille van hun gebrek aan scrupules om allerlei transacties op te zetten ook al zijn die verdacht of ronduit illegaal. Die groep accumuleert grote sommen geld die ze, naargelang de mogelijkheden, zal investeren in nieuwe bedrijven of simpelweg zal oppotten.

Die categorie boeren, en een deel van de stedelijke zelfstandige werkers, waarbij we de zogenaamde tussenhandelaren kunnen voegen, vormen de laag van nieuwe rijken die we zien ontstaan in het land. We moeten hardnekkig en in overeenstemming met die realiteit vechten om hen de wetgeving te doen naleven en ervoor te zorgen dat ze de progressieve belasting op hun inkomen betalen.

Vijf lange jaren van schaarste

Het tekort aan voedsel, de stroomonderbrekingen, de transportproblemen, de bijna totale afwezigheid van distributie aan kleren en schoenen, het verslechteren van de woonsituatie, het verminderen van de diensten voor het herstellen van huishoudelijke apparaten, het tekort aan essentiële producten zoals zeep en andere producten voor de hygiëne, de materiële moeilijkheden in ons uitgebreid onderwijs- en gezondheidsnet... dat allemaal betekende voor ons volk vijf moeilijke jaren. We kenden een scherpe val van het levensniveau dat we in de jaren '80 bereikt hadden. Dank zij de actie van de socialistische staat en ondanks de economische crisis werd echter niet één school, niet één ziekenhuis, niet één kindertuin, niet één bejaardentehuis gesloten en konden we onze gezondheidszorg en ons onderwijs, die zoveel bewondering afdwongen in heel de wereld, op peil houden. Bij deze materiële moeilijkheden voegden zich de politieke ontgoocheling en verwarring, veroorzaakt door het wegvallen van het

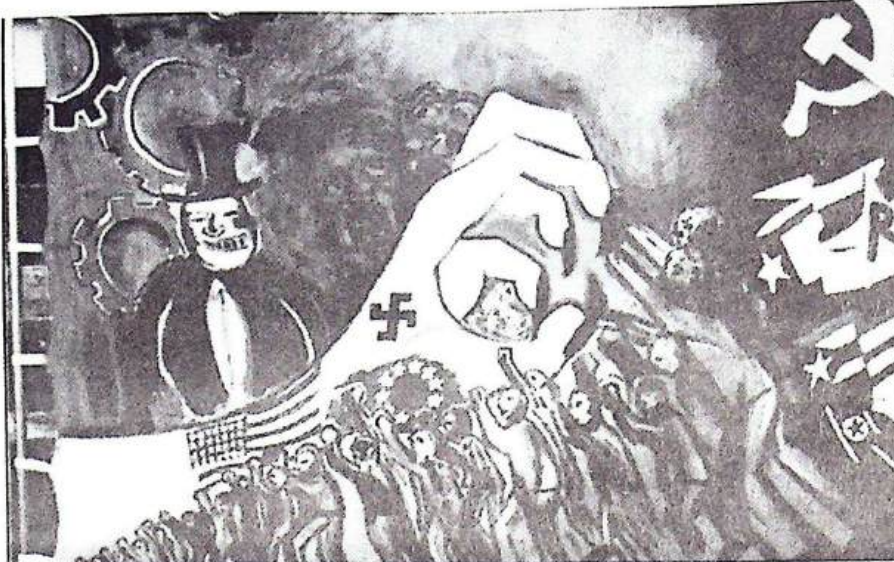
We kenden een scherpe val van het levensniveau dat we in de jaren '80 bereikt hadden. Maar we hebben niet één school, niet één ziekenhuis, niet één kindertuin of één bejaardentehuis gesloten.

socialisme in Oost-Europa, en vooral door het uiteenvallen van de Sovjet-Unie. En we mogen zeker de psychologische oorlog, die de grootste supermacht van deze unipolaire wereld vandaag tegen ons voert, niet vergeten. De VS concentreert haar propaganda-middelen in ongekende verhoudingen tegen ons klein eilandje. In 1995 zonden verschillende vijandige radiostations maandelijks tienduizenden uren propaganda uit tegen ons land. Nooit in de geschiedenis van de mensheid werd een volk onderworpen aan zo'n stortvloed van verraderlijke, leugenachtige en subversieve propaganda. Het maakt allemaal deel uit van een geheel van weloverwogen activiteiten die het hele spectrum van onze maatschappij bestrijken en die erop gericht zijn de verdeeldheid, de verwarring en de ideologische ondermijning te bevorderen om ons te destabiliseren. Het is van levensbelang te analyseren in welke mate onze bevolking, in zijn verschillende klassen, lagen, leeftijden en gebieden, onze politiek begrijpt en wat we moeten doen op ideologisch vlak.

Een strategie in twee luiken

Luik I van de anti-Cubaanse strategie van de Verenigde Staten is de blokkade, die erop gericht is ons economisch te wurgen. Luik II is

de interne subversie, waarmee ze op een binnenlandse slijtageslag mikken. Beide luiken vullen elkaar aan. Het goedkeuren van de Wet Helms-Burton, die luik I op het buitensporige af versterkt, wil niet zeggen dat de vijand verzaakt heeft aan luik II. De pogingen om verwarring, wantrouwen, onenigheid en verdeeldheid te zaaien onder het Cubaanse volk nemen niet af. Zo willen ze onvrede, vreedzaam verzet en eventueel rellen veroorzaken die dan als alibi kunnen dienen voor de meest extremistische kringen in Miami om militaire acties te lanceren. Dat zal allemaal steeds sterker worden. De vijand zal nieuwe wegen zoeken om te infiltreren en uitgebreid gebruik maken van die wegen die hij al opende via Europa en verschillende plaatsen op ons continent. Daarenboven verbijgt de vijand zijn intenties ook niet om een deel van de zogenaamde niet-gouvernementele organisaties (NGO), die de laatste tijd in Cuba opdoken, te gebruiken als een Paard van Troje om hier de verdeeldheid en de subversie aan te wakkeren. Richard Nuccio, de raadgever van het Witte Huis voor Cubaanse aangelegenheden stelt die NGO's voor als integrerend onderdeel van de civiele maatschappij. Die opvatting werd ook zeer duidelijk geformuleerd door sommige intellectuelen in dienst van de regering

De VS-leiders zouden een sociale explosie willen veroorzaken door de burgerlijke ongehoorzaamheid en subversie om een voorwendsel te hebben voor een openlijke agressie.
Foto : collectief schilderwerk onder leiding van Juan

van de VS. Zo bijvoorbeeld door de auteur van het boek "Cuba: crisis en overgang", gepubliceerd door de Universiteit van Miami. Het boek omschrijft de Cubaanse civiele maatschappij als iets dat niets te maken heeft met de Staat, waartegen ze zich kan verzetten en die ze zelfs zou kunnen vernietigen; als iets dat samengesteld is uit ontelbare groepen met gelijklopende gemeenschappelijke doelstellingen. En bij de groepen die de auteur opsomt zien we bijvoorbeeld filatelisten, yogabeoefenaars, basketters, schilders, musici, specialisten in Afro-Cubaanse religie, want - zo zegt de auteur - "om het even welk interesse en om het even welk excuus is geldig om zich onafhankelijk van de staat te verenigen". "Die ontwikkeling van de interne civiele maatschappij veronderstelt communicatie en samensmelting met de gemeenschap in ballingschap teneinde vertrouwen te scheppen, wroeging weg te werken en elkaar wederzijds te helpen. Natuurlijk moet dit allemaal vreedzaam gebeuren, zonder samen te zweren en zonder buiten het wettelijke kader te treden. Het gaat er niet om het Castrieme op één dag omver te werpen, maar het stap voor stap om te vormen." De auteur somt de burgerlijke weerstand, de burgerlijke ongehoorzaamheid (geen belastingen betalen, tegen alles en nog wat protesteren...) op en tenslotte de sociale explosie, die zou kunnen uitmonden op een Noord-Amerikaanse agressie onder het mom van voorwendsels die schijnbaar meer geldingskracht zullen hebben dan die die

door de externe contra-revolutie naar voor geschoven worden.

De Cubaanse socialistische civiele maatschappij

Voor ons is de civiele maatschappij niet die waarover men in de Verenigde Staten spreekt, maar die die we hier hebben, de Cubaanse socialistische civiele maatschappij. Zij wordt gevormd door onze sterke massaorganisaties: de Centrale van de Werkers van Cuba (CTC), de Comités voor de verdediging van de Revolutie (CDR), de Vereniging van kleine landbouwers (ANAP), de Studentenfederatie, de Federatie van de leerlingen uit het Secundair, en zelfs de kinderen, gegroepeerd in de organisatie van de Pioniers. Daarbij voegen zich ook de sociale organisaties die onder meer de Strijders van de Revolutie, de economen, de juristen, de journalisten, de artiesten en schrijvers, enz. groeperen; zonder de NGO's te vergeten, die binnen het wettelijk kader werken en er niet op uit zijn het economisch, politiek en sociaal systeem dat ons volk vrijwillig koos, te ondermijnen en die samen met de revolutionaire staat de opbouw van het socialisme nastreven. Er zijn in de wereld ook vele NGO's die niet beantwoorden aan de verwachtingen en belangen van de vijanden van de volkeren. Een groot deel van die organisaties moedigen solidariteitsacties met Cuba aan, respecteren onze onafhankelijkheid, onze nationale identiteit en onze socialistische weg. Maar we zouden maar al te

naïef zijn als we de manipulaties waar sommige mensen, via andere zogezegde NGO's, overgaan, niet ernstig zouden nemen. Zij hebben geen ander doel dan ons volk nog maar eens terug te voeren naar de slavernij en van ons land een nog afhankelijker Puerto Rico te maken. Ze zijn koortsachtig op zoek naar partners in Cuba om zich te mengen in onze binnenlandse aangelegenheden. We moeten bekennen dat we er lang over gedaan hebben om deze manoeuvres diepgaand te analyseren en navenant te reageren.

We zullen beginnen met de toestand uit te leggen in de studiecetra die verbonden zijn aan het Centraal Comité van de Partij. Die centra zagen het licht in 1976, en dat was toen volledig terecht en dat is het nog steeds. Maar zonder dat wij op tijd ingegrepen hebben, zijn sommige kameraden stap voor stap verstrikt geraakt in het spinnweb van buitenlandse Cuba-specialisten die in feite in dienst zijn van de Verenigde Staten en van hun politiek om op het eiland een vijfde colonne op te richten. Dat gebeurde deels uit argeloosheid, deels uit pretentie en het ging gepaard met het loslaten van de klasseprincipes. Ze lieten zich verleiden door reizen en de publicatie van artikels en boeken die in de smaak vielen van diegenen die ze konden financieren. Dat is wat er gebeurde in het Studiecetrum over Amerika. Om te illustreren hoe de vijand onze traagheid opmerkte bij het bestrijden van zijn luik II in al zijn aspecten, zal ik enkele passages citeren van een lang artikel dat in februari 1995 verscheen, getekend door een specialist in Cubaanse vraagstukken : de Britse professor Gillian Gun, die in de Verenigde Staten verblijft:

"Onder de denktanks die vroeger verbonden waren aan het Centraal Comité en die men nu NGO's noemt vinden we het Studiecetrum over Amerika (CEA) en het Studiecetrum over Europa (CEE). Die twee organisaties werden in de jaren 70 in het leven geroepen als academische onderzoeksorganen voor het Centraal Comité. En ook al zijn de fondsen van het Centraal Comité nog belangrijk, komt een groot deel van hun budget nu van externe bronnen." "Als Cuba de marktgerichte economische hervormingen blijft toepassen, is het zeer waarschijnlijk dat de decentralisatie die ermee gepaard gaat nog meer ruimte zal scheppen voor het bestaan van echte NGO's, en het helend effect van de onafhankelijkheid dank zij de giften uit het buitenland zal toenemen."

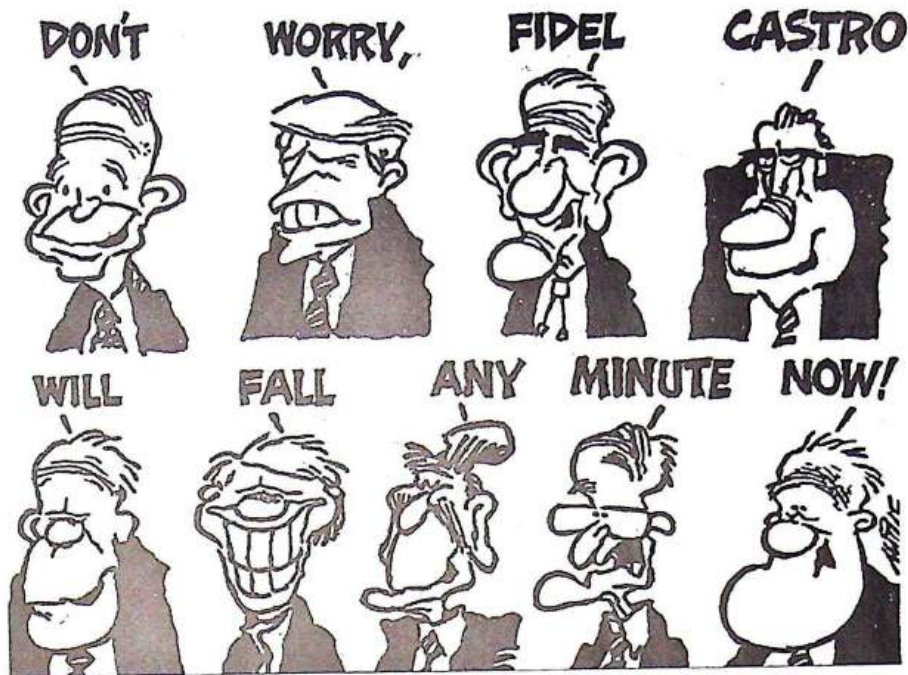
sommige Noordamerikaanse academische centra hebben openlijk een politiek van inmenging gevoerd.

Zij willen die subversieve en contra-revolutionaire organisaties, opgericht, gecorrumpeerd of aangemoedigd door het imperialisme om de Revolutie en de onafhankelijkheid van ons land te vernietigen, camoufleren onder het mom van NGO's. Maar ze hebben geen enkele kans op slagen in ons land. Na de bittere ervaring met het Studiecentrum over Amerika, dringt een onderzoek naar het werk van het Studiecentrum over Europa zich op, net zoals voor alle andere studiecentra. De partij moet verder gaan met een grondige analyse van wat er op dat vlak al is goedgekeurd. We moeten een consequente politieke lijn vastleggen die geen zwakheden vertoont en waarmee we in de huidige internationale context kunnen optreden.

De enige echte vrije pers is die pers die de vrijheid van het volk dient

Een ander punt dat onze aandacht verdient is er een dat betrekking heeft op een variatie van de glasnost waarvan we recent enkele subtiele vormen waargenomen hebben op Cuba. Die zogenaamde glasnost, die de USSR en andere socialistische landen ondermijnde, bestond erin de grote media een voor een over te leveren aan de vijanden van het socialisme. In het begin deden die zich voor als vernieuwers en als de kampioenen in het mobiliseren van het volk om daarna alles weg te vegen wat revolutionair was. Met de door ons allen gekende gevolgen tot en met de desintegratie van het grootste socialistische land van de wereld. Door deze ervaring zijn we op onze hoede. Marti stelde dat een verdedigingsgordel van ideeën meer waard is dan een van steen. Wij Cubanen stellen, dat de enige echte vrije pers die pers is die de vrijheid van het volk dient, en niet de pers van uitbuiters die in Miami op de loer liggen. Dat is allemaal zeer duidelijk, en de nationale en provinciale persorganen met grote oplage zijn loyaal jegens Cuba en ze verbeterden wat betreft hun opbouwende kritiek en de waarheidsgetrouwheid van hun informatie.

Maar we hebben onze verdediging laten zakken. We hebben onze waakzaamheid over het respecteren van onze eigen regels laten verslappen en er verschijnen publicaties die ongestraft een heel deel van hun pagina's per opbod verkopen. Natuurlijk zullen ze laten

"Maak u geen zorgen, Fidel Castro zal zeer binnenkort vallen" Deze boodschap wordt reeds jaren herhaald door 9 opeenvolgende Amerikaanse presidenten : Dwight Eisenhower, Jack Kennedy, Lyndon B. Johnson, "Tricky Dick" Nixon, Gerald Ford, Jimmy Carter, Ronny Reagan, George Bush en Bill Clinton.

uitschijnen dat ze giften uit het buitenland krijgen zonder ook maar één toegeving te doen. In die bladen verschijnt naast het interessante politiek correcte materiaal dikwijls ander materiaal dat amper verschilt van hetgeen de Noordamerikaanse academici en vijanden van de revolutie schrijven, maar dan in een pseudo-revolutionair taaltje dat blijkbaar een rookgordijn moet optrekken om de ware bedoelingen te verbergen. Er is zelfs sprake van geweest om het tijdschrift "Pensamiento Crítico" dat in de jaren '60 hier een scheurmakersrol speelde, als model te nemen voor sommige van die gespecialiseerde bladen. In zijn tijd had "Pensamiento Crítico", net als sommige werken die recent hier circuleerden, bewust of niet, te maken met de voorstanders van de oprichting van een vijfde colonne op Cuba.

Sommigen storten zich zonder daarvoor de toelating te hebben in activiteiten die voorhouden zijn aan Buitenlandse Zaken, of erger, leggen op eigen houtje contacten met buitenlandse spionagediensten. En ook al zouden ze dat doen met de beste intenties van de wereld, wij zijn niet bereid zo'n gedrag te tolereren van elementen die zich alle vrijheid toeëigenen en daardoor spaken in de wielen steken van het verantwoordelijke en delicate werk van diegenen die daartoe door de wet gemachtigd zijn.

Wij moeten allemaal werken om de leidende

rol van de Partij te vrijwaren, te midden van de veranderingen en van alle oude en nieuwe problemen waar we voor staan. Alles wat de vijand op ideologisch vlak onderneemt is er op gericht die waarborg voor een wetenschappelijke, revolutionaire en heldhaftige leiding van ons volk te verzwakken. De Partij blijft niet bij de pakken zitten. Ze neemt en zal alle nodige maatregelen blijven nemen om alle situaties en actuele en toekomstige uitdagingen, vooral die op ideologisch vlak, het hoofd te bieden. Wij hebben het socialisme, en we zullen het houden. Maar het enige socialisme dat vandaag mogelijk is op Cuba verplicht ons steeds meer moeilijk te controleren factoren te verwerken, zoals de monetaire en mercantiele verhoudingen, inbegrepen sommige kapitalistische elementen. Wij moeten dat doen omdat we verplicht zijn onze economie in te voegen in de wereldeconomie, die overheerst wordt door de monopolies van de imperialistische machten - die tegelijk verenigd zijn en toch rivalen - met een rijk Noorden en een arm Zuiden. Een zo complex panorama verplicht ons zeer hard, met veel ijver en met zeer veel intelligentie te vechten voor onze socialistische doelstellingen, en het verplicht ons een levensbelangrijk principe in acht te nemen als we stellingen moeten toepassen die ons door de realiteit opgedrongen worden: we moeten de revolutionaire zuiverheid bewaren.

12 oktober 1996 – ULB auditorium Emile Janson – vanaf 12 uur

Solidariteitsdag Cuba Socialista

Herdenking van de moord op Che Guevara

Als Cubaanse gasten

Ana Fidelia Quirot

Regerend wereldkampioene op de 800 meter, titel behaald in Göteborg in augustus 1995. Zij zal Cuba op die discipline vertegenwoordigen op de Olympische Spelen in Atlanta 96.

Zij werd op 24 februari 1993 slachtoffer van een zeer zwaar huishoudelijk ongeval waarbij ze 3de graads brandwonden opliep op een groot deel van haar lichaam en het kind waarvan ze zwanger was verloor. Door iedereen in het westen opgegeven, zeker als atlete, slaagde zij erin opnieuw de wereldtop te halen na amper twee jaar en meer dan twintig operaties. Een wereldwonder of een socialistisch wonder?

Wilma Espin (gevraagd)

Zij is voorzitter van de Cubaanse Vrouwenfederatie, de FMC. Bovendien is ze lid van de Staatraad en tevens van het Politiek Bureau van de Communistische Partij van Cuba. Deze revolutionaire van het eerste uur werd al in 1952 lid van de NRB, de Nationale revolutionaire beweging, die de strijd tegen diktator Batista aanging.

In 1955 leidde ze als studente architectuur in Santiago, de actie voor vrijlating van de Fidel Castro en zijn medestanders die hun aanval op de Moncadakazerne overleefden.

Wilma Espin was ook een van de kopstukken van de stadsguerilla vanaf 1957, toen Fidelisten de gewapende opstand in de Sierra Maestra startten. Zij werd lid van het Nationaal Directorium van de M 26 Beweging van Fidel tijdens de revolutie: dat was het overkoepelend orgaan dat het verzet in stad en Sierra coördineerde. Het volgende jaar vocht ze tot aan de overwinning mee aan de zijde van Raúl Castro op het tweede front dat de guerilla opende.

Verder als Belgische gast **Mark Van de Pitte**, filosoof en actief in de solidariteitsbeweging. In zijn te verschijnen boek analyseert hij de economische problemen van Cuba en hun context. Van daaruit gaat hij na welke alternatieven Cuba heeft en wat de overlevingskansen zijn van hun socialistisch model.

Tot slot de **Nacht van de Cubaanse Film**

Met een drietal van zijn meest bekende films willen we het oeuvre van de op 16 april 1996 overleden Cubaanse cineast, Tomás Gutiérrez Alea in de kijker stellen.

Ik werk mee met de AIB-werkgroep "Geen Ruandese moordenaars vrij in België"

Naam:

Adres:

Postnr. Gemeente

Tel. Fax:

Organisatie (eventueel):

Ik neem deel aan de maandelijkse bijeenkomst van de werkgroep. Stuur mij de uitnodigingen.

Ik wil meehelpen:

aan de vertaling van dossiers en documenten van African Rights.

Ik kan vertalen van het In het

aan het opmaken van dossiers

aan het doornemen van literatuur over de genocide

aan praktisch sekretariaatswerk (mailings, ...)

aan het werk naar de pers toe

Nodig mij uit voor alle acties die jullie concreet ondernemen in verband met moordenaars die in België verblijven

Ik wil steunkaarten verkopen ten voordele van een gezondheidscentrum in Runda. (Nabij Kigali)

Ik bestel pakjes (van 3 voor 100 fr)

Ik kom deze pakjes zelf afhalen

Bezorg ze mij thuis

Ik wil deelnemen aan een reis naar Ruanda (bezoeken, interviews, werk). Stuur mij meer informatie.

Ik wil meer informatie over de activiteiten van AIB ivm Ruanda.

over manipulatie met statistie-

ember '68 een artikel in het
ende titel 'Het moorden en de
lelijk wat ik hier bedoel. Een
de nazi's en die van de Ame-
nzelf dat we daarvan in de ge-
n, de sporen moeten terugvin-
n misdaden trachtten te ver-
ntjudung", "erfassen", "Son-
shutzhaf" etc. zijn ons zo ver-
ijks van bewust zijn dat ze eens
verbergen en alleen door inge-
m vinden we een dergelijk ver-
ng van de bevolking in Bevrij-
bracht door "weedkillers" (on-
leringsmiddelen). Het doel van
d-denial" (voedselonthouding)
smen voor het doden van plan-
ait te hongeren.'

itdaan heten "sanitized" (gesa-
rden ontmenselijkt en men gaat
ie aan de jacht zijn ontleend:
oot."

ordt vervangen door het simpele
ee fire zone, they have had it."
e field and if they don't coöpera-

rdt, bewijst daarmee automatisch
'e never found any dead soldiers
d areas, all the dead were listed as

u: anything that's dead and isn't

n, we count it as two VC - one sol-
one laughed loudly."

d, wordt daarmee automatisch tot
n bepaald doel helemaal niks an-
'and r'" (rest en relaxation centre).
i van hun gruwelijkheid ontdaan.
of destruction in Quang Ngai and

Quang Tin, New York 1968) noteerde bij een voltrefter op een kerk:
"Oh, that's nice, baby, real nice, Major Billings said, you are layin'
those goodies right in there."

Een andere manier om het slachtoffer te ontmenselijken is er een ab-
stractie van te maken, zoals met het woord "Vietcong-infrastructure,"
een woord dat suggereert dat het wetenschappelijk bewezen is en waar-
onder iedereen iets anders kan verstaan. Maar "to root out the Viet-
cong-infrastructure" komt altijd neer op het doden van mensen.'

John Roozen, destijds verbonden aan het Algemeen Nederlands
Persbureau (ANP), vertelde mij in die jaren dat het ANP zo z'n vaste
jargon had, als het ging om Vietnam, een taalgebruik overgenomen
van Amerikaanse persbureaus. Een taalgebruik dat op voorhand het
nieuws interpreteerde, taal als politiek instrument. Het ANP had het in
die jaren steevast over 'de Vietcong', als het ging over Vietnamezen
die zich (al dan niet gewapend) verzetten tegen de Amerikaanse mili-
taire aanwezigheid in Vietnam. Vietcongs waren naar de naam per de-
finitie communisten. Een Vietnamese boer, wiens oogst voor de zo-
veelste keer door de Amerikanen was platgebrand en die uiteindelijk
daartegen maar eens in opstand kwam, de Boeddhist die de zoveelste
schending van zijn religieuze belevingswereld met protest beant-
woordde: aanvankelijk waren het ook voor het ANP allemaal per defi-
nitie communisten. Terwijl de verzetsbeweging in Vietnam zich Na-
tionaal Bevrijdingsfront noemde (FNL), een naam die bij het ANP vol-
strekt taboe was. De jonge medewerker die het in zijn hoofd haalde de
berichten in die termen te vertalen ('Nationaal Bevrijdings Front' in
plaats van 'Vietcong'), kreeg er flink van langs en liep bij recidive ge-
vaar van ontslag. Nederland een vrij land, zonder censuur? Slechts on-
wetendheid kan de gammele grondslag van zo'n mening zijn.

Vergelijkbare mechanismen werken overigens nog steeds. Want Af-
ghanen die de wapens opnemen tegen de Russen heten steevast 'vrij-
heidsstrijders' en in het midden wordt gelaten of die 'vrijheid' wellicht
niet de volle restauratie van een fundamentalistische moslimcultuur à
la Khomeiny betekent.

Voor goed begrip: ook voor mij geen enkele reden de sovjettroepen
in Afghanistan aanvaardbaar te vinden, integendeel, ik ben ervan
overtuigd dat ze met hun aanwezigheid de fundamentalistische mos-
lims de volle wind in de zeilen hebben gegeven.

Maar in relatie tot het African National Congres (ANC) is de notie
'vrijheidsstrijder' bij onze persbureaus en de meeste kranteredacties
weer geheel taboe. De handelingen van Klaas de Jonge werden toch
eerder rijp geacht voor de strafrechter dan voor een officiële onder-

Nov. 2000

Phil Pugwash⁹

verantwoordelijkheid. De maatschappij vormt de context waarin 'wetenschappelijke kennis' wordt beschermd voor misbruik.

Kaliningrad; Toetssteen voor duurzaamheid Philip Smith

Nabeschouwing Redactie

Naast het positieve dat de conferentie uitstraalde, en naast de nieuwe inzichten omtrent de "multiple causes of war", becroop mij achteraf toch ook een gevoel van hiaten die dringend op een vervolg agenda geplaatst moeten worden.

De gangbare interpretatie van 'oorlog' is een 'groot' gewapend conflict tussen (Clausewitz) of binnen naties, waarbij Morris Miller (Wkg. 4) als 'groot' specificceert: meer dan 1000 slachtoffers en inzet van zware wapens. Die definitie laat echter onverlet dat er rond 2000 hele etnische groepen verdwenen zijn (Hottentot) of gevaar lopen om te verdwijnen (Pygmeë). En dat er op het hogere niveau van 'al wat leeft' een oorlog gaande is in regenwouden en oceanen waarbij de helft (Pugwash Nieuwsbrief Oktober 1999) van alle levensvormen binnen één mensen-generatie uitsterft. De slachtoffers doen geen mond open, vertegenwoordigen geen economische macht, hebben geen wapens; ze verdwijnen slechts. Vernietiging van etnische groepen en evenzeer de gruwel van door de mens veroorzaakte extinctie vallen onder een meer realistische definitie van 'oorlog'.

Verder gaat er ons inziens een grote dreiging uit van toekomstige energie schaarste. In september, een maand na Cambridge, werd de Westerse wereld geconfronteerd met een rimpel in de olieprijs. Men herinnere zich de weg blokkades, micro-signalen van oplopende spanningen bij agrariërs en vissers. Maar wie denkt na over macro-spanningen wanneer over 30 of 50 jaar een macro-schaarste optreedt doordat fossiele brandstoffen opraken, dan wel niet langer tot broeikasgassen verbrand mogen worden? Welke conflicten kunnen hier niet uit voortkomen? Nemen de zeer rijken dan binnenstatelijk hun bastion posities in? Een escalatie met graaien naar wat men graaien kan, inclusief het nemen van extreme risico's met i) klimaatsverandering met afschuiving van gevolgen voor arme laagland bewoners en ii) energie van U-kweek reactoren, met alle sluimerende kernwapenproliferatie van dien?

J. v. K.

Kort geleden hield ik een voordracht over duurzaamheid met betrekking tot het gebied rond Kaliningrad tijdens een in Kaliningrad gehouden symposium dat werd georganiseerd door INES (Intern. Network of Engineers and Scientists for Global Responsibility), een zuster organisatie van Pugwash. De titel van het symposium was "Regionale aspecten van duurzaamheid en de rol daarin van de universiteiten." Zoals vele vrienden en leden van Pugwash weten, staat het vraagstuk van duurzaamheid centraal in mijn belevings sfeer. Dat, plus het feit dat alle aspecten daarvan relevant zijn voor Kaliningrad, maakt dat ik het gepast vind om onderstaand relaas in deze Nieuwsbrief te plaatsen.

De geschiedenis van Kaliningrad

Kaliningrad is sinds de tweede wereldoorlog de naam van de oude Duitse (Oost-Pruisische) stad, Königsbergen, met als meest bekende inwoner de filosoof Immanuel Kant (1724-1804). De stad dateert uit de 13e eeuw en was een belangrijke Hanzestad met beschikking over een grote ijsvrije haven aan de Oostzee. In de tweede wereldoorlog werd de stad zwaar beschadigd door herhaalde bombardementen van de geallieerden. De kathedraal, met een aan Kant gewijde indrukwekkende bijgebouw, werd in puin gelegd. Ze is nu in haar oude glorie, een mengsel van bouwstijlen van de 13e tot de 15e eeuw, hersteld. In het overleg tussen Churchill (voor een deel was Attlee de Engelse vertegenwoordiger), Truman en Stalin te Potsdam (juli-augustus 1945) eiste Stalin dat de stad, plus een behoorlijk stuk omringend land, aan de Sovjet Unie werd toegevoegd. Het was de enige ijsvrije haven van de Sovjet Unie.

Na 1945 heeft Stalin vele Kaliningradse Duitsers gedwongen te "verhuizen" naar Oost Duitsland. Interessant is dat tot op heden de Duitse taal overal nog door vele burgers van Kaliningrad wordt verstaan. In verband met het nu tien jaar geleden ineensstorten van de Sovjet Unie, is het belangrijk te weten, dat het Kaliningradgebied in het Zuiden aan Polen, in het Noorden aan Litouwen en in het Oosten aan Wit Rusland grenst. De stad is dus nog Russisch maar wordt nu door deze landen geografisch van Rusland gescheiden. Dit feit speelt een belangrijk rol in het streven de stad en het ommeland om te vormen tot een duurzame samenleving.

Deelnemers

Van de zestien sprekers van het symposium was het grootste gedeelte van (de universiteit van) Kaliningrad zelf afkomstig. Er waren vier deelnemers uit het "Westen" uitgenodigd: Prof. Armin Tenner als (Nederlandse) voorzitter van INES, Mw. Barbara Hemkes van de DGB (de Duitse tegenhanger van het FNV), Joachim Spangenberg als Duits specialist op het gebied van "indicatoren" of wel grootheden die de mate van (on)duurzaamheid van een samenleving aangegeven, en mijzelf. De voertaal van het Symposium was uiteraard Russisch, maar de studenten van de uitstekende subfaculteit-Engels van de universiteit van Kaliningrad verzorgden meestal goede vertalingen. De gemiddelde leeftijd van het gehoor was (gelukkig) laag; de meesten waren studenten, zoals is te zien op de foto. Onder hen leefde een dringende, aandoenlijke, behoefte om contact met mensen uit het Westen te maken.

Handelingen

Het is ondoenlijk om in deze beperkte ruimte een enigszins volledig verslag van het symposium te presenteren. Gelukkig was het de bedoeling van mijn toespraak een overzicht van de hele problematiek van duurzaamheid voor het Kaliningrad-gebied te geven. Daarom hoop ik dat men het mij ten goede houdt dat hier slechts een samenvatting van mijn eigen toespraak volgt met verwijzingen naar de naar mijn mening meest relevante bijdragen van de andere sprekers. Mijn bijdrage omvatte:

- i) De gevolgen van het economische beleid na het ineenstorten van de Sovjet Unie;
 - ii) Algemene voorwaarden voor succesvol functioneren van een markt-economie;
 - iii) De NAVO bedreiging van Kaliningrad;
 - iv) De negatieve gevolgen voor duurzaamheid van de mondialisering van de economie;
 - v) De negatieve gevolgen voor duurzaamheid van het geloof in eindeloze economische groei;
 - vi) De positieve rol van democratie voor het bereiken van duurzaamheid;
 - vii) De noodzaak dat de universiteiten het roer omgooien in het onderwijs in economie.
- i) Het belangrijkste probleem voor Kaliningrad (samen met de rest van Rusland) is de economische en sociale chaos door de omschakelin-

gen na het uiteenvallen van de Sovjet Unie. Om daar inzicht in te krijgen, schetste ik de geschiedenis van deze omschakeling, in het bewustzijn van het gevaar om op de lange tenen van de Russische deelnemers, zeker de ouderen, onder het gehoor te trappen. Daarom heb ik mijn verhaal gebaseerd op een onverdachte en zeer kundige getuige van de tragische gebeurtenissen aan het einde van de jaren tachtig en het begin van de jaren negentig: Joseph Stiglitz, een top Amerikaanse econoom die destijds de hoofdeconoom van de Wereld Bank was. Kort geleden wees Stiglitz op de bijna zekerheid dat de op de Russische economie toegepaste "shoktherapie" van (het opengooien zonder invoering van regels voor belastinginning en voor het afsluiten van bijvoorbeeld contracten in het bedrijfsleven) tot een puinhoop zou leiden. Het advies om de omschakeling (eufemistisch "hervorming" genoemd) aldus uit te voeren was afkomstig van Amerikaanse economen van de zgn. Chicago school, die moeten hebben geweten wat de gevolgen zouden zijn. De lezer moet zelf oordelen of deze "therapie" werd toegepast ondanks of juist vanwege de voorspelbare gevolgen.

ii) Verder ben ik ingegaan op een centrale voorwaarde voor het goed functioneren van een markteconomie, nl. dat die economie ingebed moet zijn in een traditie van verantwoordelijk en fatsoenlijk handelen. Die voorwaarde zijn

impliciet in de geschriften van Adam Smith, de vader van de kapitalistische economie, maar wordt stelselmatig veronachtzaamd door economen als Milton Friedman, die beweren de ideeën van Adam Smith in acht te nemen. Dat zo'n traditie in Rusland niet bestaat valt te begrijpen. Het land is immers zonder tussenfase overgegaan van een systeem waar de Tsaar alles te zeggen had tot één waar de communistische partij alles te zeggen had. Het volk kreeg nooit een kans; er was nooit in de Russische geschiedenis een tijd waarin de burger zelf moest handelen. Om zo'n traditie tot stand te brengen kost tijd en die tijd werd Rusland in de

overgang naar een markt systeem niet gegund. Dit verklaart waarom het land in de handen van de maffia's is gevallen met weinig uitzicht op een duurzame toekomst.

Spangenburg introduceerde voor het eerst indicatoren van "sociale duurzaamheid", waar in het algemeen slechts fysieke factoren beschouwd worden. Onder de indicatoren vallen natuurlijk het percentage werkeloosheid, maar ook subtielere grootheden als inspraak van de bevolking. De traditie van verantwoord handelen hoort ook hierbij.

iii) De Kaliningradse hoogleraar in aardrijkskunde, Y. Zverev, beschreef het door NAVO strategen opgestelde plan om Kaliningrad te liquideren. Dit plan verscheen vorig jaar in een (openbare) publicatie van de Amerikaanse strijdkrachten. Het spreekt vanzelf dat een regio die met militaire vernietiging wordt bedreigd weinig vooruitzichten naar een duurzame toekomst kan koesteren. Natuurlijk moet de dreiging van militair geweld tegen Kaliningrad niet in isolatie gezien worden. In feite, kan het mondiale probleem van duurzaamheid niet zinnig besproken worden zonder er de rol van bewapening en militair geweld bij te betrekken. Helaas, in alle mij bekende beschouwingen over duurzaamheid doen de opstellers alsof bewapening (op zichzelf één van de ergste bedreigingen van het milieu) en militair geweld niet bestaan. Het lijkt alsof de onbespreekbaarheid van het hele onderwerp alom wordt aanvaard.

iv) Over de gevolgen voor duurzaamheid van mondialisering, die ik al in de Nieuwsbrief van augustus 1998 uiteenzette, hoeft hier niet meer te worden ingegaan. Ze zijn, ondersteund met argumenten en economische gegevens, in mijn toespraak opgenomen.

v) Ook over de onverenigbaarheid van eindeloze economische groei met duurzaamheid is al genoeg gezegd. Het bittere is dat men geen enkele ideologie of economische stroming kan vinden waarin de groei anders dan als een vanzelfsprekendheid wordt beschouwd. Een kind kan begrijpen waarom blijvende groei een onmogelijkheid is: in een eindige wereld kan fysiek niets onbegrensd groeien. Het is jammer dat wat een kind kan begrijpen door volwassenen niet begrepen wordt. Een grondige herziening van "das gesunde Volksempfindung" lijkt de enige uitweg te bieden. Helaas moet men

erop rekenen dat de gehele beroepsgroep van economen zich met hand en tand hiertegen zou verzetten.

vi) Over de noodzaak van democratie om duurzaamheid te bewerkstelligen is veel te zeggen. Er zijn argumenten voor en tegen. Men zou kunnen zeggen dat alleen een dictator het volk zou kunnen dwingen om naar een duurzame levensstijl over te schakelen. De reactie in Nederland op rekeningrijden lijkt dit standpunt te bevestigen. Toch heb ik naar voren gebracht, dat de enige oplossing die op lange termijn houdbaar zal zijn, er één is waarin de mensen zelf een andere levensstijl in hun harten accepteren. Van bovenaf tegen de volkswil opgelegde maatregelen zullen, naar mijn mening, altijd door populaire weerstand uitgehouden en onwerkzaam worden.

vii) Ik heb mij in Kaliningrad sterk gemaakt voor de rol van de universiteiten bij het invoeren van voor duurzaamheid verantwoorde economische begrippen. Hiervoor zal een grondige herziening van de opleiding tot econoom nodig zijn. Een nieuwe generatie van (hoog)leraren zal nodig zijn, omdat de oude generatie de begrippen die voor duurzaamheid nodig zijn nooit zal aanvaarden. Mijn toespraak werd (zoals te verwachten was) in het bijzonder door de jongeren, enthousiast ontvangen. Enkele van de ouderen daarentegen (zoals eveneens te verwachten was) keken naar mij met wat moeilijk anders dan als een doodswens geïnterpreteerd kan worden.

Publikaties van Leden van Pugwash Nederland

B.C.C. van der Zwaan, met C.R. Hill, A.L. Mechelynck and G. Ripka eds.:
Nuclear Energy; Promise or Peril?,
World Scientific, Singapore 1998.

Arthur Petersen,
Clinton maakte het de senaat te gemakkelijk,
Volkskrant 21 okt.1999

Philip B. Smith, *Economic
Transition and Sustainability*, Symposium INES,
Kaliningrad, Sept. 2000

"RASZUIVERE"

ZUIGELINGENSTERFTE IN
KOSOVO

Onder de titel "Hoog aantal geboorten is sterkste wapen Kosovaren", beschrijft *De Standaard* (15 mei 1998) een sterk staaltje van raszuiverheid en apartheid. In Kosovo willen vrouwen van Albanese afkomst niet meer bevallen in de openbare ziekenhuizen, omdat ze "de Servische dokters niet meer vertrouwen". Daarom hebben de Kosovo-Albanen hun eigen kraamkliniekjes opgericht, gefinancierd door de zusters van Moeder Teresa en Artsen Zonder Grenzen.

De *Standaard*-redacteur ging er een kijkje nemen: "Verre van ideaal", schrijft hij. Als het druk is, moeten er soms drie tot vier vrouwen in één bed liggen. De instrumenten zijn soms sterk verouderd. En als er geen complicaties zijn, moeten de vrouwen drie uur na de bevalling al terug naar huis. De dokter van dienst "geeft toe dat er kindersterfte is, maar is niet happig om cijfers te geven".

Liever bevallen in de meest abominabele "Kosovaarse" omstandigheden dan in een "onbetrouwbaar", want Servisch, hospitaal! Of hoe het dwaze nationalisme vele kinderen en moeders het leven kost.

Milosevic weer voorzitter SPS

BELGRADO - De Joegoslavische oud-president Slobodan Milosevic is de enige kandidaat voor het voorzitterschap van zijn partij, de SPS. Het dagelijks bestuur verwacht dat het partijcongres hem zaterdag zal herkiezen. Dit ondanks het feit dat veel

SPS-aanhangers de afgelopen maanden hun lidmaatschap hebben opgezegd, omdat ze het niet eens zijn met de politiek van Milosevic. Talrijke partijorganisaties hebben zich dan ook tegen de vernieuwde kandidatuur van Milosevic uitgesproken.

Vermisten uit Bosnië

SARAJEVO, 21 NOV. Het Internationale Rode Kruis heeft gisteren een nieuwe lijst met vermisten uit de Bosnische oorlog openbaar gemaakt. Vijf jaar nadat de akkoorden van Dayton een eind aan de oorlog maakten, worden nog in totaal 20.484 mensen vermist: 16.979 moslims, 719 Bosnische Kroaten, 2537 Bosnische Serviërs en 249 anderen. Volgens een woordvoerder van het Rode Kruis kan men er van uit gaan dat al deze vermisten dood zijn; maar gezinsleden zetten zich tegen sluiting van de dossiers zolang er geen lichaam is gevonden. Waarschijnlijk is het echte aantal vermisten nog groter, omdat veel families worden vermist, waarvan de samenstelling - bij gebrek aan overlevenden - niet precies bekend is. (AP)

Onderzoek massagraven Kosovo afgerond

DEN HAAG - Het onderzoek van massagraven in Kosovo dat in opdracht van het Joegoslavië-Tribunaal is uitgevoerd, is afgerond. In totaal hebben de onderzoekers in twee jaar bijna 4.000 lichamen of lichaamsdelen in Kosovo gevonden. Forensische experts hebben tot nu toe de identiteit van 58 personen kunnen vaststellen. Volgens een woordvoerder zal het "nooit mogelijk zijn een accuraat cijfer te geven van het totaal aantal mensen dat is gedood".

Extase

Het Westen is in extase. Eindelijk heeft zich een machtswisseling in Belgrado voltrokken die de kans op een volledige controle over de Balkan een stuk dichterbij heeft gebracht. Kostunica is als president geïnstalleerd, maar of hij werkelijk in de eerste ronde meer dan vijftig procent van de stemmen heeft gehaald en daarmee op constitutionele wijze aan de macht is gekomen, zal altijd de vraag blijven. De paramilitaire stoottroepen van de Democratische Oppositie van Servië (DOS), die zorgvuldig de bestorming van het parlementsgebouw hebben voorbereid, hebben als allereerste de verkiezingsbiljetten vernietigd. Daarmee zal de legitimiteit van het presidentschap van Kostunica een punt van discussie blijven.

Kostunica mag dan een gerespecteerd democraat zijn met een ieders ogen een respectabele staat van dienst, maar hij heeft geen werkelijke macht. Zijn partij, één van de 18 partijen van de coalitie, is zeer klein en zwak. De coalitie wordt gedomineerd door figuren die direct door het Westen worden gefinancierd en geïnstrueerd. Djindjic is de werkelijke sterke man en bepaalt de politieke lijn. En Djindjic is de man van het Westen.

Kostunica zal daarom weinig ruimte hebben om een eigen koers te varen, iets waar veel kiezers in Joegoslavië wel hun hoop op hebben gezet. Dit was al snel te merken.

Eén van de eerste beslissingen die genomen werd, nog voor Kostunica was ingezworen als president, was het sluiten van een akkoord met het IMF. Dit is de eerste stap in de uitvoering van het programma van DOS tot volledige privatisering de Joegoslavische economie en uitverkoop aan het Westen.

De tweede beslissing was de koppeling van de dinar aan de Duitse mark, waarmee de Joegoslavische economie in navolging van Montenegro en Kosovo, onder Duitse controle komt.

Een derde opvallende element in de ontwikkelingen zijn de uitspraken om de Federale Republiek Joegoslavië te

vervangen voor een confederatie van Servië en Montenegro. Hoewel het wordt voorgesteld als of het om een simpele naamsverandering gaat, zit hier heel veel aan vast. In het geding zijn het bezit van de Joegoslavische ambassades, de bevroren banktegoeden, de Joegoslavische vloot en het leger. Het huidige Joegoslavië heeft deze rechten nu, maar of een confederatie Servië-Montenegro deze krijgt, is zeer de vraag. Bovendien vervallen alle schadeclaims van Joegoslavië aan de NAVO-landen voor de toegebrachte schade door de bombardementen. Ten vierde heeft Kostunica zich bereid verklaard om (hoewel niet onmiddellijk) met het Joegoslavië Tribunaal samen te werken. Dit alles is precies hetgeen het Westen verlangt.

Wie echter denkt dat het verlanglijstje van het Westen hiermee volledig vervuld is, maakt zich illusies. Twee dagen na de verkiezingen, op dinsdag 26 september, heeft het Amerikaanse Congres een wet aangenomen, waarin behalve samenwerking met het Joegoslavië Tribunaal en overgave aan het IMF ook de schuldenlast onomwonden wordt geëist dat er een regeling komt voor de oorlogsschulden. Bosnië en Kroatië eisen van Servië meer dan 100 miljard gulden. Als dit aan Servië wordt opgelegd, dan zal het duidelijk dat het land met schuld komt te zitten waar het nooit meer vanaf komt.

De Duitsers gaan nog een stap verder. Minister van Buitenlandse Zaken, Joska Fischer, verklaarde in de Bondsdag dat een permanente aanwezigheid van de Wehrmacht en Duitse NGO's in Joegoslavië noodzakelijk is, om de Serviërs de democratische cultuur bij te brengen die noodzakelijk is voor samenwerking met Duitsland. Of de Serviërs het gestamp van de Duitse laars in Belgrado zullen accepteren, nadat ze twee maal in de vorige eeuw als leeuwen daartegen gevochten hebben, is zeer de vraag. Daarmee ook de bewering dat als Milosevic verdwenen is, een periode van voorspoed en stabiliteit zal aanbreken.

MACEDONIË EN GRIEKENLAND MOGELIJK VOLGEND DOELWIT

Kosovo en Groot-Albanië

VAN DE REDACTIE

SKOPJE - De uitbarsting van Albanese nationalisme in Kosovo verontrust buurland Macedonië, ook al verschillen de meningen in Skopje over de onmiddellijke dreiging van een Groot-Albanië. "Het is volstrekt uitgesloten dat zij (de Albanen - red) een Groot-Albanië kunnen organiseren, met een Klein-Albanië hebben ze al genoeg aan hun hoofd. Ze kampen nog steeds met problemen van twintig jaar geleden", aldus voormalig minister van Binnen- en Buitenlandse Zaken Ljubomir Frchkoski, lid van de vorige sociaal-democratische regering en hoogleraar in internationaal recht. "Maar ze kunnen chaos in de regio veroorzaken", waarschuwt hij.

Een Groot-Albanië kan een nieuw conflict op de Balkan betekenen en van diverse zijden is op deze mogelijkheid gewezen. De sterker wordende eis van de etnisch-Albanese leiders in Kosovo voor onafhankelijkheid staat in het

middelpunt van de belangstelling. Een nationalistische droom die de etnische Albanen in Albanië, Kosovo en Macedonië in één staat zou onderbrengen en de bestaande grenzen zou veranderen. Dat zou een nieuwe ronde van etnisch gemotiveerde conflicten in de hand kunnen werken en zelfs kunnen leiden tot etnische zuiveringen van niet-Albanen.

Gecomplieerde situatie

Griekenland, waar volgens Frchkoski vijfhonderdduizend Albanese immigranten wonen, kan worden getroffen door een schokgolf. Dat is de stelling van de voormalig president van Macedonië, Kiro Gligorov. Hij omschreef een dergelijke ontwikkeling als "een gecompliceerde situatie die niet snel tot een nieuwe staat kan leiden".

"Meer dan ooit is onder de etnische Albanen het besef aanwezig dat nu het historische moment is aangebroken

om te worden verenigd in één staat", onderstreept Gligorov. De leider van de etnisch-Albanese gemeenschap in Macedonië, Arben Dzaferi, herhaalde Gligorov's opmerking bijna woordelijk: "Als je het aan de mensen vraagt, dan zullen zij zeggen dat zij hopen dat alle Albanen in één staat zullen wonen."

Het hoofd van de Democratische Partij voor Albanen voegt daar echter snel aan toe: "We hebben nooit plannen gehad om een Groot-Albanië te stichten. Het zijn de Serviërs die op die manier proberen het Albanese volk te demoniseren."

In tegenstelling tot vele Macedoniërs die argwanend staan tegenover de bedoelingen van Dzaferi, is Frchkoski ervan overtuigd dat het om een integer man gaat. "De situatie van de etnische Albanen in Macedonië is veel gunstiger dan in Kosovo", zegt hij, "wat ze willen is een soort solidariteit met de Kosovo-Albanen

en de staat Albanië handhaven. Dat is iets anders dan het oprichten van één staat. Dzaferi heeft maar één wens: dat Hashim Thaci (UCK) de controle over Kosovo verliest", aldus Frchkoski. "Anders worden de Macedonische Albanen geconfronteerd met de export van de Kosovaarse revolutie."

"De eis van de internationale gemeenschap dat Kosovo onderdeel moet blijven uitmaken van de Federale Republiek Joegoslavië wordt vooral ingegeven door de angst voor een Groot-Albanië", zegt Frchkoski. "NAVO en EU vertegenwoordigers herhalen steeds dat een Groot-Albanië niet op hun steun kan rekenen, maar de politieke partijen promoten die gedachte nog steeds en het algemene gevoel onder Albanen is er een van trots en de wens naar een groter land", zegt Gligorov.

Bron: AFP

NAVO wilde bombarderen

Van de redactie

Nu Milosevic niet langer president is worden de bombardementen van de NAVO vorig jaar op Joegoslavië alom gevierd als een complete overwinning. Deze bombardementen waren een humanitaire interventie en zouden noodzakelijk zijn geweest om genocide en etnische zuiveringen te verhinderen. Pas nadat alle pogingen om een diplomatieke oplossing te bereiken waren gestrand, is de NAVO tot de aanval overgegaan. Zoals premier Kok het in de Tweede Kamer stelde: "Er viel met Milosevic niet te praten."

Dat deze voorstelling van zaken een volstrekte leugen is, was al veel eerder duidelijk. In een artikel in *The Colorado Springs Gazette* van 12 oktober komt van onverwachte kant de bevestiging dat men geen diplomatieke oplossing wilde, maar kost wat kost bewust op militair geweld heeft aangekoerst.

In het artikel stelt Alan J. Parrington, in die periode Amerikaans luchtmacht atta-

ché in Londen, dat hij geheel andere en minder nobele motieven constateerde en bovendien dat de oorlog in het geheel niet nodig was. Milosevic had al twee weken voor de aanvang van de bombardementen ingestemd met de belangrijkste eisen van de NAVO.

Parrington schrijft dat hij op 11 maart 1999 tijdens een receptie werd benaderd door de militair attaché van Joego-

slavië in Engeland. Deze verklaarde dat Milosevic ingestemd had met internationale troepen, zelfs NAVO-troepen, in Kosovo, maar dat hij eerst van Clinton een brief wilde, waarin deze de Joegoslavische tegengestelde erkende.

Parrington was naar zijn zeggen met stomheid geslagen, aangezien de toelating van troepen het hete hangijzer was. De Joegoslavische attaché vroeg hem toen of de belangrijkheid van zijn mededeling was doorgedrongen. Parrington verzekerde hem daarvan en vroeg wat de Joegoslavische voorwaarden waren. De attaché verklaarde die niet precies te kennen, maar dat Holbrook die wel kende.

Holbrook, de architect van Dayton en nu Amerikaans

Lees verder op pagina 5

SANCTIES EN BOMBARDEMENTEN ZORGDEN VOOR ECONOMISCH VERVAL

Onvrede onder bevolking effectief uitgebuit

Eind oktober had Jared Israel van Emperors Clothes een interview met de heer Ivovic, voormalig minister van Wetenschap en Technologie in Joegoslavië. De heer Ivovic was daarvoor vier jaar lang minister van Industrie van de Republiek Servië. In het interview gaat hij in op de door de Joegoslavische regering gevoerde politiek tot wederopbouw van de geleden schade als gevolg van de NAVO-bombardementen en de actuele politieke situatie in Joegoslavië. Hieronder publiceren we een samenvatting van het interview.

U bent nauw betrokken geweest bij de wederopbouw na de bombardementen?

Tijdens de bombardementen organiseerde ik een speciale groep die zich toelegde op de vorming van kleine en middelgrote bedrijven in Joegoslavië, omdat ik een oplossing wilde vinden voor de arbeiders die werkloos waren geworden door de verwoesting van fabrieken door de NAVO-bombardementen. Dat waren er in totaal 130.000. Er werden 1050 kleine en middelgrote bedrijven opgericht waar 33.000 van deze werklozen aan het werk konden. De financiering kwam rond doordat elke inwoner van Joegoslavië na de bombardementen elke maand een of twee dagen loon beschikbaar stelde om dit project te financieren. Dit bedrag werd verder aangevuld door de Servische regering. Mijn ministerie ondersteunde vooral particuliere ondernemers bij het opzetten van een eigen bedrijf. De bedrijven zijn particulier bezit van alle arbeiders die er werkten, een soort collectief bezit dus.

We hebben vooral geprobeerd deze kleine en middelgrote bedrijven in de dorpen op te zetten. Dat biedt goede kansen voor vooral jongeren en vrouwen, waardoor deze eerder in hun dorpen zullen blijven wonen in plaats van naar de grotere steden te trekken.

Passen die particuliere bedrijven wel in de Servische maatschappij?

Sinds 1945 kennen we mensen die particulier grond in bezit hebben. Dat waren er niet zoveel in de jaren veertig, vijftig en zestig, maar sinds de jaren zeventig en tachtig is die groep gegroeid. Veel van hen hebben hun eigen kantoren en bedrijfses gesticht. Nu is ongeveer 50 procent van onze industrie, vooral op technisch gebied, in particuliere handen.

Toen ik minister van Industrie was heb ik een federale wet voorbereid om buitenlandse investeringen mogelijk te maken, maar toen het embargo werd ingesteld had dat natuurlijk niet veel nut meer. Ik had voor de oorlog onderhandelingen met belangrijke groepen investeerders in Servië, maar de situatie in Kosovo en Metohija heeft daar een einde aan gemaakt.

Ik geef de voorkeur aan buitenlandse investeerders met eigen geld boven financiering door de Wereldbank en het IMF. Wanneer die namelijk geld worden teruggebracht tot een koloniale status. Kijk maar naar Roemenië en Bulgarië. Zij verketen economisch in een slechtere positie dan Joegoslavië, terwijl wij onder een embargo leven en gebombarderd zijn. Zij zullen de komende twintig tot dertig jaar grote leningen moeten terugbetalen.

De acht jaar van embargo en sancties en de bombardementen in 1999 heb-

ben het leven in Joegoslavië erg moeilijk gemaakt. Het productieveau is nu nog maar 40 procent in vergelijking met 1990. En we hebben duidelijk behoefte aan een injectie met geld. We hebben recent een aantal nieuwe wetten aangenomen die buitenlandse investeringen mogelijk maken, op voorwaarde dat de winsten die in Joegoslavië behaald worden hier ook weer geïnvesteerd worden. Voor particuliere investeerders is het zelf ook aantrekkelijk om in ons land te investeren: we hebben nog steeds een grote hoeveelheid staats eigendommen die nog niet geprivatiseerd zijn. We zijn nog steeds een erg rijk land met veel hulpbronnen ondanks alle elende en moeilijkheden die we hebben moeten doormaken. We hebben slechts 49 procent van onze telecommunicatie aan buitenlandse partners (Finland en Grieken) verkocht. Deze transactie vond in 1996 plaats en vertegenwoordigt een waarde van 1,7 miljard Duitse mark.

De elektriciteitsproducerende en distribuerende middelen zijn ook nog niet geprivatiseerd. De staat investeert 500 miljoen dollar in de kolon-gestrookte elektriciteitscentrale in Kolibara. Er kan nog eens 300 miljoen in geïnvesteerd worden, eventueel door buitenlandse investeerders. Eventueel zou een buitenlandse investeerder een meerderheidsbelang in de centrale kunnen krijgen, op voorwaarde dat er een tijdslimiet wordt gesteld aan de exploitatie, bijvoorbeeld vijf of tien jaar afhankelijk van gezamenlijke afspraken.

Gezien onze geostrategische en commerciële positie op de Balkan zijn wij interessanter voor buitenlandse investeerders. We hebben plannen ontwikkeld om een deel van de winst terug te laten vloeien naar de pensioenen en andere sociale fondsen.

Maar als jullie al deze bedrijven privatiseren en in handen van buitenlandse investeerders geven wat eerst in staatsbanden was, wordt het land dan niet een soort kolonie?

Een belangrijke regel is dat de buitenlandse investeerder zich aan onze wetten en regels moet houden, daarvoor moet in het contract apart gekend worden. We willen eerlijk zaken doen, wat betekent dat we geen voorwaarden zullen accepteren die ons land in een kolonie veranderen. Ons land heeft ongeveer 2 miljard dollar bevroren op bankrekeningen in het buitenland ten gevolge van de sancties en we hebben het recht dit geld terug te krijgen, met rente. We verwachten ook dat de internationale

Bestorming van het Parlementsgebouw in Belgrado

gemeenschap onze situatie begrijpt en ons wat ruimte geeft in het aflossen van schulden, hoewel ik persoonlijk nogal pessimistisch ben over het realiseren van deze verwachtingen.

Dat brengt ons bij de politieke situatie van dit moment. Er is niet geweld en een coup gebloed en President Kost-

Bij de komende verkiezingen voor het Servische parlement heeft alleen DOS toegang tot de media

unica is niet grondwettelijk aan de macht gekomen, omdat hij in de eerste verkiezingronde geen absolute meerderheid heeft gekregen. Mensen zijn daadwerkelijk bereid om onder druk gezet om eigenommen over te dragen of overgelingen te doen. Dat is toch zo?

De coup was erg goed georganiseerd en uitgevoerd met medewerking van bepaalde delen van de internationale gemeenschap. De mensen die deze coup georganiseerd en gesteund hebben schepden erover op dat ze hem al vijf of zes maanden geleden voorbereid hebben. Dat betekent dus dat de coupplannen al klaar waren voordat de uitstap van de verkiezingen bekend was en hoe dan ook zou hebben plaatsgevonden.

Helias was de reactie van de autoriteiten inadeguaat. Het is bekend dat er een heleboel geld aan deze coup besteed is. Je hebt geen idee hoeveel geld er ons land binnen gekomen is, een ongelooftijke hoeveelheid. Dat geld is gebruikt om een groot aantal mensen om te kopen, vooral mensen

binnen het veiligheidsapparaat. De Socialistische Partij heeft grote fouten gemaakt in haar verkiezingscampagne. Daarnaast zijn de sancties en de bombardementen verantwoordelijk voor een dramatische daling van het levenspeil. Door de bombardement was de regering gedwongen een groot deel van het overheidsbud-

get uit te trekken voor de wederopbouw van bruggen en wegen, die door de bombardementen vernietigd waren. Dat ging ten koste van de salarissen van ambtenaren. Hierdoor ontstond onvrede. Daarbij moesten nieuwe woningen gebouwd worden voor de vluchtelingen en moesten er banen gecreëerd worden voor mensen die door de bombardementen werkloos geworden waren. Al deze omstandigheden hebben voor ontevredenheid bij de burgers gezorgd en die onvrede is effectief uitgebuut tijdens de verkiezingen, waarmee de basis voor de coup gelgd was.

Na de verkiezingen heeft de oppositie zich op brute wijze toegang verschaft tot positie binnen de ministeries. Bendes vielen kantoren binnen en joegen ambtenaren naar buiten, waarna de functies door aanhangers van de oppositie werden ingenomen. Vorige week is een overeenkomst getekend door president Kostunica namens de DOS en de Servische president Milutinovic, waarin de DOS belooft alle ambtenaren die door de

bendes uit hun kantoren zijn gejaagd en uit hun functies zijn gezet, opnieuw te installeren en hun eigen mensen weg te halen. In ruil daarvoor heeft de Servische regering de concessie gedaan DOS toe te laten tot de regering, terwijl er geen verkiezingen zijn gehouden voor de Servische regering, alleen voor de federale regering. Voordopig hebben de verjaagde ambtenaren nog geen toestemming gekregen op hun eigen plek terug te keren, maar de inmidates zijn wel gestopt. Ze hebben echter een steer gecreëerd van spionage, onderzoeken en verdieningen. Lederen wantrouwt elkaar.

Het enige orgaan dat nog niet door de oppositie is aangestist is het leger. Daar zijn nog geen mensen uit hun functie gezet en vervangen door vertegenwoordigers van de oppositie. Een groot probleem zijn de media. Nu de oppositie aan de macht is kunnen we niet meer kiezen uit verschillende kranten, radiostations of televisieprogramma's. Er is nog meer een soort boodschap die naar buiten gebracht wordt, de boodschap van DOS. Het publiek kan zich dus niet meer een eigen mening vormen op basis van verschillende media in een politiek scala van links tot rechts. Het is een echtheidsworst geworden.

In deze sfeer worden op 23 december verkiezingen gehouden voor het Servische parlement. Die verkiezingen zijn onder druk uitgeschreven. Nu er geen vrije media meer zijn betekent dat dat de partijen die niet tot de DOS behoren geen zendtijd op radio en televisie krijgen en ook niet via de kranten hun standpunten naar de kiezers kunnen brengen. Dat is het kenmerk van de democratie die we nu hebben.

(Bron: www.empirenews-club.com)

TOEGANG TOT DOCUMENTEN VEILIGHEIDS- EN DEFENSIEBELEID VERSPERD

Militaire coup van Solana

DOOR LINDO DE BRAVANDIER

Tussen de burger en Europa gaapt een enorme kloof. Dat is de klacht die dikwijls te horen valt in regerings- of parlementaire kringen. Daar is weinig op af te dingen. In een vorig nummer (Uifpers nr. 10) schreven we al over de beroerde opkomst tijdens Europese verkiezingen. Er zijn talrijke mogelijke verklaringen voor het gebrek aan interesse in onze Europese instellingen. De ondoorzichtige besluitvorming is daar één van. Dat kon nog begrepen worden als eigen aan de complexe structuur van de Europese Unie of de onmogelijkheid van de Europese bestuurders om belangstelling op te wekken voor de thema's waar zij mee bezig zijn. Maar een recente beslissing maakt duidelijk dat op een aantal terreinen gewoon geen pottenkijkers worden geduld.

In de zomerse stilte

Deze zomer werd in alle stilte het voorstel van de Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid (GBVB), Javier Solana, om het recht op publieke toegang op EU-documenten in te perken, door het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) goedgekeurd ⁽¹⁾. Deze beslissing werd bij meerderheid bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie ⁽²⁾. Volgens dit besluit wordt de toegang tot documenten die te maken hebben met veiligheid en defensie en militaire en niet-militaire crisisbeheersing van de Europese Unie, gewoon versperd via labris als 'zeer geheim', 'geheim' of 'vertrouwelijk'. Bovendien zullen dezeldre 'geheim' en 'vertrouwelijk' documenten niet vermeld worden in het openbaar register van Raadsdocumenten. Dit betekent dat parlementaire instellingen en publiek zelfs over het bestaan ervan in het ongewisse worden gelaten. Tenslotte worden ook documenten waarin de vertrouwelijke gegevens verwerkt zijn of de inhoud van die gegevens is af te leiden, op gelijke wijze behandeld. De algemene verzegeling op militair vlak kan daardoor ook op andere beleidssterren uitgebreid worden, zoals migratie, ordelshandhaving en samenwerking op gebied van politie en justitie. Alleen Denemarken, Finland, Nederland en Zweden stemden tegen dit besluit. Deze landen waren geen voorstander van het uitsluiten van hele categorieën documenten en wilden enkel de toegang onzegggen tot specifieke documenten op specifieke gronden. België daarentegen schande zich wel achter het besluit.

Uit goede bron is evenwel vernomen dat slechts een beperkt aantal ministers op de hoogte werd gebracht van het Belgische stemgedrag. Wellicht krijgt dit nog een staar-tje.

Samenwerking NAVO/EU

De beslissing tot het beperken van het informatie-recht is een logische voortzetting van de strategie van het militair-industrieel complex (MIC) om elke democratische controle over militaire strategie én beleid zo goed als onmogelijk te maken. Heidi Hartal, voorzitter van de Groene Groep/EFA in het Europees Parlement sprak onomwonden van een "militaire coup door Solana" ⁽³⁾. De reden voor de geheimhouding moeten we zoeken in de samenwerking tussen de Europese Unie en de NAVO. Een groot deel van de militaire documenten die door de samenwerking met de NAVO ook bij de Europese Unie terecht kunnen komen, zijn stukken die binnen de NAVO al de classificatie van 'geheim' of 'vertrouwelijk' hebben meegekregen. De NAVO heeft laten verstaan dat er alleen over verdere samenwerking en meer bepaald rond het opzetten van een Europese interventiemacht gesproken kan worden, als er garantie van geheimhouding wordt gegeven ⁽⁴⁾. Al die geheimdoenerij was te voorspellen. Tijdens de Britse Franse top in Sant Malo, eind 1998, waar het startssein werd gegeven voor de militaire ontwikkelingen binnen de Europese Unie, was al in het geheim overeengekomen dat het Europees Parlement niet betrokken mocht worden bij de uitbouw van de Europese militaire integratie ⁽⁵⁾. In Lissa-

bon volgde begin dit jaar een nieuwe manoeuvre om pottenkijkers uit de militaire keuken te weren. Het parlement van de West-Europese Unie (WEU) - politiek-militair orgaan dat de collectieve defensie organiseert van de aangesloten Europese lidstaten) liet weten dat het niet wenselijk zou zijn om de parlementaire controle over het veiligheids- en defensiebeleid over te laten aan het Europees Parlement. In één adem voegden de WEU-parlementairen daaraan toe dat zij daarvoor zelf beter geschikt waren ⁽⁶⁾. Het hoeft weinig betoog om de bewering te staven dat het WEU-parlement niet in staat is om onafhankelijk van het militair establishment te functioneren en in feite een nepparlement is. De democratische controle op het militaire gebeuren, of dat nu in EU-verband is of in NAVO-verband, is zo al zeer klein. Nationale staten en daarmee meer en meer de controle verliezen dus ook de controle over het veiligheidsbeleid ⁽⁷⁾. Leden van de nationale parlementen geven openlijk toe dat ze eigenlijk niet goed meer weten wat er allemaal bedisseld wordt. Het Europees Parlement beschikt tot nader order nog niet over de beweeglijkheid om hun taak gedeeltelijk over te nemen. De oprichting vanwege de NAVO voor het Europees Parlement kent overigens deeltname van NAVO-vertegenwoordigers aan een publieke hoorzitting op 18 september rond transparantie, opgezet door het Comité voor Burgerlijke Vrijheden van het Europees Parlement, werd gewoon afgewezen. Bridget Austin, lid van de directie voor NAVO-veiligheid, liet botweg weten 'dat een dergelijk discussie-

"prematuur en niet opportuun" is ⁽⁸⁾. Zij gaf daarbij trouwens openlijk toe dat de NAVO de hand had in de beslissing van de Raad om de militaire documenten ontogankelijk te maken. Nochians kwamen onze regeringsleiders op de laatste top in Feira juist overeen om meer 'openheid' te laten gelden in de relaties tussen de Europese Unie en de NAVO met betrekking tot ontwikkelingen op het gebied van veiligheid en defensie. Wordt op deze manier 'openheid' gecreëerd?

Verzet

Inmiddels is het Europees Parlement in alle staten. De Commissie Juridische Aangelegenheden stemde midden september voor een resolutie om de zaak aanhangig te maken bij het Europees Hof van Justitie. De resolutie werd overhandigd aan de voorzitter van het Europees Parlement, Nicole Fontaine, die eind oktober een beslissing zal nemen. De indiciers van de resolutie verantwoordden hun voornemen op grond van het feit dat de beslissing tot geheimhouding niet alleen een aantasting is van de beweeglijkheid van het Europees Parlement (namelijk het medebeslissingsrecht), maar dat het ook om een flagrante overtreding gaat van het Verdrag van Amsterdam. Artikel 255 bepaalt immers "het recht op toegang tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie". Er zijn restricties mogelijk op dat recht, maar niet voor een hele categorie van documenten. Bovendien moeten beperkingen telkens voorafgegaan worden door een grondige verantwoording. Artikel 28 van het EU-verdrag stelt bovendien expliciet dat artikel 255 ook van toepassing is op het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid.

Het protest tegen de 'NAVO-Solana'-coup komt langzamerhand op gang. Onlangs heeft zelfs de Nederlandse regering bekend gemaakt om in beroep te gaan tegen de geheimhouding van militaire documenten bij

het Europees Hof van Justitie in Luxemburg. Het Europees Milieubureau (EEB), een netwerk van non-gouvernementele organisaties (NGO's), heeft ook al zwaar uitgehaald naar het besluit. "Waarom zouden de Europese burgers nog langer respect opbrengen voor een verdrag, dat zo gemakkelijk genegeerd kan worden?", aldus een lid van het EEB ⁽⁹⁾.

Noten

1) Besluit van de Secretaris-Generaal van de Raad/Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid van 27 juli 2000, inzake maatregelen betreffende de bescherming van vertrouwelijke gegevens die op het secretariaat-generaal van de Raad van toepassing zijn (2000/C239/01). Verschenen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen op 23 augustus 2000.

2) Besluit van de Raad van 14 augustus 2000 tot wijziging van Besluit 93/1731/36G betreffende de toegang van het publiek tot documenten van de Raad en van Besluit 2000/23/EG over de verbetering van de informatie over de wetgeving activiteiten van de Raad en van het openbaar register van Raadsakten.

3) Persverklaring van de Groen Groep/EFA, 31 augustus 2000.

4) NRC Handelsblad, 26 september 2000.

5) Uit kringen van de regering. De bron kan hier evenwel niet geopenbaard worden.

6) Persbericht van IFP, 21 maart 2000.

7) Het parlement bezig nauwelijks de tijd om over deze fundamentele bevestiging van ons buitenlands- en veiligheidsbeleid te voeren. Zie nrvd het Nieuw Strategisch Concept (Washington 23 april 1999) dat voortvloeit uit

opdraken binnen het NAVO-gemeenschapelijkheid moog-

lijke markt en dus een wijziging van het

NAV'O-overdring inhoudt, niet bespreken, laat

staan ongegrond in het parlement. Op de Euro-

peet top in Helsinki werden erenans beslissingen

governen, zonder dat het parlement een stand-

punt kon formuleren.

8) Buitken Quatiken Europe, nr 7807, 27 sep-

tember 2000.

9) Idem (Uifpers, oktober 2000)

DE NIEUWE WERELDORDE

In een serie artikelen over de internationale ontwikkeling in het tijdperk na de Koude Oorlog, wordt ingegaan op de verschillende facetten van een complex en niet ongewaarsdijk proces.

Hebben we te maken met losstaande gebeurtenissen of bestaat er een samenhang? Wie en wat zijn de drijvende krachten achter die ontwikkelingen en wat zijn hun uiteindelijke doelstellingen?

Hoe zal dit zich vertalen in de dagelijkse realiteit en wat zullen de consequenties zijn voor onze levensomstandigheden?

Vragen die voor een ieder die zich met vraagstukken van vrede en ontwikkeling bezighoudt, wazelijk zijn.

De Amerikanen zijn in hun optreden in de wereld meesters in het afstemmen van hun buitenlandse politiek en militaire strategie op hun economische belangen. Daarbij kenmerkt dat optreden zich door een uiterst berekenend, geweldadig en scrupuleus gedrag. Hoewel de indruk wordt gegeven dat de Amerikaanse politiek wordt bepaald door de waan van de dag, waarbij de Verenigde Staten worstelen met het leiderschap over de wereld, is de werkelijkheid dat er wel degelijk lange termijnvisies worden ontwikkeld.

Op economisch gebied is de controle over het gebied dat Eurazië wordt genoemd - dit is de zone vanaf de Balkan in Europa, de Zwarte Zee en de Kaukasus, langs India, Pakistan richting China en Japan - van doorslaggevende betekenis voor de Verenigde Staten om hun wereldhegemonie voor lange tijd te handhaven. Met de controle over het gehele Amerikaanse continent en een aantal grondstofrijke gebieden in Afrika is hun suprematie verzekerd.

In politiek opzicht worden staten uit elkaar getrokken en in nieuwe verbanden ondergebracht. Volken die willen vasthouden aan hun soevereine rechten en onafhankelijkheid kunnen rekenen op een hardhandige aanpak van naar zij zich tegen de Amerikaanse dominantie in ondergeschikte positie als bewakers van de nieuwe orde operen, maar het Amerikaans leiderschap niet aantasten.

Of dit ook werkelijkheid zal worden, is de grote

vraag. Er zijn tal van signalen dat de internationale verhoudingen zich grondig aan het wijzigen zijn. De Amerikaans-Europese relatie verandert, landen als Rusland, China en India beginnen zich voor te bereiden op confrontaties, in Latijns Amerika ontwikkelen zich politieke krachten die zich tegen de Amerikaanse overheersing verzetten en in Afrika ontwikkelt zich een nieuw bewustzijn van de noodzaak van een eigen zelfstandige ontwikkeling. Hier is de vraag gerechtvaardigd: zal de macht van de Verenigde Staten overleind blijven wanneer deze door regionale blokken aangevochten wordt?

Die vraag wordt ook in de Verenigde Staten gesteld. Ogenenschijnlijk opereren er stromingen met verschillende visies, maar die zijn vooral van tactisch strategische aard. Over het uiteindelijke doel, de absolute werelddominantie, bestaat geen verschil van mening. Over de uitvoering bestaan verschillende visies die om beurten, afhankelijk van de internationale verhoudingen, worden toegepast.

Zo zien we nu in de Amerikaanse presidentsverkiezingen de discussie tussen Gore en Bush over de toekomstige militaire inzet van de Verenigde Staten. Gore verwoordt de stroming die

permanente Amerikaanse aanwezigheid in de verschillende delen van de wereld bepleit, terwijl Bush de sprekebuvis is van de stroming die zo min mogelijk troepen wil uitzenden en vertrouwt op de superieure technologische en militaire macht. Beide visies gaan echter uit van de wens om de Amerikaanse hegemonie voor de komende honderd jaar te verzekeren. Daartoe worden, los van de verschillen in opvatting over uitvoering, ideeën ontwikkeld op lange termijn.

Joint Vision 2020

In juni van dit jaar presenteerde de Gezamenlijk Staterefs van de Amerikaanse strijdkrachten hun visie over hoe zij denken de komende decennia hun wereldheerschappij te kunnen garanderen. In het jongste nummer van het blad Vredes-Info wordt hier uitvoerig op ingegaan en in deze aflevering van de Nieuwe Wereldorde zullen we daar een aantal onderdelen uit naar voren halen.

In hun document, 'Joint Vision 2020' genaamd, stellen de Amerikaanse militaire leiders de cruciale vraag: zijn wij gezamenlijk voorbereid op een onzekere toekomst? Gezamenlijk wil zeggen: intellectueel, operationeel, organisatorisch, qua doctrine en technisch. De legerleiders schrijven: "De mondiale belangen en de

IS MOLDAVIË HET VOLGENDE KOSOVO?

Nieuwe anti-Russische NAVO machinaties

DOOR DENIS PETROV

Op 2 oktober zag de Amerikaanse ambassade in Moskou zich genoodzaakt het bestaan van een geheim plan te ontkennen dat bedacht is door Amerikaanse informanten en leden van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa). Doel van het plan is de opdeling van Moldavië. Met de recente gebeurtenissen op de Balkan nog vers in het geheugen was alleen al de ontkening voor de meeste Russen, Moldaven en Roemenen overtuigend bewijs voor het feit dat het plan reeds in uitvoering is.

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken reageerde op een artikel van 23 september in het invloedrijke blad Izvestiya, waarin werd gemeld dat gesprekken tussen Rusland en Moldavië over het lot van de autonome Transdnjestrische republiek waren vastgelopen vanwege een 'geheim plan' van het Westen om Moldavië op te splitsen. In 'Plan Anaconda' zou Roemenië het westelijke deel annexeren en de Dnjestr-regio zou naar Oekraïne gaan. (Deze zelfbenoemde republiek Transdnjestrïë wordt overwegend door Servisch en Russisch sprekenden bewoond. In 1940 werd het bij de voormalige Roemeense provincie Bessarabië gevoegd en vormde het daarmee de republiek Moldavië.)

Volgens Izvestiya behelst het plan de annexatie van de Dnjestr-regio door een nationalistisch Oekraïne. De krant stelt met nadruk dat het Westen het opkomende nationalisme in Oekraïne steunt en

probeert om te buigen in een pro-NAVO Oekraïne als een prelude voor verdere expansie. Maar net als in Kosovo steunt de NAVO het nationalisme alleen om tactische redenen: werkelijke doel is de onvoorwaardelijke aftocht van het 14de Russische legerkorps uit de Dnjestr-regio en de opvulling van het vacuüm met NAVO-troepen.

Ondertussen kan een getemd Roemenië - gebonden aan de richtlijnen van de OVSE ten aanzien van de 'mensenrechten' en de belofte dat het haar taal niet aan de minderheden opdringt - worden geabsorbeerd in de structuren van de Europese Unie en OVSE. De prijs voor integratie zal verder verlies van de specifieke Roemeense identiteit zijn. Izvestiya stelt verder dat de verdraging in de Russisch-Moldavische onderhandelingen de Russen werd opgedrongen. De Russische delegatie onder leiding van Yevgeniy Primakov stelt voor Moldavië te transformeren in

een confederatie maar de staat Moldavië te laten voortbestaan. De regio Transdnjestrïë zou autonomie krijgen. Volgens de Amerikaanse visie zal Rusland haar troepen gefaseerd terugtrekken en zal de OVSE daarvoor betalen.

Het plan van Primakov dat zowel voor de Russen als de Moldaven op dit moment aantrekkelijk leek, kon geen genade vinden bij de NAVO: Rusland zou banden blijven houden met de autonome Transdnjestrïë republiek. Banden die waarschijnlijk garanties inhouden voor zelfbestuur van de autonomie regio in het geval Moldavië ooit bij Roemenië zal worden gevoegd. En verder zal Transdnjestrïë waarschijnlijk aansluiting zoeken bij de unie tussen Rusland en Wit-Rusland, hetgeen de Russische invloed in de regio zou garanderen. Het 'geheime plan' was opgesteld voor het geval een dergelijke situatie zich zou voordoen.

Op dezelfde dag dat het

artikel in Izvestiya stond, vulde het op de zakelijke markt gerichte blad 'Kommersant' de missende stukjes van de diplomatieke puzzel op. Kommersant wees op het feit dat het Amerikaanse congres 45 miljoen dollar heeft vrijgemaakt voor militaire hulp aan bepaalde voormalige Sovjet-republieken, waaronder Georgië, Oekraïne, Oezbekistan, Azerbeidzjan en Moldavië. Doel lijkt te zijn de Russische invloed te verzwakken en het GOS - de Gemeenschap van

Onafhankelijke Staten - te ondermijnen ten gunste van de door het Westen beïnvloede tegenhanger GUUAM (Georgië, Oekraïne, Oezbekistan, Azerbeidzjan en Moldavië).

Het netto resultaat van de machinaties van de NAVO, de OVSE en de Europese Unie zou de verdere isolering van Rusland zijn door de creatie van een door de NAVO gedomineerde buffer aan de grens met Rusland. De bufferzone is toevallig ook het gebied

waardoor de Russische gas- en olieleidingen naar het Westen lopen en is van strategisch belang voor het transport van de enorme energievoorraden in het Kaspische bekken. Het mag weinig verbazing wekken dat er in Rusland een toenemend wantrouwen tegen het Westen ontstaat, zelfs vijandigheid. Uiteindelijk doel van de NAVO-versie van het plan Anaconda is het verzwakken, zo niet opdelen van Rusland.

(Bron: Chronicle Magazine)

OVSE heeft kritiek op VN-justitie Kosovo

PRISTINA - De rechtspleging die de Verenigde Naties hanteert in Kosovo, voldoet niet aan de internationale standaard. Dat stelt de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) in een gisteren gepubliceerd rapport.

Er zijn veel te weinig buitenlandse rechters en aanklagers in de Servische provincie actief en de Kosovaarse juristen zijn van veel minder niveau dan hun collega's van elders, aldus Rolf Welberts, OVSE-directeur voor Kosovo.

Volgens de OVSE zijn de rechtbanken in Kosovo bevooroordeeld jegens de Servische Kosovaren. Ook worden verdachten vaak

dagenlang vastgehouden zonder aanklacht.

Behalve de Serviërs zijn ook de jongeren en de slachtoffers van seksueel geweld geregeld de dupe van het slecht functionerende rechtssysteem in de geteisterde provincie, aldus het rapport. Sommige jongeren worden te lang in voorarrest gehouden en naar aanklachten van seksueel geweld is te vaak geen of nauwelijks onderzoek verricht, concluderen de opstellers. Zij analyseerden de rechtspraak in de maanden februari tot juli 2000.

Sylvie Pantz, die de VN-justitie in Kosovo leidt, noemde het een 'stevig' rapport, en beloofde beterschap.

Kroatië wil soldaten naar Kosovo sturen

ZAGREB/DEN HAAG - Kroatië wil binnenkort meedoen aan KFOR, de internationale vredesmacht voor Kosovo. Dit heeft premier Ivica Racan gisteren laten weten in het Kroatische weekblad Globus. Het zou de eerste keer zijn dat soldaten van het Kroatische regeringsleger worden gestationeerd op Servisch grondgebied.

MAANDAG 16 OKTOBER 2000

Nu moet Kosovo zijn kansen grijpen

Op 28 oktober vinden voor het eerst vrije verkiezingen plaats in Kosovo. De voorbereidingen verlopen gunstig en het is niet ondenkbaar dat de machtsomwenteling in Belgrado het democratische gehalte van de verkiezingen een impuls geeft, meent Daan Everts.

Met de politieke aardbeving in Belgrado, is nu ook Servië als laatste dominosteen van het totalitaire verleden op de Balkan gevallen. De nashokken zijn voelbaar in Kosovo, waar het overgrote Albanese bevolkingsdeel moeite heeft de voordelen van de plotselinge, democratische doorbraak af te wegen. Men voelt aan dat het, internationaal gezien, moeilijker zal zijn zich los te maken van een democratisch Servië dan het Servië van Milošević' oorlogsmisdadig bewind. Is onafhankelijkheid nog een realistisch perspectief, is de status van een Republiek binnen een los, federatief Joegoslavisch

krijdichtheid geniet, ook buiten Kosovo, wijdt sinds half september elke dag een extra uur zendtijd aan de verkiezingen. De ovse heeft in groten getale een handig boekwerkje verspreid waarin de zorgen en wensen van de kiezers, zoals in opiniepeilingen tot uitdrukking gebracht, worden samengevat met de duidelijke boodschap aan partijen daarop in te haken. Het ziet er naar uit dat van alle eerste vrije verkiezingen op de Balkan, de verkiezingen in Kosovo de best voorbereide zullen zijn.

Tot dusver verloopt de verkiezingscampagne beter dan verwacht. De diverse politieke leiders, van Rugova tot en met Thaçi, hebben zich verbonden aan een code van goed gedrag en beloofd de uitslagen te zullen respecteren. Allen hebben zich uitgesproken voor tolerantie en tegen electoraal geweld. Wat niet wegneemt dat op lokaal niveau regelmatig sprake is van diverse vormen van intimidatie. Een speciale klachtencommissie buigt zich over dergelijke gevallen en heeft al een aantal pittige straffen opgelegd om partijen te dwingen hun volgelingen in de hand te houden. In een ernstig geval van verstoring van een bijeenkomst van een politieke tegenpartij, is de zware straf toegepast van het schrappen van een kandidaat van de kieslijst. Tezamen met de constante oproepen van internationale persoonlijkheden tot matiging en fair play, heeft dit geleid tot een verkiezingsklimaat dat door alle lokale politici als tot dusver redelijk wordt bestempeld.

Verkiezingen kunnen betere tijden inluiden

"Vrijheid uiten van mening bedreigd"

OOSTENRIJK De vrijheid van meningsuiting in Oostenrijk staat onder druk. Dit zegt de Internationale Helsinki Federatie voor Mensenrechten (IHF) naar aanleiding van de veroordeling van de Oostenrijkse hoogleraar Pelinka op beschuldiging van laster tegen de extreem-rechtse FPÖ-leider Haider. Een hof in Wenen veroordeelde Pelinka tot een boete van 10.000 gulden voor opmerkingen die hij had gemaakt tijdens een vraaggesprek met de Italiaanse televisie. Pelinka zei onder meer dat Haider over het geheel genomen verantwoordelijk is "voor het aanvaardbaar maken van bepaalde nationaal-socialistische opmerkingen en posities". (RTR)

Milosevic doel van bombardementen

NOV 2000

Vervolg van pagina 1

slecht drie dingen die Joegoslavië verlangt: Joegoslavië moet de soevereiniteit over Kosovo behouden, het UCK moet worden ontwapend en het referendum over de onafhankelijkheid van Kosovo mag niet doorgaan."

Het was blijkbaar teveel voor de Clinton regering om hieraan tegemoet te komen en op 24 maart begonnen de bombardementen.

Politieke motieven

De bombardementen zouden slechts enkele dagen duren, het bleken er 78 te worden. Op 10 juni werd een overeenkomst gesloten. "Toen ik de overeenkomst las, was ik niet verbaasd te zien dat aan de drie Joegoslavische eisen werd toegegeven en dat beide partijen de uitkomst als een overwinning claimden", aldus Parrington.

"Ik begon me af te vragen waarom er zoveel bloed had moeten vloeien om iets te bereiken waar al voor het begin van de oorlog mee was ingestemd", schrijft Parrington. "Ik kwam tot de conclusie dat de oorlog helemaal niet om humanitaire redenen was gevoerd, maar zoals alle oorlogen om politieke redenen. In dit geval was het gestelde doel om van Milosevic af te komen, de laatste communistische leider in Europa. Vanaf wanneer de Amerikaanse regering zich dit doel precies stelde, is moeilijk te zeggen. Waarschijnlijk was het in 1995 na de totale mislukking van de Bosnische staat. De Servische leider moest in een oorlog gebracht worden die hij niet kon winnen en waar een capitulatie een totale ramp zou betekenen. Kosovo moest het Waterloo van Milosevic worden, de bombardementen zijn achillespees", aldus Parrington.

De ellende die het heeft gebracht was groot. Duizende doden en gewonden, een vrijwel volledige etnische zuiver-

ring, maar dan in omgekeerde zin, het UCK niet ontwapend en het gebied in een staat van chaos en wetteloosheid. Servische bezittingen zijn geroofd, niet in de laatste plaats door de NAVO-landen zelf.

Voortzetting oorlog

Parrington stelt dat de oorlog voor de NAVO niets meer heeft opgeleverd dan Milosevic al voor de oorlog had aangeboden. Dat mag op het oog zo lijken, maar bij de onderhandelingen in Rambouillet ging het om meer dan alleen Kosovo. De NAVO eiste de volledige bezetting van Joegoslavië en het onbeperkte recht om van alle Joegoslavische faciliteiten gebruik te kunnen maken. Dat hebben ze met de bombardementen niet kunnen realiseren. Ook de doelstelling om Milosevic uit het zadel te krijgen, bleek niet realiseerbaar.

In dat licht valt de politiek van de NAVO na 10 juni 1999 te begrijpen. Onder het toezicht oog van de NAVO-troepen is Kosovo vrijwel geheel etnisch gezuiverd. Het UCK is niet ontwapend maar omgevormd tot de 'Kosovo Protection Force'. Systematisch is gewerkt aan het creëren van een situatie die moet leiden tot de afscheiding van Kosovo van Servië. De schertsvertoning die 'de eerste vrije verkiezingen in Kosovo' wordt genoemd, moet de legitimering van de afsplitsing zijn.

Milosevic bleek met bombardementen niet te verwijderen. Wat van buitenaf niet mogelijk bleek werd daarom van binnenuit gedaan. Honderden miljoenen zijn besteed om de oppositie te financieren, stemmen te kopen en het veiligheidsapparaat te corrumperen. De zo onschuldig voorgestelde studentenorganisatie Otpor kreeg speciale training van de CIA en geld om stemmen van jonge mensen te kopen in ruil voor een mobie-

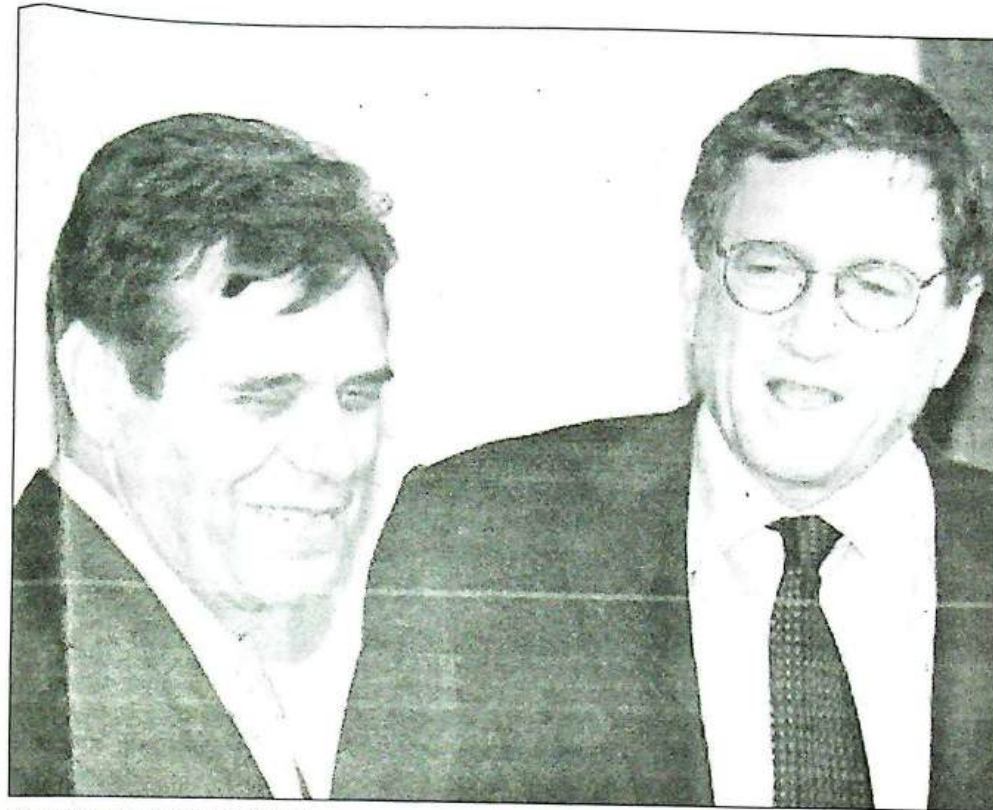
le telefoon. Kiezers kregen 100 Duitse mark wanneer zij op DOS zou stemmen. Terroristen van allerlei pluimage werden gefinancierd om een gewapende machtsovername te bewerkstelligen. Een ring van radiostations rondom Joegoslavië heeft onophoudelijk ingespeeld op de moegebeukte Servische bevolking en ze voor gehouden dat wanneer Milosevic eenmaal weg is, er een einde zou komen aan hun moeilijke situatie. Dat die situatie vooral door het economisch embargo van het Westen en de verwoestingen van de NAVO-oorlog is veroorzaakt, werd er niet bij gezegd.

Prijskaartje

De strategie van economische wurging en uithollen van binnenuit heeft zo op het oog gewerkt. Milosevic is weg en de nieuwe leider Kostunica wordt triomfantelijk omarmd door de mensen die het bloed aan hun handen hebben van de duizenden doden en gewonden als gevolg van de bombardementen. De Servische bevolking ervaart nu de democratie die het Westen in Bosnië en Kosovo hebben gebracht. De media zijn vrijwel gelijkgeschakeld, er heerst angst en niemand durft meer openlijk over politiek te praten. Mensen worden geïntimideerd en zelf fysiek bedreigd. Volgens 'The Economist' gaat de machtswisseling gepaard met een grote strijd tussen verschillende criminele bendes om het bezit van de Joegoslavische staatsbedrijven, waarin vooraanstaande DOS-politici een belangrijke rol spelen.

De nieuwe machthebbers in Belgrado laten er geen gras over groeien. Vrijwel onmiddellijk zijn de subsidies op voedsel afgeschaft en zijn de prijzen verdrievoudigd.

Kostunica heeft al te kennen gegeven de Federale Republiek Joegoslavië te wil-

Kostunica (links) en Holbrook

len ontmantelen, het land binnen de economische, financiële en militaire structuren van het Westen te brengen en op termijn mee te werken aan het Joegoslavië Tribunaal. Allemaal eisen die de NAVO-landen zijn gesteld. Verder heeft Kostunica in Skopje diep gebogen voor dezelfde Holbrooke die met dubbele agenda's zo bezig was met het zoeken van een 'vreedzame oplossing' voor het Kosovo-conflict. Het resultaat is dat Kostunica opnieuw het lidmaatschap van de Verenigde Naties heeft aangevraagd. Dat is opmerkelijk aangezien Joegoslavië het VN-lidmaatschap nooit is kwijtgeraakt. Het applaus van de VN-afgevaardigden over de 'terugkeer', klonk dan ook als die van een Romeins amfiteater voor de in ketens teruggevoerde opstandige slaven.

Kostunica is echter nog verder gegaan. In het Amerikaanse programma '60 minutes' heeft hij de westerse aantijgin-

gen tegen Servië inzake Kosovo min of meer erkend, hoewel hij later in een poging tot relativisering zijn beklag heeft gedaan over de wijze waarop de journalisten met zijn uitspraken zijn omgegaan.

Schadevergoeding

Het Servische volk moet de schuldvraag van de NAVO ingepeperd krijgen. Immers, het Amerikaans Congres heeft, twee dagen na de verkiezingen, een wet aangenomen die volledige opheffing van de sancties o.a. afhankelijk gemaakt van een regeling van de oorlogsschulden. Kroatië en Bosnië hebben van Servië 50 miljard dollar schadevergoeding geëist. Dat kan niet anders dan een mechanisme zijn om Servië als 'enige schuldige' voor tientallen jaren zwaar te laten betalen en op deze wijze het land leeg te zuigen. Zo moet elke aspiratie om tot een welvarende zelfstandige staat te komen, de grond in worden geboord.

De Verenigde Staten hebben nu verklaard Kosovo definitief van Servië te willen losmaken. Dat is begrijpelijk aangezien zij bij Pristina de grootste Amerikaanse militaire basis in Europa aan het opbouwen zijn. Daarbij komt dat vrijwel direct na de verkiezingen in Tirana een overeenkomst is gesloten voor de aanleg van een oliepijpleiding van Bulgarije, via Macedonië naar Albanië.

Cursus democratie

Duitsland heeft al te kennen gegeven bereid te zijn met harde hand 'de democratie' te verdedigen. Joska Fischer heeft in de Bondsdag verklaard het Duitse leger en Duitse non-gouvernementele organisaties permanent in Joegoslavië te willen stationeren om "het Servische volk de democratische cultuur bij te brengen die nodig is om met Duitsland te kunnen samenwerken".

"Bij Milosevic ontbrak het echte gevoel voor corruptie"

Interview door
Tanja Djurovic
in Belgrado (*)

Dit interview,
met Mihaljo
Markovic (1),
gaat over het
falen van de
Socialistische
Partij van Ser-
vie (SPS) en de
nieuwe taken
van de linksen
in Joegoslavië.

In 2000
met steun
van
binnenuit...

Vraag: Na de verkiezingen in Joegoslavië op 24 september heeft op 5 oktober de 'Democratische Oppositie van Servië (DOS)' zeg maar een 'staatsgreep' uitgevoerd in de straten van Belgrado. Anderen noemen het eerder een 'fluwelen revolutie'. Hoe zou u dat, wat er gebeurde, willen beschrijven?

Op 5 oktober begon één van de 'rebellieën', waarvan we er al zoveel hebben meegemaakt, om te beginnen die van 9 maart 1991. Daarna waren er diverse pogingen op straat om het regime te intimideren of te verdringen, in staatsinstellingen te infiltreren of ze met geweld over te nemen - zoals in andere landen van Oost-Europa al was gebeurd. Natuurlijk was dit protest van 5 oktober niet alleen

groot zijn geweest. Maar nadat hij al een reeks van fouten had begaan, maakte hij er nog één door te besluiten de resultaten van de presidentsverkiezingen van 24 september niet te accepteren. Toen er tenslotte een golf van protest opkwam, toen de DOS op 5 oktober het volk oproep tot massale demonstraties in de hoofdstad van Joegoslavië, deed het aantal mensen er niet meer echt toe, omdat Milosevic intussen had besloten toe te geven. Het leger reageerde niet, de politie pleegde min of meer lijdzaam verzet, en de macht ging gewoon over.

Vraag: Welke factoren hebben ertoe geleid, dat er een eind kwam aan het Servische verzet van 10 jaar onder Slobodan Milosevic? Waarom is dit niet al eerder gebeurd?

Hier in Servië kwam dit zogenaamde 'overgangs'-scenario heel lang niet aan bod, en wel om diverse redenen. Eén ervan is, dat in Servië al enkele noodzakelijke hervormingen waren doorgevoerd. In 1989 kregen we hervormingen van ons politieke en economische systeem. Zodoende was, wat in de Oost-Europese landen later werd veranderd, in Joegoslavië al via hervormingen totstandgekomen, maar de regeringen (van de federatie en van de deelrepublieken, red.) bleven stevig in handen van socialisten. Overigens is het Servische volk zeer opstandig, als er wordt geprobeerd oplossingen van buitenaf op te leggen.

Het verzet zette zich fel en lang tegen de pogingen van reactie-naïve Westerse kringen om hier

een zogenaamde 'transformatie', d.w.z. een overgaan naar het kapitalisme via 'shock-the-rapie', met een heel scala aan desastreuz' gevolgen voor bevolking en maatschappij, door te zetten. Men was zich hiervan terdege bewust en daarom het verzet. Niettemin veroorzaakte een combinatie van bepaalde factoren in de laatste tien jaar een geleidelijke verandering in deze opstelling.

De eerste, meest bepalende, factor was de enorme druk van de VS en West-Europa, die een directe ingreep in onze interne aangelegenheden veroorzaakten, hielp voorschriften te geven aan de leiders van de oppositie, en zette 70 a 100 miljoen dollar in bij de jongste Joegoslavische verkiezingen. Aan de andere kant ontstond er een toenemende verzwakking binnen de regering en verslechterde het moreel van het kader van de Socialistische Partij (SPS). Wat echter nog het ergste was: de bevolking, die onder zeer moeilijke materiële omstandigheden, zelfs in echte armoede, moest leven, kon dit niet langer withouden.

Vandaar uiteindelijk het motto van 'veranderingen' tegen elke prijs, ook als dit zou betekenen dat deze veranderingen ook veranderingen naar slechter zouden kunnen zijn - en dat werden ze ook. Dit alles leidde tot de verkiezingsnederlaag van links, geen totale nederlaag uiteraard, want in het parlement van de federatie heeft de coalitie van links nog steeds de meerderheid, maar op gemeentelijke niveau was de nederlaag werkelijk hevig en natuurlijk ook op het niveau van de presidentsverkiezingen.

Vraag: U had het over 'interne zwakheid' en 'demoralisering' in de SPS. In hoeverre heeft de Joegoslavische regering, onafhankelijk van de buitenlandse factor die algemeen bekend is, zelf een aandeel gehad in de nederlaag bij deze verkiezingen?

In de SPS, die verantwoordelijk was voor de verdediging van principiële socialistische waarden, was een zekere mate van democratisering ontstaan, en de moraal stond ook op een bepaald plan. Zelfs nu is er natuurlijk nog een groot aantal functionarissen, dat eerlijk en onomkoopbaar is gebleven, dat zijn linkse koers niet heeft opgegeven. Maar de situatie werd langzamerhand anders door het feit, dat er verval van binnenuit op ging treden. In eerste instantie beschikte Slobodan Milosevic persoonlijk niet over het juiste gevoel voor het verschijnsel corruptie. Al was hij dan zelf tot op het laatst goud-eerlijk, hij was binnen zijn eigen familiekring niet standvastig genoeg om tegen het gedrag van zijn zoon en zijn vrouw, Mirjana Markovic, acties te ondernemen. En dit had werkelijk een zeer negatieve invloed op de maatschappij, de aanhangers, de leden en de leidinggevenden in de SPS zelf. Dit speelde een grote rol bij het innerlijk verval, en de vorming van Joegoslavisch Links (JUL) had een desastreus effect. JUL presenteerde zich als een linkse partij, maar volgens eigen zeggen van Milosevic, werd deze 'linkse' partij opgericht onder omstandigheden van sancties en blokkade. Om deze blokkade op te heffen, was de Joegoslavische

regering gedwongen zekere vormen van grijze economie te dulden. Enkele eigenaren van privé-goederen) moesten aan functionarissen van de EU en de NAVO steekpenningen betalen. Daardoor konden wij olie, benzine en van alles kopen. Maar deze eigenaren van privé-goederen) verkregen door het grijze circuit enig vermogen. Omdat Milosevic dacht dat de leden, die nu feitelijk kapitalisten waren, reële tegenstanders van de socialisten zouden worden, vond hij het beter een manier te vinden om ze tot bondgenoten te maken. Dit naar aanleiding van de vraag hoe JUL nu eigenlijk is ontstaan en de vrouw van Milosevic de leiding ervan op zich nam. In principe was dit geen goed idee en, hoe aanlokkelijk het op het eerste gezicht ook leek, op den duur waren de gevolgen kwelijk, dat hebben we gezien.

Deze lieden zaten in deze zogenaamde linkse partij om zich nog meer te verrijken en wellicht ook nog een politieke functie te verkrijgen, waarin ze hun kapitaal konden beschermen. Natuurlijk had dit een demoraliserende invloed op de SPS. En toen zei Milosevic ook nog tegen de socialisten, dat ze overal JUL moesten steunen, een coalitie met haar moesten vormen en bij verkiezingen een groot aantal zetels toekennen aan vertegenwoordigers van JUL. Dit heeft jarenlang een groeiend gevoel van onbehagen doen ontstaan onder functionarissen van de SPS.

Vraag: U bent één van de filosofen van de SPS. In hoeverre heeft het nationalisme en de weergave ervan in het programma van de SPS tot de nederlaag van links geleid?

'Servisch nationalisme', 'nationalisme en zelfs patriotisme worden vaak vervaard met chauvinisme. Dat is een grove denkfout. Nationalisme? Ik sta zeer kritisch ten opzichte van nationalisme in die zin, dat nationalisme steeds maar één kant van een probleem belicht, waarbij alleen de nationale dimensie in beeld is. Zo ziet men alles in het licht van nationale betrekkingen, nationale belangen. Daar sta ik kritisch tegenover. Maar zelfs hierbij zijn er twee soorten van nationalisme. Er bestaat het 'te verdragen' nationalisme, dat zoals ik al zei, vooral bestaat uit alles van één kant bekijken. Maar chauvinisme, dat ik het 'kwadaardige' soort van nationalisme zou willen noemen, is iets geheel anders. Chauvinisme, dat is het haten van andere naties, andere naties geen waarde toekennen - dat is totaal negatief. Mensen, die geen verschil zien tussen deze twee soorten nationalisme willen geen verschil zien tussen nationalisme en patriotisme, ze zijn gewoon niet genoeg onderlegd. Ze kunnen de vraagstellingen van onze tijd nu eenmaal niet in alle nuances onderschei-

den, maar benaderen de dingen heel oppervlakkig. Ze zien alleen maar zwart en wit. Daarom gaat het hier dus niet over 'Servisch nationalisme', niet eens over de te verdragen soort, maar over Servisch patriottisme. Patriottisme is liefde voor het eigen volk en het eigen land en is absoluut legaal. Je kunt een nationalist zijn, zonder dat je een patriot bent; en daar waar onrecht geschiedt en agressie aan de orde is, daar moet je je land verdedigen, zoals je ook elk ander land zou verdedigen. Patriottisme is iets heel positiefs. Nationalisme mag dan bestaan in sommige rechtse partijen, zoals die van Seselj en Draskovic, maar in dit geval, bij de SPS, mogen we het alleen hebben over patriottisme dat andere naties erkent, maar tegelijkertijd bereid is de belangen van de eigen Servische natie te verdedigen. Het is

geheel onterecht te beweren, dat de SPS geïnfecteerd zou zijn met de één of andere vorm van nationalisme; en Milosevic mag niet als nationalist betiteld worden. Zijn beroemde rede in Gazi-Mestan van 1989 was een absolute anti-nationalistische rede. Er zijn er die zeggen, dat ze nationalistisch was; terwijl ze er niets van gelezen hebben. Of het oude memo van de Servische Academie van Wetenschappen: Het werd in de hele wereld beschouwd als het beginsel van de politiek van Milosevic en een nationalistisch document genoemd, dat de oorzaak was van het uit elkaar vallen van voormalig Joegoslavië. Iedereen die had gewild, had het document kunnen lezen en kunnen zien, dat hierin alleen maar gesproken wordt over gelijkheid van alle naties.

Vraag: De filosoof prof. Dejan Pavlov Krecljiv verklaarde onlangs in onze Krant (zie Junge Welt van 23 en 24 september 2000), dat de verkiezingen van september de beslissing zouden brengen tussen 'vrijheid en slavernij'. Hebben de mensen in Servië bewust en uit vrije wil voor hun eigen slavernij gekozen?

Natuurlijk niet! Ze konden gewoon de druk niet langer verdragen, en wel om de volgende redenen: het Servische volk heeft gedurende tien lange jaren hardnekkig verzet geboden. En het zou verzet zijn blijven bieden, als iedereen de gevolgen ervan zouden hebben geaccepteerd. Maar de mensen konden armoede en lijden niet langer aan, terwijl ze lieden tegenkwamen, die alsmaar rijker werden en een luxe levenswijze hadden. Deze discrepantie tussen het program van een linkse partij en de praktijk was te groot. Daarom kon DOS ons uiteindelijk verstaan, en dat is dus geen vraag van 'Servisch nationalisme' of 'overwicht' van DOS. Maar de mensen, die zich voor de 'verandering' hadden ingezet en ervoor hebben gekozen,

omdat 'het toch niet slechter meer kan worden dan het al is', zullen het spoedig ervaren: het kan zeker slechter. En als het Servische volk zich niet meer in het ongewisse bevindt en eindelijk ziet, hoe wij een semi-kolonie van het kapitaal en de nieuwe wereldorde, vooral die van de VS, gaan worden, dan zullen hier weer de voorwaarden voor socialisme en links ontstaan.

Vraag: Op dit moment is de situatie in het land bepaald nog niet helder. Aan de ene kant is er links met al z'n oude zwakte en sterkte. Aan de andere kant hebben we de DOS als uitvoerder van de contra-revolutie, ook al speelt het meeste zich af achter de coulissen. Wat zal er gaan gebeuren, als het stof is gaan liggen?

Laten we eerst eens naar de DOS kijken, deze coalitie die nu 'op straat' heeft gewonnen. Aan de ene kant hebben we hier onze nieuwe president, Vojislav Kostunica, en aan de andere kant een zeer bonte groep van politici, die slechts één zaak gemeen hebben: Milosevic neerhalen. Nadat nu dus dit doel is bereikt, gaat de strijd onder elkaar beginnen, en wel over alles. Wij allemaal kennen de leiders van de DOS en hebben ze ook al meegemaakt; op de een of andere wijze zijn ze het onder de druk van de VS eens geworden en speelden het klaar die ene man te vinden, de enige onder hen van wie gezegd kan worden dat hij eerlijk is en zich niet compromitteert.

Eén ding moeten we goed voor ogen houden: tussen Kostunica en de rest van zijn bondgenoten bestaat een groot verschil. Kostunica was en is nog steeds een anti-communist, maar is ook patriot en staat kritisch tegenover de buitenlandse politiek van de VS. De bombardementen op Joegoslavië vorig jaar heeft hij hartstochtelijk veroordeeld, en hij heeft duidelijk in het openbaar gezegd, dat hij niet met het tribunaal in Den Haag aangaande oorlogsmisdaden in voormalig Joegoslavië wil samenwerken, omdat hij dat niet erkent als een juridisch, maar als een politiek instituut. Hij zegt duidelijk, dat hij Slobodan Milosevic niet aan Den Haag zal uitleveren. Dit alles zijn redenen waarom de VS al kritiek hebben op Kostunica, maar wel zeggen dat ze hem accepteren als iemand, die gelooft in de procedures van rechtsstaat en democratie. Maar uit dit standpunt blijkt duidelijk dat de VS hem tijdelijk accepteren, en dat hij niet lang in deze positie zal verkeren, als hij er niet in slaagt zichzelf en zijn positie te verdedigen wel op basis van een breed draagvlak onder zijn landgenoten. Kostunica is geen nieuwe Havel, wat de VS er ook van mogen vinden. Kostunica

houdt van legaliteit en hij probeert de bestaande wettige instellingen te gebruiken. Het probleem is dat de mensen, waarmee hij zich omringt, dat niet zijn. Ze zijn bezig een paar 'crisisgroepen' te vormen, wat illegale instituten zijn. Ze oefenen bijvoorbeeld nu al druk uit op bepaalde politici en sommige industrie-chefs, in de hoop dat ze zullen aftreden, zodat andere willekeurigheid door de DOS uitgeoefend worden. Dat is een koers die volledig in strijd is met de grondwet. Volgens de

grondwet is het eerste dat nu moet gebeuren, het bijeenkomen van het parlement van de federatie. Hieraan zullen we kunnen zien of Kostunica werkelijk een man van het recht is, want de regering moet worden gekozen door een meerderheid van het parlement. Kostunica is er reeds mee akkoord gegaan dat de functie van premier terecht komt bij iemand van de Socialistische Partij van Montenegro. Dat is conform de grondwet. Maar we hebben ook nog Zoran Djindjic, die iets verkondigt dat niet conform de grondwet is: hij wil een 'regering van deskundigen'. Daarover heeft Djindjic helemaal niets te zeggen, het parlement zal bepalen wat voor regering ze wil. Wat betreft de regering van de Servische deelrepubliek is het ontwarren van de situatie nog helemaal aan de gang, en wij moeten het resultaat afwachten.

Gezien in het licht van de huidige 'dubbel-heer-

schappij' in het land is het wel zeker dat - zoals bij elke contra-revolutie - de DOS haar momentane voordeel, de zegge op straat en de steun van de massa zal gebruiken om belangrijke machtsposities te verkrijgen. Desnoods met illegale middelen. En wat dan nog! De leiders van de DOS zullen met veel verzet rekening moeten houden, juist vanwege deze methodes.

Vraag: Wat is nu de onmiddellijke taak van links in Joegoslavië?

Het is duidelijk dat ze deels opnieuw moet beginnen en dat er een nieuwe periode aanbreekt, waarin de socialistische partijen zich moeten hergroeperen zonder de leidende rol van Milosevic. De hoop dat de socialisten in Servië zich na de jongste nederlaag zullen hergroeperen, vernieuwen en een sterkere politieke macht zullen zijn, berust vooral daarop dat het interne verval in de SPS een halt zal worden toegeeroepen. Er zullen nieuwe mensen komen die de fouten niet zullen maken die vroeger en nu gemaakt zijn. En geheel naar Oost-Europees model zullen de socialisten de macht weer krijgen. Werkelijke, waarachtige ideeën gaan niet dood. Het proces van globalisering is daartegenover geen werkelijk en waarachtig idee. Daarom juist zal het niet van lange duur zijn. Het naar macht en geld hongerende VS-imperium zal als een kaartenhuis ineens stortten, zoals uiteindelijk elk imperium, omdat de fundamenten van binnen

(*) Bron: Junge Welt, d.d. 14 oktober 2000, vert. Toos Plug.

(1) Prof. Mihailo Markovic is lid van de Servische Academie van Wetenschappen en partij-filosoof van de SPS. Markovic werkte mee in de groep Marxistische praktijk en tot in de herfst van 1995 was hij tweede voorzitter van de SPS.

De Cromma-periode 13-5-2000 van Kroatië

De Kroaten hebben via de stembus afscheid genomen van het Tudjman-tijdperk. De internationale gemeenschap heeft positief, welhaast opgewonden, gereageerd. Toch liggen er ook gevaren op de loer.

De internationale gemeenschap moet alert blijven op Kroatië. De grote zak met geld die het de nieuwe machthebbers in Zagreb deze dagen voorziet, is niet alleen bepalend voor de toekomst van het land. De gemeenteraadsverkiezingen die waarschijnlijk pas in het vroege voorjaar van 2001 plaatshebben, zullen tonen of Kroatië definitief afstand heeft genomen van het Tudjman-tijdperk.

Waar je op de reusachtige billboards zeer recent nog de in december overleden president Tudjman een kind zag knuffelen, slaat je nu het reusachtige logo van de nieuwe partij 'Democratisch Centrum', een afsplitsing van de HDZ, in het gezicht. Ook de belangrijkste Servische partij, de SDSS, lijkt nog zijn wonden na onverwacht slechte verkiezingsresultaten. Een zeer ruime meerderheid van alle Servische kiezers heeft niet op een Servische partij of op één van de kandidaten voor de Servische minderheidszetel in het parlement gestemd. Het politieke krachten-

veld is stevig overhoop gegooid, maar de partijen hebben nog weinig praktische ervaring met democratie. Er wordt vooral met enige argwaan gekeken naar de opstelling van de sociaal-democraten (SDP), nu de grootste partij in Kroatië. De SDP heeft inmiddels met steun van enkele afvallige HDZ'ers de gemeenteraad van Zagreb opgeblazen: binnenkort komen er nieuwe verkiezingen in de hoofdstad. De vrees bestaat dat dit ook in andere grote steden zal gebeuren. De winst moet immers verzilverd worden, voordat het volk gaat moeren. Het zal politiek nog wel een tijdje blijven roezemelen.

Het nieuwe Kroatië zal echter niet alleen in de hoofdstad Zagreb worden gemaakt, maar vooral in de gemeenten. Daar zal de democratie echt wortel moeten schieten, daar zullen de werklozen werk moeten vinden en daar moeten de huizen hersteld worden voor terugkerende Kroatische en Servische vluchtelingen. Diverse gemeenten hebben de afgelopen jaren gelukkig leren inzien dat een actieve opstelling meer loont dan de hand ophouden in Zagreb. Dat is ook, of misschien wel juist, de ervaring in Oost-Slavonië, de regio in Noord-Oost Kroatië waar nog steeds circa 40.000 Serviërs wonen. Er is sprake van bemoedigende vormen van samenwerking tussen gemeenten, of het nu gaat om afvalverwerking, cultuur, de voorwaarden voor economische ontwikkeling of onderwijs.

Het is opvallend en een goed teken dat hierbij ook vaak lokale burgergroepen en regionale NGO's een voortrekkersrol vervullen. Eén enkel voorbeeld: geïnspireerd door in Haarlem opgedane ervaringen is men nu in Osijek, wat betreft inwoneraantal de vierde stad van Kroatië, bezig om de wijkraadenstructuur te vernieuwen en nieuw leven in te blazen, aldus Tihomir Salajic, de stedelijke coördinator voor het wijkbeleid. Binnenkort zullen wethouder Haverkort en twee vrijwilligers uit de Haarlemse Slachthuisbuurt daarover in Osijek gesprekken voeren. De eerste contacten tussen Haarlem en Osijek dateren van 1993, toen de samenwerking tussen de NGO 'Vredescentrum Osijek' en de stichting Balkan Vredesprojecten in Haarlem begon.

De versterking van het lokaal bestuur is belangrijk voor de Kroatische regering. Zij wil af van de honderden kleine gemeenten. Die zijn te klein om effectief te zijn. Daar valt inderdaad veel voor te zeggen. Je kunt ook een kleine gemeente niet besturen met een parttime burgemeester en één secretaresse - zoals het geval is in talloze dorpen. Een behoorlijke meerderheid van de gemeentebestuurders in Osijek is voorstander van de gemeentelijke herindeling, als tenminste aan drie voorwaarden wordt voldaan. De voorzieningen voor de burgers moeten erdoor verbeterd worden, de mogelijkheden voor economische ontwikkeling

Billboards in Kroatië

de eeuw. We hebben ons niet goed genoeg gehouden aan de traditionele godsdiensten, meenden de opperhoofden. We moeten de oude cultus nauwkeurig uitvoeren. En als we dat doen, zullen we niet vernietigd worden.'

Godsdienst heeft ook vaak oorlog veroorzaakt.

'Simon Vestdijk schreef in zijn boek *Toekomst van de religie*, dat je het ook anders kunt bekijken. De Europese godsdienstoorlogen zijn niet alleen door godsdienst begonnen, maar ook gestopt, zonder tussenkomst van een Navo of zoiets. Waren de nazi's van plan om met de oorlog te stoppen? Nee, die waren eindeloos doorgegaan, net zoals er op het communisme geen rem zat. Terwijl in bijvoorbeeld de islam, hoe griezelig in onze westerse ogen ook, de oorlog op een gegeven moment stopt, namelijk als

'Oorlog heeft binnen godsdienst altijd al een bijzondere rol gespeeld'

mensen moslim zijn geworden.

Communisme en nazisme worden wel beschouwd als substituuatgodsdiensten met een weeffout. Er was namelijk geen punt ingebouwd waarop met oorlogvoeren kon worden opgehouden. Christendom, islam en jodendom hebben veel op hun geweten, maar in hun theologie over oorlog, hoe kwalijk die in moderne ogen ook is, zijn er wetten en regels om de oorlog te doen ophouden. En daarom, wordt wel gezegd, zijn jodendom, islam en christendom nog steeds op deze planeet en zijn communisme en nazisme verdwenen.'

Bij wereldlijke ideologieën als communisme kun je de beweringen ook natrekken. En dan vallen ze al gauw door de mand.

'Ja, daarom is het ook zo belangrijk dat godsdienst oncontroleerbaar blijft. Niemand weet of God echt vader, zoon en heilige Geest is. Ook het 'er is maar één god en Mohammed is zijn profeet' is oncontroleerbaar. Een godsdienst die wel een controleerbare kern heeft, loopt van de rails. Dat zag je bijvoorbeeld met de groep van Lou de Palingboer. Lou zou lichamelijk niet overlijden. Toen dat wel gebeurde, was het afgelopen met die groep. Zeker, veel mensen hebben een enorme behoefte aan oncontroleerbaarheid, met name over leven na de dood. Cicero schreef al aan het begin van de jaartelling: er zijn nooit volkeren zonder godsdienst aangetroffen. Allerlei dingen die we niet kunnen bevatten, worden door de godsdienst op een presenteerblaadje aangereikt.'

Terug naar de oorlog. Hoe reageren de hedendaagse moslims op verloren oorlogen?

'Als er een staatshoofd verdwijnt in het

Midden-Oosten breekt er altijd een periode van persvrijheid aan, waarin iedereen even mag zeggen wat hij wil. Na de moord op Sadat verschenen er verhalen in de Egyptische kranten, dat het kennelijk niet Gods wil was dat de fundamentalisten aan de macht kwamen, anders was de moord wel gevolgd door een fundamentalistische staatsgreep. Kennelijk is God vóór Mubarak en tegen de fundamentalisten, zo werd geschreven. En toen schreef iemand: ja, als je zo redeneert, kun je ook zeggen dat in het conflict tussen joden en Arabieren God aan de kant van Israël staat, want Israël wint al die oorlogen. En daarop zeiden een heleboel mensen: Nou, je weet maar nooit.'

Zien ze de verloren oorlogen als een straf van God?

'Jazeker en dat heeft gevolgen. In de middeleeuwen waren de moslims betrekkelijk liberaal en vaak ook agnostisch. Nu is dat niet meer zo. Deels komt dat doordat ze in de afgelopen eeuw in alle conflicten steeds het loodje legden. En vaak kunnen ze hun verlies alleen begrijpen als een straf voor hun godsdienstige laksheid, die immers wordt gestraft met oorlog en nederlagen, met misère. Vandaar hun fanatisme. Vanuit een positie van superioriteit kun je namelijk makkelijk losjes doen, maar in een verdrukte minderheidspositie moet je de riem sluiten. Het christendom was niks. Het werd gevormd door een paar kerels in Palestina, maar ruim drie eeuwen later was zelfs de keizer christen. Dat was natuurlijk fantastisch. In de islam is het andersom gegaan. In korte tijd veroverden ze de halve wereld en bijna duizend jaar waren ze de baas. En dan komen die westerlingen en die pakken het binnen de kortste keren af! Zoiets kost natuurlijk eeuwen voordat je dat verwerkt heb.'

Hoe loyaal aan God zijn jonge moslims in Nederland?

'In de eerste plaats weet niemand hoeveel moslims er in Nederland zijn. Aan jongeren is nooit gevraagd: ben je nog wel moslim? In Frankrijk zijn wel enquêtes gehouden onder jongeren, van wie een kwart zei geen belangstelling voor de islam te hebben. Dat kan natuurlijk ook niet anders. Ook in een omgeving als de onze zullen maar weinigen vroom blijven. Ja, ik denk dat er onder de moslims in Nederland veel meer de loyaliteit is dan we denken. Dat merkte ik ook bij het herdenken van de aardbeving in Turkije in de moskee van Zaandam. Turken waren woedend dat de herdenking in een orthodoxe moslimsfeer werd getrokken. Zij zagen bij zo'n gebeurtenis liever de nationale dan de religieuze symbolen.'

Vindt u godsdienst nuttig?

'Godsdienst helpt de mens de moordzucht van anderen te verdragen, en de moordzucht van zijn eigen bende te rechtvaardigen. En godsdienst helpt zelfs de moordzucht te temperen. Daarom zeg ik: goed dat er godsdienst is.'

Frans Willem de Zoete

Hoor haar

Zootje

'De wereld is een zootje', zegt Thera. En met dat credo stoot Ze me in één keer van m'n stoel. Ik ween. 'Vind je dat zó erg?', informeert Ze. Tussen m'n tranen door knik ik van ja. Ik verdraag dat niet: de wereld een janboel. Om me weer wat houvast te bieden, vraagt Ze of het zootje of zootje is - dat weet Ze nooit. En ik fleur weer wat op omdat ik het antwoord weet: zonder i is het al erg genoeg.

'Daar kan ik toch niet mee thuiskomen', werp ik Thera tegen. 'Hallo kinderen, papa moet jullie iets vertellen: we leven in een wereld vol mensen die er een zootje van maken...' Een sterke troef, al heb ik mijn ogen natuurlijk ook niet in m'n zak(doek). De wereld is minstens een zootje. De Journaal- en krantenwereld in het groot, en de kleine wereld om mij heen. Maar dat hardop benoemen is alsof je een geheim prijsgeeft.

Eerlijk is eerlijk, ik moet Thera erkennen dat ik vaak teleurgesteld ben in mensen. Ze luisteren niet, ze liegen glashard, je kunt niet op hen bouwen, verwijten over en weer, onbegrip. Ik kan er moeilijk mee uit de voeten.

Maar Thera leidt mij. Op zich is het simpel. Ik ben fout geprogrammeerd: de schepping was goed totdat het misging. Let op de tijdsvolgorde! Eerst goed, vervolgens een zootje. Afbraak dus. Terwijl dat mooie scheppingsverhaal niet een historische reeks gebeurtenissen op een rij zet, maar het ene drama onthult van de goede en de slechte kanten. Toch zit diep in mijn ziel blijkbaar nog altijd dat kinderlijk begrepen scheppingsplaatje van het paradijs. Ten diepste is de wereld tof, gaaf, goed. Daarbij valt alles altijd tegen...

Ik leer snel. Zonder tranen zie ik de realiteit weer helder. De wereld als een eeuwige mix van hemel en hel, waarin we streven naar verbetering. Opbouw. Ik moet geen terugtrekkende beweging meer maken naar een paradijs waarin ik me gedeukt verschans. Maar vooruit met de geit, ik meng me ook in de strijd.

Thera moet er als eerste aan geloven. Ik kap ermee, omdat ze me weer eens op de pijnbank wil leggen. En daar betaal ik haar niet voor. 'Je bent me ook veel te bezig', werp ik haar tijdens het exit-gesprek voor de voeten.

Thera begrijpt alles. 'Zie je nu wat je weer aan het doen bent?', vraagt ze retorisch. Ik zie het wel. Maar vanaf heden kan ik ermee leven. En ik zag dat het zootje goed was.

Paul van der Haar

...voor vergroot worden en de
...ningsbevoegdheid over zaken
...orps- of wijkniveau spelen, moet
...zelfde niveau (blijven) liggen.

...k Pero Klickovic, de burgemeester
...an de kleine Servische gemeente Sodo-
...lovci, is voorstander van vergroting van
de gemeenten. En dat mag opvallend he-
ten. De gemeente Sodalovci is in 1997 in
het leven geroepen door het VN-over-
gangsbestuur in Oost-Slavonië, om de
exodus van Servische families te stoppen.
Klickovic: 'Eerst dachten we dat het een
grap was, we konden het niet geloven.
Later volgde de vreugde en inderdaad
besloot een groep families te blijven.
Maar al snel volgde grote frustratie. We
kregen geen geld van de Kroatische rege-
ring om de gemeente te besturen. En er
kwamen nog grotere problemen...' Samen
met vier andere mannen uit Sodo-
lovci verdween Klickovic in mei 1999, na
een politiek proces, in de gevangenis van
Osijek. Hij was veroordeeld voor oor-
logsmisdaden. Gelukkig verwees de
Hoge Raad november jongstleden de
zaak terug naar de rechtbank in Osijek
en gelastte de onmiddellijke vrijlating
van 'de Vijf van Sodalovci'. Klickovic is
voorzitter van een gemeentelijke herin-
deling, hoewel dat betekent dat Sodalov-
ci opgaat in een gemeente met een Kroa-
tische meerderheid: 'Er zijn nu geen vei-
ligheidsproblemen meer en ik ben vóór
grotere gemeenten.'

Ook Milorad Pupovac, voorzitter van de
Servische Nationale Raad in Kroatië,
roept de gemeenten op om niet af te
wachten tot de regering met voorstellen
komt voor reorganisatie van het lokale be-
stuur. 'Neem zelf het initiatief en formu-
leer je eigen voorstellen. Jullie kennen de
lokale situatie het best en weten waar de
knelpunten liggen.' De Serviërs in Kroatië
staan open voor samenwerking met de
Kroaten, maar daarbij is wel van belang
dat zo snel mogelijk concrete vooruitgang
wordt geboekt in de verbetering van de
leefomstandigheden van de burgers.

Pupovac steunt een pleidooi voor creati-
viteit en gemeentelijke inzet bij de terug-
keer van vluchtelingen. De houding van
de Kroatische regering zal hierbij niet al-
leen beïnvloed worden door de opstelling
van de internationale gemeenschap (geen
economische steun zonder minderheden-
terugkeer), maar ook door organisaties
van de vluchtelingen zelf. Juist op dat ter-
rein is er nu veel winst te boeken. Diver-
se organisaties van Servische vluchtelin-
gen die nu in Servië en Servisch Bosnië
verblijven, zoeken overleg met overhe-
den en organisaties in Kroatië. In kringen
van Bosnische Kroaten die nu in Kroatië
wonen groeit de bereidheid tot overleg
over terugkeer naar Bosnië. Burgemees-
ters en andere invloedrijke inwoners zou-
den het initiatief kunnen nemen tot een
lokaal platform waar alle betrokkenen
elkaar kunnen ontmoeten - met steun
van de OVSE, de VN-vluchtelingenorga-
nisatie UNHCR en internationale hulp-
organisaties. Dat vraagt overigens wel
een creatieve opstelling van deze organi-
saties. Hossein Kheradmand van het UN-
CHR-kantoor in Osijek: 'Alle instrumen-
ten ter facilitering van de terugkeer zijn
aanwezig. Daar hoeven gemeenten niets
meer aan toe te voegen...'

Als het gaat over het werk van de inter-
nationale gemeenschap is er overigens
nog wel meer voor verbetering vatbaar.
Zo blijkt ook in Kroatië de afstemming
tussen de OVSE en de Europese Unie
gebrekig te zijn, aldus Pierre Pecters,
hoofd van het regionale OVSE-kantoor
in Vukovar. De OVSE-missie in Kroatië
speelt geen enkele rol in het onderzoek
dat een commissie van de EU momen-
teel uitvoert ter voorbereiding op de
eerste stap naar het EU-lidmaatschap.
Daarbij ligt nog een ander groot gevaar
op de loer. De OVSE-missie zal in ieder
geval tot en met december 2000 in Kroa-
tië aanwezig zijn. Maar het kan zijn dat
de Kroatische regering het dan wel ge-
noeg vindt en de mensenrechten-potten-
kijkers wil uitzwaaien. Hoe zullen de
OVSE-lidstaten zich dan opstellen? Het

is niet denkbeeldig dat grote landen, de
Verenigde Staten voorop, het OVSE
mandaat niet zullen verlengen. Er zit nu
immers een nieuwe regering, die samen-
werkt met het Joegoslavië-Tribunaal.
Die heeft de geldkraan naar het Kroa-
tisch deel van Bosnië dichtgedraaid, de
media meer ruimte gegeven en zal deel
uitmaken van het Navo-partnerschap
voor vrede. Ze heeft zelfs een apart mi-
nisterie voor Europese Integratie in het
leven geroepen om alle nieuwe wet- en
regelgeving te toetsen aan de normen
van de EU en Raad van Europa.

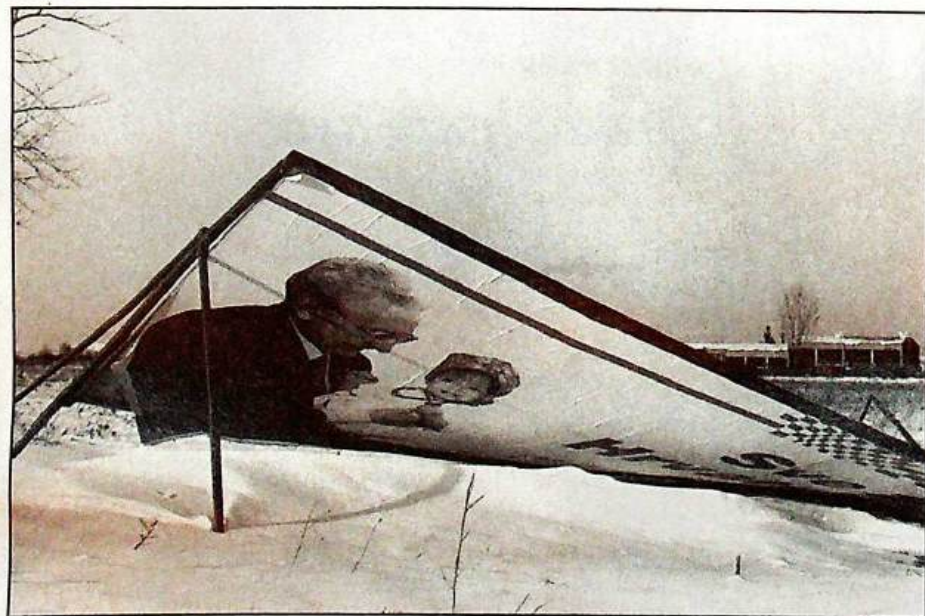
Bovendien zal Kroatië kunnen werken
aan het herstel van de economie. Een
snelle rekensom leert dat de Europese
Unie dit jaar alleen al ruim 30 miljoen
Euro aan Kroatië zal geven, aldus EU-
medewerker Hugo van Veghel. Het be-
drag is bestemd voor de terugkeer van
vluchtelingen, het hoger en universitair
onderwijs, de diverse overheidsgeledin-
gen, het midden- en kleinbedrijf en het
toerisme. Van Veghel verwacht boven-
dien dat de Europese Investeringsbank
nog eens een bedrag van 200 miljoen
Euro in de vorm van zachte leningen be-
schikbaar zal stellen. Zou het dan niet
een lokkend perspectief zijn om de her-
vorming van Kroatië tot een succes te
verklaren en dat te accentueren met het
vertrek van de OVSE? Of het land ech-
ter werkelijk geholpen is met zo'n suc-
ces- en exit-strategie, mag zeer betwijfeld
worden.

Het zou de voorkeur verdienen dat de
OVSE zich ook niet al te gewillig laat
wegsturen en in ieder geval voor de ko-
mende periode nieuwe concrete beleids-
doelstellingen formuleert. Ook ten aan-
zien van de samenwerking met de UNH-
CR en de EU. Per gemeente en regio
zou ook een actieplan ontwikkeld moe-
ten worden, voortbouwend op het vele
goede werk van lokale en regionale
NGO's. Als de internationale organisa-
ties, de burgerorganisaties en de ge-
meenten er gezamenlijk in slagen de
hervormingen lokaal te verzilveren, zal
Kroatië pas definitief afstand nemen van
het Tudjman-tijdperk en zou de integra-
tie in Europa een verdiende volgende
stap zijn.

Begin april reisde ik voor een kort be-
zoek door naar Bosnië. Bij de grens
vraagt de Kroatische douanebeambte
wat het doel van ons bezoek aan Kroatië
was. Het gezicht dat hij trekt als hij mis-
noegd het woord 'democratie' herhaalt,
spreekt boekdelen. Denkend aan het
hervormingsproces in Kroatië en het
mogelijk vroegtijdige vertrek van de
OVSE uit het land, ontlokt het me de
oude Croma-slogan: 'Je moet er wel
even bij blijven voor het beste resultaat.'

Dion van den Berg

D. van den Berg is beleidsmedewerker van het IKV en
onder andere coördinator van het programma 'Demo-
cratisering in Oost-Slavonië' waaraan ook acht Neder-
landse gemeenten meedoen.

Afstand van het Tudjman-tijdperk

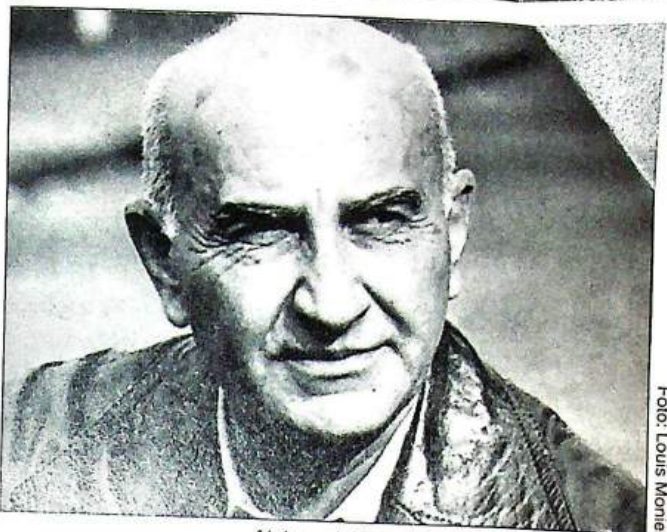
De hoeren van Novi Sad

Het is een komen en gaan van mannen en vrouwen bij Paula, Miluska, Katarina en tante Ruza, de koppelaars die vlak na de oorlog in het provinciestadje Novi Sad, Vojvodina, hun zaken drijven en daarvoor een beroep doen op de meisjes, jonge en oudere, die het platteland de rug hebben toegekeerd. In korte hoofdstukken, sketches haast, tekent de joods-Servische schrijver Aleksandar Tisma in *Die wij liefhadden* allerlei mensen die evolueren in een sfeer die beladen is met geilheid, geldzucht en afgunst, gevoelens die op hun beurt overschaduw worden door verlangens naar zekerheid, comfort en geborgenheid. De verboden liefde wordt bedreven in kleine kamertjes met dunne muren, op enge zolders, op bedden die glimmen van het veelvuldig gebruik. Het is een wereld van geld en hartstocht 'die gemakkelijk en zonder verantwoordelijkheid kan worden opgeroepen en bevreemdigd', een 'paradijs van vergankelijk zelfvergeten'. Er gebeurt niets wereldschokkends in dit boek. Het zijn gewone mensen die hier op de voorgrond treden. We maken vluchtig kennis met eenvoudige en arme vrouwen die, amper getrouwd en met kinderen van enkele weken, alweer gescheiden zijn van hun wispelturige mannen: koopmansknechten, monteurs, vrachtwagenbestuurders en stationsbedienden. Geld is natuurlijk een voornaam motief in de prostitutie. Voor de mannen in het stadje is het zelfs een hele geruststelling dat het daarom draait. Weliswaar stelt Devic met pijn in het hart vast dat Katarina hem verwaarloost omdat de oude man die ze heeft ontmoet haar meer geld oplevert. Maar tegelijk wordt hij getroost door de toedracht dat haar koopbaarheid een waarborg is voor haar beschikbaarheid: 'Het geld had de doorslag gegeven, een middel waarvan ook hij zich kon bedienen.'

Maar hoe centraal dat geld ook staat, het is niet het enige motief dat de mensen drijft. Neem nu Nata, huisvrouw en naaister, die getrouwd is met een werkloze monteur, een dronkaard, lelijk, gewelddadig en gefrus-

treerd. Nata houdt van haar man, maar omdat haar zwak voor hem een barrière is die haar van de maatschappij scheidt, zoekt ze ook een uitlaatklep in het rendez-vous-huis van tante Ruza, waar ze de argeloze bezoeker speelt die toevallig met een 'gast' in gesprek raakt over duurre, ziekten en huwelijksproblemen. Maar nauwelijks is ze in bed beland, of dat verzinsel stort snel in elkaar en dan praat ze honderduit over alles wat ze de koppelaarster heeft verboden te onthullen: 'Ze praat alleen niet over haar huidige man, hoewel hij de aanleiding is voor dit hele verhaal en dit rendez-vous-ter gelegenheid waarvan het wordt verteld.'

Gelegenheidsvertellingen zijn het dus. Zwarte Vera keert na tien jaar naar Novi Sad terug. Hoewel ze, getrouwd met een stationschef, in relatieve welstand leeft, neemt ze in het geniep haar oude beroep weer op. Berekening? Dat ook, maar Vera luistert tevens 'naar de roeping van haar eigen geaardheid', waardoor ze, net als vroeger, de prostitutie met een kille zakelijkheid thuis vervult. Ze doet het niet eens voor het geld, wel omdat ze graag terugdenkt aan de tijd dat ze haar eigen baas was in Novi Sad: 'Die gedachte is geen verwijt aan haar echtgenoot, die een zacht karakter heeft, maar alleen aan haar ondergeschikte positie in het huis, dat leeft van zijn salaris en waar voor haar krachtige wil te weinig te doen is.' Zo is er met iedereen wel wat. Mevrouw Simka heeft roze ondergoed gekocht om haar uitgebluste echtgenoot wat op te peppen, maar voor ze de gelegenheid krijgt om het te demonstreren, is haar man al met de noorderzon verdwenen. In haar huis ontvangt Simka mannen, maar ze tracht aan die betrekkingen een serieuze draai te geven door onder het ongeduldig protest van haar klanten het bed op te maken met schoon beddegoed om zo haar daad een schijn van legitimiteit te geven: 'Mevrouw Simka heeft al haar volwassen jaren besteed aan voorbereidingen op een huwelijk en aan het huwelijk zelf, zodat haar denkbeelden over het paren van mensen beladen zijn met het zoeken van uitvluchten.'

Aleksandr Tisma

Geld en seks zijn onscheidbare bondgenoten. Toch staan wisselende gevoelens als liefde en jaloezie, afgunst en tederheid, een vlotte afwikkeling van zaken in de weg. De oudere hoeren verteren het niet licht dat de voorkeur van de mannen in Novi Sad gaat naar jong en nieuw. Voor een werkloze hoer is het geen pretje te moeten meemaken dat een man liever wacht op een meisje dat met een klant bezig is, dan het met haar te doen. Van dat afgewezen worden, komt ruzie, geschreeuw en zelfs politie. Zo laat Tisma zien hoe de rationaliteit van het hoerenberoep voortdurend wordt doorkruist door de onberekenbaarheid van de emoties, die voortdurend de platte commercie op de helling zetten. Tegen de oerkracht van de erotiek is uiteindelijk niets opgewassen. Naar het slot toe worden alle

overwegingen over winst en verlies tenietgedaan door de erotische intuïtie van Beba, die voor een ogenblik het oerbeeld wordt van de vrouw die vervuld is van haar macht en voor wie seks eerder een bestemming dan een aandrift is: 'Terwijl ze daar zo stond, steunend op een been en een arm, die ze hoog optilde tot de rand van het gordijn, voelde Beba de oppermachtigheid van haar gezonde, sterke lichaam over de materialen die het omhulden en verborgen, boven de stoffen van jurken en kousen, boven het leer van haar schoenen. Ze voelde dat het beter en sterker was en verdienstelijker dan die aangenaam nauwsluitende materialen, en was vastbesloten de rechten te verwerven die zo'n lichaam toekomen.'

Piet de Moor

Aleksandr Tisma: *Die wij liefhadden*. Uit het Servo-Kroatisch vertaald door Reine Dokter. Uitgeverij Meulenhoff. Prijs f 30,-.

Ranzig, maar mooi

Wie rotsvast gelooft in de nobele aard van de mens zal na lezing van Rubem Fonseca's verhalenbundel *In mijn door lust verdorven leven heb ik slechts mijn liefde voor de sigaar behouden* op zijn minst een paar keer moeten slikken, want Fonseca's personages worden veelvuldig gedreven door lage instincten. Desondanks of wellicht juist daarom zitten de verhalen van deze Braziliaanse auteur vol passie en levenslust. Het titelverhaal, dat bijna de eerste helft van het boek beslaat, heeft nog het meest weg van een detective.

Hoofdfiguur is Mandrake, een advocaat in strafzaken, die tussen de bedrijven door het genot van een goede sigaar weet te waarderen. Hij is in een complexe moordzaak verwickeld. Een van zijn cliënten, de beroemde schrijver Gustavo Flávio, wiens betrokkenheid bij de dood van zijn minnares indertijd nooit helemaal vast is komen te staan, zit opnieuw in de nesten wanneer hij een brief ontvangt met een foto van een ex-vriendin die later blijkt te zijn vermoord. Het wordt al spoedig duidelijk dat Gustavo er een uiterst

Metal of dishonor

Door: Annie van der Gaag

Het *International Action Center* is opgericht door Ramsey Clark (vroeger Minister van Justitie van de Verenigde Staten), tezamen met de honderdduizenden mensen, die zich tegen de oorlog in Irak hebben verzet. De oprichting vond plaats in 1991 en bij het programma van de beweging werd ook de eis betrokken om een eind te maken aan racisme, seksisme, homofobie en armoede in de VS. Een andere doelstelling was oppositie tegen het militarisme en de globale dominantie van Amerika.

De eerste druk van *Metal of dishonor* verscheen in 1997 en kwam tot stand na een meeting op 12 september 1996 in het *Church Center* van de VN te New York. Organisator was onder andere het *Depleted Uranium Education Project*, onderdeel van het *International Action Center*. In totaal werkten 4 groeperingen en 27 individuele auteurs aan het manuscript mee. Het resultaat is een bloemlezing van de zeer vele facetten van het onderwerp, door een groot aantal mensen vanuit verschillende invalshoeken belicht. In de tweede druk zijn drie nieuwe artikelen opgenomen.

Tot de auteurs behoren stralingsdeskundigen, sociaal geneeskundigen, biologen, natuurkundigen, wiskundigen, juristen, journalisten, milieu-activisten, andere leden van NGO's (niet gouvernementele organisaties) en mensen die jarenlang ervaring heb-

ben opgedaan in de strijd tegen kernwapens, zoals de kinderarts Helen Caldicott. Ook de veteranen uit de Golfoorlog Dan Fahey en Carol Picou komen uitvoerig aan het woord.

De inhoud van de 41 bijdragen gaat voor een groot deel over het gebruik van verarmd uranium in militair materiaal, maar er wordt ook ingegaan op onderwerpen, die er verder van afstaan.

Herkomst en eigenschappen van DU

Zoals bekend is verarmd uranium (*depleted uranium*, DU) een overblijfsel na verrijking. Vele auteurs schrijven over de hardheid ervan (wat het voor militairen aantrekkelijk maakt), over de toxiciteit en de radioactiviteit van U-238. Deze stof vormt het belangrijkste bestanddeel van DU en zendt alfa- en gammastralen uit. Ook over de vervalproducten van DU, thorium en protactinium, beide bèta- en gammastralers, wordt bericht. Uitvoeriger wordt men ingelicht door stralingsdeskundigen zoals prof. Asaf Durakovic (uit Cambridge), dr. Michio Kaku, hoogleraar kernfysica te New York en Leonard Dietz, die jarenlang werkzaam was voor de Amerikaanse Commissie voor Atoomenergie. Vooral de laatste geeft veel details, berustend op zeer uitgebreide vakkennis.

De weg die DU door het lichaam aflegt

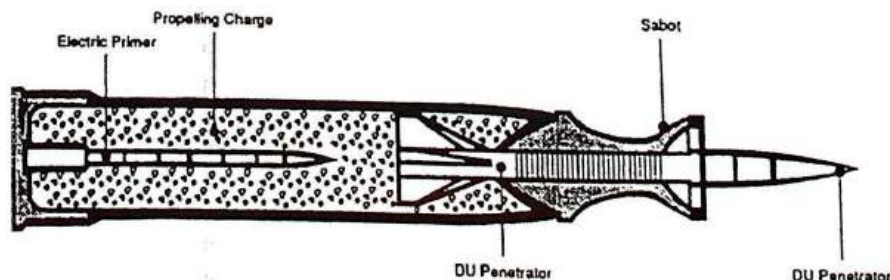
Nadat een projectiel na doorboring van bijvoorbeeld een tankwand tot ontploffing komt, verbrandt het urani-

um waardoor uraniumoxide vrij komt. Deze stof komt als een mistwolk boven het slagveld te hangen en kan door de wind op grote afstand (Dietz schrijft 42 km) verspreid worden. De stof kan geïnhaled en ingeslikt worden, terwijl ook via de verwonde huid besmetting op kan treden. Als oplosbare vorm kan dit uraniumoxide in allerlei organen terecht komen, als nieren, beenmerg en genitaliën, terwijl onoplosbare stukjes DU in de longen vast kunnen blijven zitten en op den duur longcarcinoom kunnen veroorzaken.

Aan dit onderwerp wordt in het boek ook veel aandacht besteed vooral door de bovengenoemde stralingsdeskundigen. Professor Kaku deelt bovendien mee, dat ook de soldaten die met DU-materiaal werken gevaar lopen. In de buurt van groot kaliber munitie gestationeerd, is voor hen de stralingsdosis ongeveer gelijk aan een dagelijkse Röntgenfoto van de thorax. Ook de tankwand die met DU versterkt is geeft te veel straling.

Vervolg op pagina 14

Doorborend patroon met DU-penetrator

Propelling charge: voortstuwende lading / Sabot: granaatkern
Electric primer: elektrisch slaghoedje

Consequenties voor de gezondheid en het milieu

Hierover wordt in vele bijdragen geschreven, onder andere door Professor Victor Sidel, ex-voorzitter van de IPPNW. Hij noemt DU-wapens uiterst gevaarlijk voor de gezondheid, hoewel hij ze tot een andere categorie rekent dan de radioactieve wapens, die op atoomsplitsing of fusie berusten. Hij dringt aan op een zorgvuldig onderzoek naar de consequenties van het gebruik van DU-wapens voor de gezondheid. Dr. Siegwart Horst-Guenther, professor Infectieziekten en Epidemiologie, deed 5 jaar lang onderzoek in Irak, Koeweit en Saoedi-Arabië. Hij vond in Irak op een plaats waar gevochten was projectielen zo groot als een sigaar en zeer zwaar. Later zag hij Irakese kinderen spelen met dit soort projectielen. Een van die kinderen stierf later aan leukemie. Zijn bijdrage geeft hij daarom de titel "Hoe DU-wapens Irak, Koeweit en Saoedi-Arabië vergiftigen".

Onder de bevolking nam hij de volgende afwijkingen waar:

- een grote toename van het aantal infectieziekten door zeer ernstige immuundeficiënties bij een groot deel van de bevolking;
- het frequent optreden van uitgebreide herpes infecties, onder andere de zostervorm, ook bij kinderen;
- syndromen die op AIDS lijken;
- een tot nu toe onbekend syndroom, veroorzaakt door dysfunctie van nier en lever;
- leukemie, aplastische anemie en maligne neoplasmata;
- congenitale afwijkingen veroorzaakt door genetische defecten, een verschijnsel dat ook bij dieren gevonden werd.

Hij bespreekt ook andere voorvallen, waarbij radioactiviteit vrij kwam, als de ramp in Tsjernobyl. Over het ongeluk met de EL-AL in de Bijlmer heeft hij kennelijk gebrekkige informatie ontvangen, want hij noemt afwijkingen die daar zouden zijn ontstaan, terwijl het resultaat van het grootschalig medisch onderzoek nog helemaal niet bekend is. In de tekst wordt ook het zogenaamde "Golf-oorlogsyndroom", als door het *National Gulf War Resources Center* beschreven, vermeld met de volgende verschijnselen: orgaanbeschadiging,

genetische manifestaties, chronische vermoeidheid, gebrek aan uithoudingsvermogen, veelvuldige infecties, keelpijn, hoesten, huiduitslag, nachtzweeten, misselijkheid en braken, diarree, duizeligheid, hoofdpijnen, geheugenverlies, verwardheid, visusproblemen, spasmen, krampen, gewrichtspijn en mobiliteitsverlies, pijnlijke spieren, gezwollen klieren, gebitsafwijkingen en malformaties van pasgeborenen. Er dient wel vermeld te worden dat verschillende auteurs er de nadruk op leggen, dat behalve DU ook andere schadelijke factoren op de slachtoffers van de Golfoorlog inwerken. Onder andere kwamen bij de bombardementen van chemische fabrieken tal van toxische producten vrij, terwijl de soldaten voor (te?) veel ziektes werden in-gedicht, wat ook een cumulerend effect kan hebben gehad.

De strijd voor erkenning van de schadelijkheid van DU

Dit onderwerp is nauw verbonden met onderzoek. Ongelukkigerwijs, schrijft Dan Fahey, wordt dit onderzoek de laatste jaren geleid door instanties die belang hebben bij de uitkomst. Eerder onderzoek van het Pentagon leidde wel degelijk tot de opvatting dat DU schadelijk was. Informatie over voorzorgsmaatregelen aan de troepen in de Golfoorlog werd echter in het begin door de legerleiding achter gehouden omdat de gevolgen van radiologische besmetting pas op den duur zouden optreden!

Het zoonje van een Amerikaanse oorlogsveteraan. (foto: Derrick Hudson)

De angst voor massale schade wordt in het boek ook vaak genoemd als reden voor de weigering van de Amerikaanse overheid een uitgebreid onafhankelijk onderzoek te doen naar de oorzak van het Golfsyndroom. Het meest arijnend schrijft Carol Picou, sergeant eerste klasse in het Amerikaanse leger, over haar ervaringen in de Golfoorlog en haar pogingen erkenning voor haar ernstige symptomen te krijgen. Ze hielp als vrijwilligster tenidden van brandende tanks slachtoffers en keerde ziek naar huis terug. Na jaren is tenslotte voor haar klachten over huidafwijkingen, vergeetachtigheid, en urine-incontinentie de diagnose chronische encephalopathie en deficiëntie van de schildklier gesteld. De mensen uit haar eenheid, die met haar naar het slagveld gingen, werden allen ziek. Degenen die in de achterhoede verkeerden bleven allen gezond. Zij werd ontslagen en raakte ook haar ziektekostenverzekering kwijt.

De eis tot afschaffing van DU-wapens

Alyn Ware, directeur van het Juristen Comité "Nucleair Policy" uit Nieuw-Zeeland, schrijft: "ons werkelijke doel moet natuurlijk afschaffing van de oorlog zijn. Intussen is het mogelijk om een verbod op bepaalde wapens te bereiken." Hij bericht uitvoerig over de bestaande Internationale Oorlogswetgeving en concludeert dat die wetten direct toepasbaar zijn voor DU-wapens en een basis ▶

Een Iraakse baby die aan hetzelfde congenitale defect lijdt. (foto: Prof. Horst Günther)

...ood kunnen bieden. De praktijk is tot nu toe anders. Zo is er in 1996 in een Subcommissie voor de Mensenrechten van de VN een resolutie aangenomen, waarin gevraagd wordt DU-wapens af te schaffen. Er waren 15 stemmen voor, 1 (van Amerika) tegen en 8 onthoudingen. Later werd dit voorstel door de Algemene Vergadering van de VN niet overgenomen. Bovendien gebeurt het helaas, dat een besluit met meerderheid van stemmen is genomen, maar dat men zich er niet aan houdt.

Dat gebeurde met betrekking tot het bombarderen van kerncentrales in de Golfoorlog. Ondanks het feit dat in de VN met een grote meerderheid van stemmen op 4 december 1990 was aangenomen, dat kerncentrales tijdens oorlogshandelingen niet gebombardeerd mochten worden, geschiedde dit toch in Irak. Aan dit laatste onderwerp draagt Suzy King, lid van de WILPF (*Women's International League for Peace and Freedom*) bij met een artikel. Doordat de reactor-kern in Tuwaitha niet geraakt werd, kwam er - gelukkig - vrijwel geen radioactiviteit vrij. Vele malen wordt in *Metal of Dishonor* aangegeven, onder andere door Victor Sidel, dat het om DU in wapens af te schaffen nuttig is zich aan te sluiten bij de organisaties die het gebruik van kernwapens bestrijden. Alyn Ware schrijft: "anti-DU activisten dienen hetzelfde soort mondiale pressie uit te gaan oefenen als eerder gebeurd is in de campagnes tegen kernwapens", en trekt een vergelijking met de massale acties tegen het gebruik van mosterdgas na de eerste wereldoorlog.

Andere onderwerpen

In *Metal of Dishonor* wordt ook geschreven over onderwerpen, waarvan de inhoud niet direct over het gebruik van verarmd uranium voor militaire doeleinden gaat. Zo wordt er aandacht besteed aan historische gegevens over uraniumwinning, zoals die op tal van plaatsen al heel lang gebeurde en nog plaatsvindt. Zo is bekend dat in Bohemen al eeuwenlang bij mijnwerkers een vreemde "bergziekte" voorkwam. Zij stooten bij het delven van erts op de stof uranium, die uranium-238 bevat. Dit erts werd toegepast als materiaal voor deurstoppes en vond ook toepassing als glazuur. Later bleek die "bergziekte" longkanker te zijn. Verder zijn er

De "Highway of death" waar, over meer dan 60 mijl lengte, met DU-materiaal geschoten werd. (Ramsay Clark).

artikelen die de schade vermelden die toegebracht werd en wordt aan inheemse volkeren, zoals de bewoners van Indiana en het Navajo Volk in Amerika hebben ondervonden. Ook de arbeiders in de nucleaire industrie lopen kans besmet te worden, wat ook voor de bevolking in de buurt van kerncentrales geldt. Zo zou de frequentie van borstkanker in de nabijheid van de verschillende kerncentrales in Amerika zijn toegenomen, zoals in een artikel van Dr. Jay Gould, auteur van een aantal boeken over de gevaren van lage doseringen kernenergie, wordt vermeld. Glenn Alcala, antropoloog, schrijft al meer dan 20 jaar over nucleaire onderwerpen, onder andere over testproeven op de Marshall eilanden en in Amerika zelf. Dr. Barbara Nimri Aziz, antropologe en journaliste, beschrijft op indringende wijze hoe landbouw en veeteelt als gevolg van de Golfoorlog letterlijk verkommeren. Men mist voldoende zaaigoed, kunstmest en bestrijdingsmiddelen en heeft ook niet de mogelijkheid kapotte apparatuur te herstellen, omdat nieuwe onderdelen, die uit het buitenland betrokken worden, niet geleverd worden. Uit de verdere beschrijving blijkt dat door de economische sancties het onmogelijk wordt gemaakt Irak *self-supporting* ten aanzien van voedsel te maken.

De rol van de pers tijdens de Golfoorlog wordt belicht door Lenora Foerstel, journaliste. Er werd tijdens de oorlog tegen Iran door de Amerikaanse regering, het bedrijfsleven en de pers een drie-eenheid gevormd, waardoor het publiek onvolledig en onjuist werd voorgelicht. Het volkomen voor propagandistische doeleinden verzonden verhaal van de 312

Koeweitse babies die door Irakezen uit hun couveuse zouden zijn gehaald en op de grond gegooid, wordt ook door haar vermeld. Het valt verder op dat enkele auteurs er de nadruk op leggen dat de slachtoffers van de Golfoorlog het meest frequent onder arme, weinig ontwikkelde en zwarte mensen te vinden zijn. Het feit dat deze groepen onvoldoende verzekerd zijn maakt deze situatie nog ernstiger. Professor Kaku noemt onder zijn conclusies het feit dat het Pentagon alle initiatieven voor een accuraat en volledig onderzoek van het golfoorlogsyndroom tegenhoudt, een beschamend hoofdstuk uit de Amerikaanse geschiedenis. In de APPENDIX zijn allerlei gegevens opgenomen, zoals documenten van de Amerikaanse regering en het Pentagon over DU in wapensystemen. Bovendien zijn er bij een aantal artikelen uitgebreide literatuurlijsten aanwezig.

Conclusie

Het boek geeft zeer uitvoerig informatie over de vraagstukken die een rol spelen bij het gebruik van verarmd uranium voor militaire doeleinden. Er komt geen enkele twijfel in naar voren over de schadelijkheid ervan. De enige conclusie moet dan ook zijn: schaf het af en zorg ook dat alle gebieden waar met deze stof gewerkt of gevochten werd grondig schoon worden gemaakt. Daarnaast is een grondig onderzoek van allen die aan het golfoorlogssyndroom lijden onontbeerlijk.

Met dank aan Emiel Wennen en Henk van der Keur. ☺

METAL OF DISHONOR, Depleted Uranium, uitgegeven door het International Action Center te New York (Tweede druk uit 1999)

Radioactiviteit aan de Noordelijke IJszee

Door: Jan Gevers Leuven

Tijdens de internationale manifestatie getiteld *Hague Appeal for Peace* in mei 1999 in Den Haag hield de Afdeling Friesland van de NVMP een bijeenkomst over het risico voor radioactieve vervuiling van de Noordelijke IJszee. Discussieleider was Klarissa Nienhuys, chemicus te Groningen. De eerste spreker was prof. dr. Joris J.C. Voorhoeve, oud-minister van Defensie (VVD). Zijn visie staat in het zomer-nummer van de Nieuwsbrief.

De tweede spreker en auteur dezes, namens de NVMP, gaf een overzicht over hoe de dreiging kan worden geschat vanuit medische optiek. Als leek wordt men duizelig van de grote getallen, maar door de zaak nader te beschouwen is het misschien mogelijk om dichterbij de waarheid te komen dan een factor miljoen ernaast. Dit stuk is geschreven voor mensen zonder veel voorkennis van de stralingshygiëne, maar gaat ook in op de andere kanten aan de zaak. In een rapport van het *Arctic Centre* van de Universiteit Groningen onderscheiden de onderzoekers negen, onderling kwalitatief verschillende, aspecten van potentiële radioactieve vervuiling en drukken deze uit in een score. Deze aspecten zijn:

1. de totale radioactiviteit;
2. de radiotoxiciteit daarvan;

3. de veiligheid van de isolatie;
4. de kans op criticaliteit;
5. de kans op een natuurramp;
6. de kans op een ramp door menselijk handelen;
7. de mogelijke verspreiding in directe omgeving;
8. de bevolkingsdichtheid rondom een locatie;
9. de kans op besmetting van verafgelegen gebieden (wereldwijd).

1. De totale radioactiviteit van het afval

De hoeveelheid radioactiviteit pleegt men uit te drukken in Becquerel (Bq, aantal desintegraties per seconde, in de praktijk het aantal 'tikken'). In onze omgeving hebben wij van nature ongeveer 50 Bq per kilo in de grond. Na de Tsjernobylramp, in mei 1986, gold in Nederland een 'spinazieverbod' bij een activiteit hoger dan 500 Bq per kilogram ongekookt product. In een ziekenhuis kan men de schildklier met radioactief jodium zichtbaar maken. Dat vereist duizenden Bq en het doodstralen van tumoren miljarden. Dat is heilzaam. Er is echter een principieel verschil tussen medische toepassing en lekkage. Bij lekkages gaat het ook om miljarden Bq, maar dan (onvrijwillig en) ongericht. En daar kan de mens niet tegen.

In 1995 bevatte de vis in de Barentszee amper 1 Bq/kg aan cesium-137 en dat is heel weinig; in de Baltische zee, waar de stroming veel geringer is, zit die al op 30 Bq/kg, nog steeds niet verontrustend, maar het roept vragen op. De belangrijkste bron van de radioactieve besmetting in de Noordelijke IJszee is merkwaardig genoeg Europa. De opwerkingsfabrieken in Sellafield aan de Engelse kust van de Ierse Zee, in Cap la Hague aan de Franse kust van Het Kanaal en in Dounreay aan de Schotse noordkust lozen nog steeds hun laag radioactieve afval in zee. Volgens een rapport van Greenpeace International was dat in 1995 respectievelijk 12,0; 4,6 en

3,7 TBq cesium-137 (T, tera, 10^{12} , duizendmiljard) naast vele andere radioactieve stoffen. De golfstroom neemt deze radioactieve stoffen mee naar het noorden. Wie een grote mond heeft over de burens moet zelf ook niet morsen.

Om een indruk te krijgen van de Russische opslag van radioactief afval, nemen wij het voorbeeld van het schip de Lepse. Het schip is gebouwd in 1936, meet 5000 ton en heeft een afmeting van 87x17 meter. In 1962 deed het dienst bij de gespecialiseerde ophaaldienst voor gebruikte splijstof van de drie Russische ijsbrekers de Lenin, de Arctica en de Sibir. In 1966 raakten de reactoren van de Lenin oververhit. De sissend radioactieve inhoud moest uit de ijsbreker worden verwijderd. De Lepse was er goed voor, maar doordat het materiaal vervormd was paste het niet in de daarvoor bedoelde containers en heeft men het met voorhamers het schip in geramd. Je moet er niet aan denken wat de stralingsdosis moet zijn geweest bij wie dat heeft moeten doen. Het resultaat was dat het materiaal muurvast zat en dat er van reguliere afvalverwerking geen sprake kon zijn. Het schip ligt nu voor reparaties in een droogdok in Nerpa, nabij Moermansk. Op het dek van de Lepse is beton gestort om de gammastraling tegen te houden. De Lepse bevat momenteel, inclusief het afval uit de ongelukkige Lenin, 620 gebruikte splijstofelementen. De radioactieve inhoud wordt geschat in TBq (duizenden miljarden). De roest wordt momenteel verwijderd en dunne plekken worden gerepareerd, maar roest gaat verder als het onderhoud achterwege blijft. De actiniden, dat zijn elementen die op uranium lijken, vragen om duizenden jaren afscherming. De Russen hebben overwogen de Lepse, met afval en al, in een baai van Nova Zembla te storten en te overdekken met steen. De permafrost mag er dan verder over waken, maar over een

Montenegro heeft genoeg van 'broederschap'

10-6-2000

Verkiezingen

Nicole Lucas

AMSTERDAM – Mira Markovic schrikt midden in de nacht wakker. Tot haar ontsteltenis ziet ze twee politiemannen in de hoek van de slaapkamer staan. „Slobo, Slobo“, schudt ze haar echtgenoot in paniek wakker, „wat is hier aan de hand“. Met lodderige ogen kijkt Slobodan Milosevic om zich heen. „Maak je niet druk“, zegt hij gapend, „dat zijn de grenswachten.“

Voorlopig is het nog wishful thinking, het grapje dat in Belgrado en omstreken circuleert. Feit is tegelijk dat Slobodan Milosevic als president van Joegoslavië weinig meer heeft in te brengen op een aanzienlijk deel van zijn grondgebied. De VN onttrokken Kosovo vorig jaar volledig aan zijn zeggenschap. Het leger mag zelfs niet in de buurt komen.

Ook Montenegro – de kleine deelrepubliek in het zuiden die samen met Servië de Federale Republiek Joegoslavië vormt – trekt zich steeds minder aan van het centrale gezag. President Miro

Djukanovic heeft de afgelopen jaren stelselmatig geprobeerd zich van Belgrado te distantiëren. Hij introduceerde de mark, naast de dinar, als wettelijk betaalmiddel. Hij opende de grenzen met Albanië en Kroatië en hij besloot dat westerse toeristen die op het vliegveld bij de hoofdstad Podgorica – ooit Titograd – landen, ook zonder visum welkom zijn.

Morgen moet blijken in hoeverre de Montenegrijnen de politiek van Djukanovic steunen. In Podgorica en de kustplaats Herceg Novi gaan de inwoners naar de stembus om een nieuwe gemeenteraad te kiezen. Dat er meer op het spel staat dan wat wethoudersposten, blijkt wel uit de felheid waarmee de twee belangrijkste partijen elkaar bestrijden: de Democratisch Socialistische Partij van Djukanovic en de Socialistische Volkspartij (SNP) van Milosevic-adept Momir Bulatovic.

„Dit is de juiste tijd om ons te ontdoen van een regering van verraders“, aldus die laatste, behalve partijleider tevens premier van Joegoslavië, onlangs op een verkiezingsbijeenkomst. Hij be-

schuldigde Djukanovic ervan de 'historische broederschap van Serviërs en Montenegrijnen te vernietigen'.

Heel wat Montenegrijnen voelen zich inderdaad, in meerdere of mindere mate, verwant met de Serviërs. Maar heel wat Montenegrijnen hebben tegelijkertijd hun buik vol van de consequenties die dat heeft. De sancties tegen Joegoslavië hebben ook Montenegro zwaar in het nauw gebracht. De hotels langs de kust zitten weliswaar vol. Maar de vluchtelingen uit Kosovo die ze bevolken brengen amper geld in het laatje. Voortgaande steun aan Belgrado houdt ons in een doodlopende steeg, besloot Djukanovic – ooit een protégé van Milosevic – al enige jaren geleden. Door het centraal gezag te negeren en toenadering te zoeken tot het Westen, probeert hij de republiek uit het isolement te halen.

De resultaten zijn gemengd. Het Westen, altijd op zoek naar pionnen in het schaakspel tegen Milosevic, heeft Djukanovic voor zijn 'burgerlijke ongehoorzaamheid' beloond door, voorzover mogelijk, de eigen sancties te

ontduiken. Tegelijkertijd heeft de president te verstaan gekregen dat het Westen niet staat te wachten op een nieuw ministaatje op de Balkan.

Dus loopt de president op eieren. Een referendum over onafhankelijkheid, waarmee hij vorig jaar dreigde, heeft hij (nog) niet aangedurfd. Wel is hij bezig met de versterking en training van de politie, naar verluidt met de hulp van Britse en Amerikaanse geheime diensten.

Volgens niet al te betrouwbare opiniepeilingen steunt de meerderheid van de 600 000 inwoners van het land de politiek van Djukanovic. Een kleine minderheid vindt dat alle voorzichtigheid overboord moet worden gezet en wil de onafhankelijkheid, nu. Ongeveer eenderde wil niet van Servië scheiden. De tegenstanders van al dan niet geleidelijk ingevoerde onafhankelijkheid bevinden zich vooral in het noorden van de republiek.

De angst voor een confrontatie groeit. Talloos zijn de geruchten over de gewelddadige bedoelingen die Belgrado in Montenegro zou hebben. De moord, vorige

week, op Zoran Zugic, veiligheidsadviseur van Djukanovic, voedde de speculaties. De bewegingen van de diverse eenheden van het Joegoslavische leger die in Montenegro gelegerd zijn, worden met argusogen in de gaten gehouden.

In Podgorica zijn ze intussen erg benauwd dat Slobodan Milosevic zichzelf dit weekeinde zal vertonen. Twee weken geleden maakte een lid van de SNP bekend dat de Joegoslavische president een uitnodiging had aangenomen Montenegro te bezoeken. Waarmee Djukanovic een wel heel lastig dilemma voorzag. Hij heeft het Joegoslavië-tribunaal, dat Milosevic hoog op de verdachtenlijst heeft staan, immers plechtig zijn medewerking beloofd.

Premier Vujanovic suste de gevoelens: niemand kan verwachten dat wij Milosevic arresteren, zei hij, dat brengt immers meteen de nationale veiligheid in gevaar. Hij zei te hopen dat Milosevic zijn bezoek uitstelt. Lang genoeg om hem straks bij de grens van een onafhankelijk Montenegro te kunnen weigeren

Coalitie met socialisten Milošević Akkoord in Servië over interimregering

BELGRADO, 17 OKT. In Belgrado is gisteren een akkoord bereikt over de vorming van een Servische overgangsregering – een coalitie van aanhangers van de verslagen president Slobodan Milošević en die van zijn opvolger Vojislav Koštunica.

De overgangsregering moet Servië besturen tot aan de Servische parlementsverkiezingen, die op 23 december zullen worden gehouden. Het akkoord maakt voor Koštunica de weg vrij om zich te concentreren op de vorming van een nieuwe federale regering.

Bij de overgangsregering van Servië zijn drie partijen of partij-coalities betrokken: Koštunica's Democratische Oppositie van Servië (DOS), de socialistische partij van Milošević, de SPS, en de Servische Vernieuwingsbeweging SPO van Vuk Drašković, een voormalige oppositiepartij die zich niet bij DOS wilde aansluiten. Twee tot dusverre invloedrijke partijen, JUL (Verenigd Joegoslavisch Links) van Milošević' vrouw Mira Marković en de ultra-nationalistische Servische Radicale Partij van Vojislav Šešelj, staan nu, waar het de machtsuitoefening in Servië betreft, buitenspel. Vooral de verdwijning van JUL uit de machtscentra wordt hoogst belangrijk geacht.

De SRS, de partij van Milošević, levert de premier van de nieuwe regering. Hij zal worden bijgestaan – of 'bewaakt' – door twee vice-premiers, een van de DOS en een van de SPO. Elke beslissing van de premier moet de steun genieten van beide vice-premiers. Daarnaast krijgt de SRS elf portefeuilles in de overgangsregering, de DOS en de SPO krijgen er elk vijf. Vier cruciale ministeries zullen gezamenlijk worden geleid: die van Informatie, Binnenlandse Zaken, Justitie en Financiën. In de praktijk worden deze ministeries geleid door een raad waarin de drie partijen elk met evenveel leden zijn vertegenwoordigd; alle besluiten moeten met consensus worden genomen. Voor de machtsdeling is vooral het ministerie van Binnenlandse Zaken belangrijk: het controleert de 120.000 man sterke Servische politie, de grootste en belangrijkste van de diverse veiligheidsorganen in Servië. Het federale leger telt slechts 80.000 man.

Een van de DOS-leiders, Zoran

Djindjić, zei dat het akkoord over de coalitieregering het belangrijkste doel van het nieuwe bewind – een afspraak over vervroegde parlementsverkiezingen – helpt realiseren. „Die verkiezingen waren ons doel, omdat we ons in de zeer onplezierige situatie bevonden waarin de bestaande instituten in Servië onvoldoende autoriteit genieten om het land te regeren.“ Het akkoord neutraliseert de huidige Servische regering, die uitsluitend bestaat uit fervente aanhangers van Milošević en die tot nu toe heeft geweigerd op te stappen.

De commandant van de Joegoslavische strijdkrachten, stafchef Nebojša Pavković – tot de val van Milošević een van diens trouwste aanhangers – heeft gisteren president Koštunica zijn steun toegezegd en beloofd zich buiten de politiek te houden en de grondwet te respecteren. „We hebben altijd gestaan aan de kant van de wettelijk gekozen organen, inclusief de Joegoslavische president“, aldus Pavković. (Reuters, AFP, AP)

Akkoord over opruimen van blokkades in Donau

Door onze correspondent

BOEDAPEST, 17 OKT. Het einde van de blokkade van de Donau is in zicht. De Donaucommissie, waarin o.a. oeverstaten van de Donau zijn vertegenwoordigd, zijn het gisteren eens geworden over de benoeming van een expert die het project gaat leiden.

De Donau, Europa's langste vaarverbinding (na de Wolga), is sinds de NAVO-bombardementen tegen Joegoslavië van vorig jaar onbevaarbaar. Brokstukken van kapotgeschoten bruggen bij de noord-Servische stad Novi Sad maken de doorgang hier onmogelijk.

Stroomafwaarts hebben landen als Bulgarije, Roemenië en de Oekraïne hierdoor van honder-

den miljoenen gulden verlies geleden.

Onder het bewind van de inmiddels van het toneel verdwenen president Slobodan Milošević was het opruimen van de Donau niet mogelijk. Belgrado eiste dat de NAVO eerst zou betalen voor de (inmiddels voltooide) wederopbouw van de bruggen in Novi Sad. Ook eiste het bewind dat Joegoslavische bedrijven voorrang zouden krijgen bij de aanbesteding van het werk. En tenslotte blokkeerde het bewind in Belgrado de benoeming van een projectleider.

Gisteren bleek bij de eerste vergadering van de Donaucommissie sinds de val van Milošević dat de Joegoslavische delegatie niet langer dwarsligt. De Fransman Ber-

nard Chevenez werd benoemd tot projectleider. Onder zijn leiding zal een gedetailleerde inventarisatie worden gemaakt van de benodigde werkzaamheden. Nog voor kerst zal een tender worden uitgeschreven. Volgend jaar moet de Donau weer bevaarbaar zijn.

Het gaat niet alleen om het opruimen van de brokstukken maar ook om het ruimen van mijnen en het herstel van het milieu rond de rivier. Hiermee zal in totaal ten minste 22 miljoen euro gemoeid zijn. De Europese Unie neemt het grootste deel (85 procent) voor haar rekening. De rest moet uit vrijwillige bijdragen komen. Nederland heeft één miljoen gulden beschikbaar gesteld voor het weer bevaarbaar maken van de rivier.

Trouw binnenland vrijdag 9 juni 2000

Kabinet kon niet terug bij luchtacties Kosovo

Vredesmissies

redactie politiek

DEN HAAG – Min of meer toevallig was minister Van Aartsen van buitenlandse zaken de eerste politicus ter wereld die op 24 maart vorig jaar openbaar maakte dat de Navo-luchtvloot was opgestegen voor de bombardementen boven Kosovo.

Van Aartsen bezwoer de parlementaire onderzoekscommissie-Bakker gisteren dat hij niet de bedoeling had premier Kok te passeren. Ook Kok maakte er geen punt van. Hij ontkende dat er slechte afspraken in het kabinet of met de Navo waren gemaakt over het informeren van de minister-president bij het starten voor de luchtoperatie Allied Force.

De commissie, die de Haagse besluitvorming rond Nederlandse vredesmissies onderzoekt, keek gisteren terug naar dit moment aan het begin van de Kosovo-ope-

ratie. Kok was die dag op de Eurotop in Berlijn. Van Aartsen was teruggereisd voor een debat met de Kamer over de op handen zijnde bombardementen. Toen hij om zeven uur 's avonds in het parlement verscheen, meende hij niet te kunnen zwijgen over de interne Navo-mededeling die hij zojuist van een ambtenaar doorkreeg: de vliegtuigen zijn vanuit Italië opgestegen.

Daarmee was Van Aartsen klokslag 19.00 uur onbewust iedereen te vlot af. Pas een uur later maakte Navo-baas Solana het begin van de operatie openbaar. In Berlijn werd Kok overvallen door journalisten. Wist hij niet dat de vliegtuigen al in de lucht waren?

Maar zowel Van Aartsen als Kok zelf hielden vol dat de premier hooguit onzeker was over de details van dat moment. Kok wist, net als de rest van het kabinet, al enkele dagen dat 24 maart de bombardementen zouden beginnen. „We wisten beiden dat die dag de operatie van start zou gaan“, zei Van Aartsen. De mon-

diale primeur van Van Aartsen veroorzaakte hooguit een lichte rimpeling in de communicatie tussen de minister en zijn premier. Kok: „Ik wist op dat moment niet dat Van Aartsen als eerste van alle Navo-lidstaten de mededeling deed.“

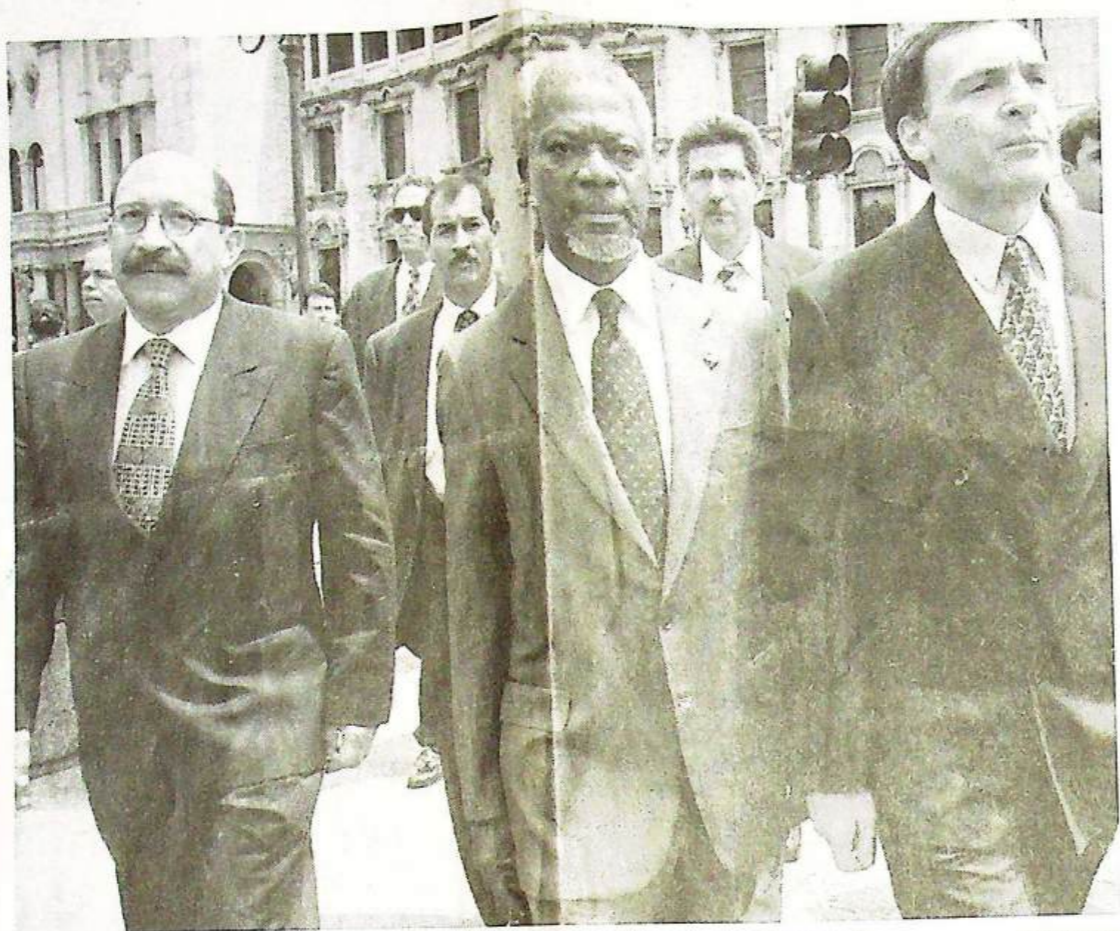
Beide ministers bestreden dat het kabinet in de aanloop naar Allied Force, waaraan 16 Nederlandse jachtvliegtuigen deelnamen, slordig was met de besluitvorming. In oktober 1998 werden de vliegtuigen en het bevel aan de Navo overdragen. In de maanden daarna hoefde dat besluit niet te worden heroverwogen. Kok zag in die aanloop 'geen scheve gezichten' in het kabinet. Van Aartsen: „Iedereen beseftte wat de vervolgstappen konden zijn. Iedereen wist: indien het moment daar is gaan we meedoen.“

De commissie-Bakker wilde weten waarom het al op de eerste dag van de luchtoperatie misging met de uitvoering van de besluiten. Toen bleek dat de Navo de vliegtuigen direct al zwaardere

bombardementen liet uitvoeren dan tevoren was afgesproken in een planning voor oplopende oorlogsvoering. Het kabinet wilde in die fase, ondanks heftig gesputter van enkele geschrokken ministers (naar verluidt vooral Pronk en Korthals) echter niet meer van de ingeslagen koers afwijken. Dat gebeurde ook niet toen later de bombardementen werden opgevoerd.

Van Aartsen hield staande dat een groep van Nederlandse waarnemers, die voor de luchtacties tijdelijk in Kosovo waren, geen onaanvaardbare risico's liepen. Toen twijfel in de Kamer ontstond over het wegzenden van de verificateurs drukte Van Aartsen door. Hij trok zijn eigen aarzelen-de VVD-fractie over streep. Zijn ambtenaren begonnen ook te aarzelen en legden de minister via een memo de vraag voor of ze van het plan af konden zien. Van Aartsen schreef in de kantlijn terug: „Nee, gewoon doorwerken. De regering regeert, we stomen gewoon door.“

11-5-2000 De VN in de jaren negentig

Secretaris-generaal Kofi Annan (midden) met een VN-delegatie in Guatemala. FOTO REUTERS

TOEN DE Britse journalist William Shawcross zijn boek *Sideshow* publiceerde, werd voor het eerst in detail ontuld hoe de Amerikanen in het geheim Cambodja hadden gebombardeerd, als een 'bijkomstige vertoning' van de Vietnamoorlog. Dat boek verscheen in 1979 en de grote schurk van het drama was president Richard Nixon. Daarna schreef Shawcross onder meer *The Quality of Mercy*, een evaluatie van de hulpverlening in Zuidoost-Azië. De rol van schurk was daarin weggelegd voor de Verenigde Naties, die niets van hun beloften konden waarmaken. Opmerkelijk aan dat boek waren de uitgebreide citaten in het eerste hoofdstuk: uit een speech die zijn vader in 1945 had gehouden in Neurenberg, toen hij daar de Britse aanklager was in het proces tegen de nazi-oorlogsmisdadigers. Shawcross heeft in zijn vader altijd een hoogstaand voorbeeld bij de hand gehad. Misschien is het daarom dat hij geneigd is de wereld en de hedendaagse geschiedenis te meten aan grote persoonlijkheden, en aan degenen die dat willen zijn maar hopeloos falen. Zijn nieuwste boek, *Deliver Us From Evil*, is een overzicht van de rol van de VN in de jaren negentig. Dat decennium begon, wat de VN betreft, met verlamming in Bosnië, al te grote ambities in Somalië, lafheid in Rwanda. Het eindigde met de Russische bereidheid om bemoeienis met Kosovo toe te laten en de Chinese inschikkelijkheid bij de oplossing van de kwestie Oost-Timor. Shawcross: 'In z'n geheel is dit een hoopvol verhaal. De crises sinds het einde van de Koude Oorlog zijn niet nieuw. Al in het Ottomaanse rijk was er op grote schaal sprake van etnische zuivering en was er geen internationale gemeenschap om daar iets tegen te doen. Nu boekt die gemeenschap, met vallen en opstaan, vooruitgang.' Wonderen, zegt hij, verwacht de mensheid nu niet meer van God maar van instellingen zoals de Verenigde Naties. Shawcross zelf is in dit boek meer aanwezig dan in eerdere boeken. Hij lunct niet alleen met deze en gene

hoogwaardigheidsbekleder, maar gaat ook met Kofi Annan mee op missie langs een reeks Afrikaanse landen. Het is misschien daardoor dat dit boek iets van de scherpte van eerdere boeken mist. Er is in dit boek een duidelijke held, Kofi Annan, en niet alleen, zoals in eerdere boeken, een bont scala van schurken, slappelingen en bureaucraten. Misschien heeft een schrijver recht op een hoopvol perspectief als hij zoveel jaren verslag heeft gedaan van de diepste ellende. Misschien ook heeft Shawcross werkelijk een ontwikkeling vastgesteld: eind jaren negentig is de wereld niet meer zo hopeloos. De geschiedenis van de moderne interventie, en daarmee van het internationaal 'humanitarisme', begon in Biafra toen die regio zich in 1967 wilde afscheiden van Nigeria. Voor het eerst verschenen geregeld verhongerende kinderen op foto's in kranten en op de televisie. Biafra leerde de eerste lessen van hulpverlening - vooral dat die hulp niet politiek neutraal kan zijn. Door de hulp was de Biafraanse onafhankelijkheidsbeweging steeds minder bereid tot compromissen. Maar historische lessen zijn heel betrekkelijk. De Biafraanse leiders hadden het schrikbeeld opgeroepen van een Nigeriaans leger dat uit zou zijn op genocide. Dat bleek enorm mee te vallen. Toen acht jaar later in Cambodja de Rode Khmer aan de macht kwam, wilden hulporganisaties dan ook niet te zwaar tillen aan waarschuwingen. De Rode Khmer vermoordde daarop een miljoen mensen.

De VN werden pas in de jaren negentig voor het eerst een factor die substantieel ging ingrijpen in de geschiedenis. Tot 1988 waren er dertien VN-vredesmissies geweest, in de zes jaar daarna kwamen er zeventien vredesmissies bij, met in totaal tachtigduizend vredeshandhavers. Maar de internationale gemeenschap toonde zich bij die missies nog te vaak van haar meest machteloze kant, zoals Shawcross in talloze voorbeelden laat zien. Zo kon in april 1992 een handvol Serviërs in Bosnië verhinderen dat een door de VN gestuurde generaal kon doorreizen naar president Izetbegovic. En in oktober 1993 voor een Amerikaans oorlogsschip, naar Haïti gestuurd om de nieuwe regering te steunen, ijlings terug, toen op de kade

demonstranten riepen dat ze 'een nieuw Somalië' zouden creëren. In Rwanda hielden de VN en de VS zich helemaal afzijdig. Toen de genocide was losgebarsten, deden de Verenigde Staten niet meer dan vijftig pantserswagens aan te bieden. Daar moesten de VN dan wel vijftien miljoen dollar voor betalen. Het dieptepunt werd bereikt op 11 juli 1995, de val van de Srebrenica. Shawcross gaat uitgebreid in op de fatale voorgeschiedenis. Voor de Serviërs was Srebrenica een haard van Bosnisch geweld: begin 1993 had de plaatselijke moslimleider Servische dorpen in de omgeving uitgemoord. De Serviërs dorstten daarop naar wraak. Voor de VN-organisaties ter plaatse was het

na Srebrenica worden Shawcross' waarnemingen minder desolaat. Dat heeft veel te maken met Kofi Annan. Deze VN-diplomaat trad voor het eerst op de voorgrond toen hij onderhandelde met de warlords van Bosnië. Annan, geboren in Ghana in 1938, kreeg zijn eerste onderwijs op een christelijke kostschool die door Britse kolonialen was opgezet. Christen is hij gebleven, al noemt hij zichzelf 'niet iemand die elke dag de Bijbel erop naslaat'. Hij kwam in 1962 terecht in Genève bij de Wereldgezondheidsorganisatie. Het was zijn eerste VN-post, en bij die VN is hij sindsdien met korte onderbrekingen gebleven. In 1984 trouwde hij in Genève met een Zweedse advocate, het nichtje van de beroemde Raoul Wallenberg (alweer een held) die tijdens de Tweede Wereldoorlog tienduizenden

joden redde en later spoorloos verdween in de Russische goelag-kampen. In 1992 maakte Boutros-Ghali Annan hoofd van de VN-vredesoperaties. Annan paarde diplomatiek geduld aan een uitgesproken kritische houding. Hij zei bijvoorbeeld in een interview dat het moeilijk was om Afrikaanse troepen voor VN-missies te vinden 'omdat Afrikaanse regeringen hun troepen waarschijnlijk nodig hebben om hun eigen bevolking te intimideren' - de grote verontwaardiging van Afrikaanse ambassadeurs nam hij voor lief. En over de Verenigde Staten merkte hij eens op: 'De politieke bereidheid tot interventies is er erg laag - met vier of vijf doden is de limiet waarschijnlijk al bereikt.' Hij kon zich als secretaris-generaal van de VN niet neerleggen bij het eenzijdige NAVO-optreden in Kosovo. Maar hij bracht ook Rwanda in herinnering: 'Als er toen een groep staten bereid was geweest om op te treden, maar geen instemming had gekregen van de Veiligheidsraad, hadden die staten dan werkloos moeten blijven toezien?' Een andere moedige daad was dat Annan eind 1999 VN-rapporten liet uitbrengen over Srebrenica en Rwanda, beide met forse kritiek op het functioneren van de VN, inclusief dat van Annan zelf. Shawcross zegt dat hij heeft geprobeerd 'fragmenten van het laatste decennium te beschrijven en een paar van de problemen waarmee interventies gepaard gaan'. Zijn oordeel is bepaald te bescheiden. Hij heeft, in de vorm van een drama met een paar uitzonderlijke protagonisten, inzicht gegeven in een heel ingewikkeld decennium. Dit boek zal een standaardwerk voor de geschiedenis van de jaren negentig blijven. Daan Bronkhorst

William Shawcross: *Deliver Us From Evil - Warlords and Peacekeepers in a World of Endless Conflict*. Bloomsbury, import Penguin Nederland, 404 pagina's; f 72,50. ISBN 0 7475 4844 7.

Uitslag Montenegro toont verdeeldheid

18-6-2000
PODGORICA - De gemeenteraadsverkiezingen in Montenegro hebben de pro-westerse president Milo Djukanovic niet de steun gebracht waarop hij hoopte. In de hoofdstad Podgorica stevent zijn regerende coalitie af op een absolute meerderheid, maar in de tweede stad waar werd gestemd, de kustplaats Herzeg Novi, wint naar verwachting de coalitie onder leiding van premier Momir Bulatovic, die de banden met de Joegoslavische president Milosevic koestert. In de twee steden woont een derde van de 600.000 inwoners van Montenegro. Volgens voorlopige uitslagen krijgt Djukanovic' coalitie 28 van de 54 zetels in de gemeenteraad van Podgorica. Dat is een zetel winst. In Herzeg Novi krijgt de 'Joegoslavische' coalitie een wat ruimere meerderheid, met 19 van de 35 zetels. De Montenegrijse president Bulatovic had gehoopt op een zege in beide steden. In reactie op de resultaten zei hij: 'Onze overwinning in Podgorica is veel belangrijker dan het verlies in Herzeg Novi. Vandaag kunnen we vaststellen dat Montenegro een stabiele weg naar democratie en hervormingen bewandelt, een weg waar niemand ons vanaf kan brengen'. Het verdeelde resultaat zal Bulatovic er volgens waarnemers voorlopig van weerhouden om een referendum uit te schrijven over onafhankelijkheid van Montenegro, met Servië een van de twee overgebleven republieken van de Joegoslavische federatie. Bulatovic is een groot voorstander van het losser maken van de banden met het door het Westen als paria-staat beschouwde, geboycotte Joegoslavië van Milosevic. Hij heeft al verschillende stappen in die richting gezet, en onder meer de mark ingevoerd als betaalmiddel naast de dinar. Maar zoals ook dit weekeinde weer is gebleken moet hij voorzichtig manoeuvreren tussen de verschillende stromingen. Ook heeft hij rekening te houden met de lange arm van Joegoslavië. Het is Milosevic die controle heeft over het leger in Montenegro. De opkomst bij de verkiezingen was hoog. Tussen de 75 en 80 procent van de kiesgerechtigden ging naar de stembus. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa fungeerde als waarnemer en liet weten dat het er in het algemeen eerlijk en rustig aan toe is gegaan.

'Laatste jaarrapport' Kouchner op termijn weg uit Kosovo

NEW YORK, 17 NOV. De VN-bestuurder van Kosovo, Bernard Kouchner, stapte binnen afzienbare tijd op. Secretaris-generaal Kofi Annan is inmiddels begonnen aan het zoeken naar een opvolger.

Kouchner zelf gaf gisteren in New York aan op termijn zijn functie te zullen opgeven door de Veiligheidsraad van de VN te vertellen dat het jaarlijkse verslag dat hij gisteren uitbrengt, zijn laatste is als chef van UNMIK (het VN-bestuur in Kosovo). Later zei hij tegen journalisten dat hij blijft tot Annan een opvolger heeft gevonden. 'Ik wil niet eind in vertegenwoordiging brengen met een abrupt ontslag'. In de wandelgangen van de VN circuleert de naam van de Britse liberal-democraat Paddy Ashdown als belangrijkste kandidaat voor de opvolging van de Franse UNMIK-chef, Ashdown, die aan zijn laatste termijn als Lagerhuysid bezig is, werd al als potentieel chef van UNMIK genoemd voordat Kouchner in juli vorig jaar de baan kreeg. De Amerikaanse VN-ambassadeur Richard Holbrooke zei gisteren niet te geloven in een afscheid van Kouchner, de Fransman zou al eerder hebben laten weten te willen opstappen en - zo zei Holbrooke gisteren tijdens de bijeenkomst van de Veiligheidsraad - 'we hebben uw leiderschap en hulp nodig'. In zijn laatste verslag aan de Veiligheidsraad riep Kouchner gisteren op tot het houden van

parlementsverkiezingen in Kosovo. Die zouden binnen enkele maanden moeten worden gehouden, 'mogelijk in de lente'. Volgens hem wordt de kwestie van parlementsverkiezingen dringend nu eind oktober gemeenteraadsverkiezingen zijn gehouden en 'de Kosovaren steeds meer meederantwoordelijkheid krijgen bij het bestuur van Kosovo'. Tegelijkertijd maakte Kouchner duidelijk 'in geen geval' te zullen meewerken aan de organisatie van verkiezingen in Kosovo voor de Kosovoarse zetels in het Servische parlement op 23 december. Kouchner voerde 'technische redenen' aan. Na bezwaren van de Russische ambassadeur in de Veiligheidsraad bevestigde Kouchner alsnog 'te zullen kijken wat kan worden gedaan'. Strikt formeel maakt Kosovo nog altijd deel uit van Servië en van de Joegoslavische federatie; verkiezingen voor een eigen parlement kunnen worden geïnterpreteerd als een vorm van toorn aan die veronderstelling door het VN-bestuur. Dat geldt ook voor de weigering van Kouchner, mee te werken aan de Servische parlementsverkiezingen voor zover ze in Kosovo worden gehouden. (Reuters, AP, AFP)

Koštunica moet afstand nemen van zijn voorganger

De val van de Joegoslavische president Slobodan Milošević en het aantreden van Vojislav Koštunica hadden de opmaat kunnen zijn voor veranderingen op de Balkan. Koštunica had onmiddellijk een aantal maatregelen moeten nemen waaruit de breuk met het beleid van zijn voorganger zou blijken. Bijvoorbeeld: erkenning van Bosnië-Herzegovina als onafhankelijke staat en het aangaan van diplomatieke betrekkingen met dit land. Dat had zijn eerste prioriteit moeten zijn.

Het aantreden van Koštunica als nieuwe president van Joegoslavië leek een democratische belofte in te houden. Maar tot nu toe heeft hij weinig tot niets gedaan wat deze hoop rechtvaardigt, vindt Sonja Biserko.

17 nov 2000
nengehaald te consolideren, en heeft zich om de persoon van Koštunica geschaard.
In eigen land moet Koštunica onmiddellijk de rechten van minderheden aanpassen aan Europese normen, de discriminerende regelgeving op het gebied van informatie en hoger onderwijs tenietdoen, en de ontslagen rechters en hoogleraren in hun ambt herstellen.
Verder is de kwestie van de vluchtelingen, die al tien jaar is veronachtzaamd, urgent. De vluchtelingenbevolking wordt hoofdzakelijk gebruikt ten bate van politieke beïnvloeding, dat wil zeggen om Serviërs af te schilderen als slachtoffer en Servisch etnisch grondgebied te consolideren. Van repatrië-

ertoe te brengen zijn plannen voor een Groot-Servië te laten varen.
Servië terugbrengen tot zijn eigenlijke omvang is, na de val van Milošević, een tweede onmisbare voorwaarde voor de overgang naar een democratisch bestel. De Serviërs hebben op het moment energie noch tijd voor volgende veroveringen, zelfs niet als dat met 'democratische middelen' gebeurt.
Het bewind van Milošević heeft een diep litteken achtergelaten. Diens erfenis zal nog lang een betelstelsel zijn voor de terugkeer van Servië binnen de internationale gemeenschap. De gevolgen van corruptie en misdaad die de afgelopen tien jaar welig tierden, zijn nog steeds in alle segmenten van de sa-

den zij die vele jaren de vertrouwen van Milošević waren, nu onder het mom van democraten aan. Het vreedzaam ten val brengen van Milošević was niet mogelijk geweest zonder hulp van hoge legerfunctionarissen en leden van de geheime politie die nu beloofd zijn met amnestie.
Servië moet nog ruimte scheppen voor een echte oppositie, die elk aspect van het intolerante Servische nationalisme en de toenemende effecten ervan op de Servische samenleving ongenadig kritiseert. Hoewel de val van Milošević verwachtingen in Servië heeft gewekt, is het land nog altijd op zoek naar zijn identiteit. Het zoekt deze identiteit op dit moment eerder in een abstract Serviër-zijn dan in een burgerstaat. De waarschuwing van een vooraanstaand filosoof dat: „de idee van burgerschap de nationale identiteit van de Serviërs dreigt te vernietigen” is veelzeggend.

Samenwerking met Joegoslavië-tribunaal is noodzakelijk voor stabilisering

De uitspraken van de nieuwe Joegoslavische president bij zijn eerste optreden in het openbaar, zal de twijfel bij de buurlanden echter niet hebben weggenomen: het Servische standpunt ten opzichte van Montenegro, Bosnië-Herzegovina en Kosovo blijft vrijwel ongewijzigd. Het paradoxale effect is dat met de verkiezing van Koštunica een element van instabiliteit in de onderlinge betrekkingen op de Balkan is binnengeslopen door met 'democratische middelen' de Servische aanwezigheid in deze drie gebieden nieuw leven in te blazen.
Het nationalistische blok (de kerk, de Servische Academie van Wetenschappen en Kunst, de monarchie en heleger), dat altijd al van een Groot-Servië droomde, probeert nu met 'democratische middelen' de 'servische ruimte' die in voorbije ologen werd bin-

menleving waarneembaar. Nu de Socialistische Partij van Servië haar machtsmonopolie kwijt is, blijkt dat het land in de laatste tien jaar een sociale gedaanteverandering heeft ondergaan. De effecten van de totale ineenstorting van de samenleving komen nu in zicht. Het installeren van 'crisissteams' draagt een element van anarchie in zich dat het kwetsbare proces van toenadering naar de wereld in gevaar kan brengen.
De voortgang van de machts-overdracht legt de wederzijdse betrekkingen bloot tussen het vorige regime en de oppositie. Daarom waren drastische stappen tot nu toe dan ook niet mogelijk en tre-

Samenwerking met het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag, een vooruitzicht waar het grootste deel van de politieke en intellectuele elite afkeurend tegenover staat, zou wel eens de moeilijkste taak voor de nieuwe president kunnen zijn, aangezien hij het dit tribunaal vanaf het begin heeft betiteld als anti-Servisch, illegaal en politiek bevooroordeeld. De stemming onder de burgers die tegen Milošević zijn gekant zou in de komende tijd alle politieke meespelers voor een verrassing kunnen stellen.
De internationale gemeenschap zou als bijkomende belangrijke factor de stabilisering aanzienlijk kunnen bevorderen door samenwerking te eisen met het Joegoslavië-tribunaal, als middel tot uitkristallisering van en differentiatie in de Servische samenleving. Dit zou mettertijd van hoog tot laag een structuur van morele waarden creëren, die het land op zijn weg naar normaliteit niet kan ontbe-

Sonja Biserko is voorzitter van het Helsinki comite voor de rechten van de mens in Servië.

In Kosovo draagt Kostunica een AK-47

Joegoslavië
redactie buitenland

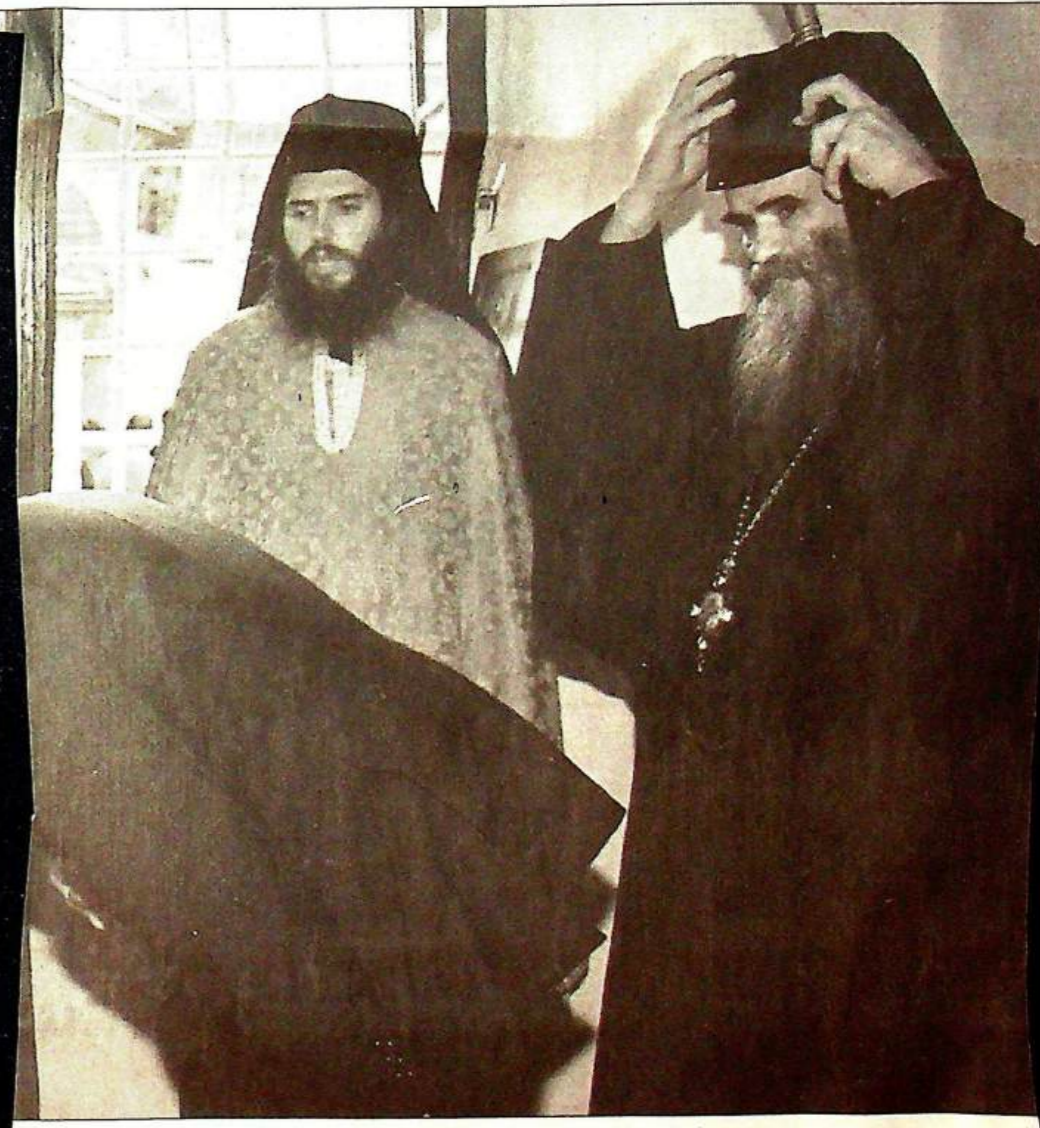
AMSTERDAM - Het was of een gebrek aan kennis, of het ongewild opbiechten van zijn intenties wat de Joegoslavische president Vojislav Kostunica gisteren etaleerde in de Spaanse krant *El Mundo*: „Het regionale model in Spanje, soepel, met respect voor allen en gedecentraliseerd, is in mijn ogen het juiste recept voor Joegoslavië.” Dat Spanje nog steeds een eenheidsstaat is en Joegoslavië al decennia een federatie - steeds verder krimpend - daar stapte hij overheen. En dat binnen die federatie de deelstaat Montenegro en het internationaal bestierde Kosovo zich juist niet richting het Spaanse model bewegen, daarover zei hij al helemaal niets. Misschien was het een dagdroom.

Die droom heeft op zijn best een minieme kans in het geval van Montenegro. Voor de 700 000 inwoners van die kleine deelstaat, die samen met Servië (acht miljoen mensen) de Joegoslavische federatie vormt, heeft de val van Slobodan Milosevic de belangrijkste reden voor onafhankelijkheid weggenomen. Met hem verdween de pariastatus van Joegoslavië, en daarmee de internationale steun voor het verzet van de Montenegrijnse president Milo Djukanovic tegen Belgrado. Er zal vermoedelijk altijd een kleine kern aan separatisten overblijven, maar er is vrijwel zeker geen meerderheid meer voor onafhankelijkheid.
Daarmee is de relatie niet opeens koek en ei. Djukanovic weigerde dinsdag opnieuw Kostunica te erkennen als president van Joegoslavië, omdat hij vindt dat de verkiezingen van 24 sep-

tember illegaal waren. Hij weigert ook zitting te nemen in de federale regering. Het paradoxale is dat Kostunica wel de steun heeft van Milosevic-aanhangers in Montenegro. Een van hen, Pedrag Bulatovic, is inmiddels op het federale niveau premier geworden. Dus hoewel Kostunica er vanuit gaat dat Montenegro bij Servië zal blijven, is de precieze inhoud van de band nog onduidelijk. „We zijn in een periode van transitie”, zo formuleerde hij het tegen *El Mundo*, „en daarbij hoort een nieuwe politieke koers.” Als hij daarbij echt denkt aan een Spaans model, krijgt hij het nog moeilijk.
In Kosovo is dat in ieder geval onbespreekbaar. Er zijn volgende week zaterdag lokale verkiezingen, die Kostunica tandemkarsend omschrijft als 'inopportunity'. „Ze vergeren de problemen en legaliseren de etni-

sche zuivering van de Kosovo-Serviërs”, stelde hij. Kosovo was tot het Navo-ingrijpen in het voorjaar van 1999 een provincie van Servië. Het maakt volgens de VN-resolutie die het bestuur over Kosovo regelt, nog steeds deel uit van Joegoslavië, maar de Albanese denken daar anders over. Ze eisen na 28 oktober een referendum over onafhankelijkheid en verkiezingen voor 'nationale instellingen'.
Het probleem is niet alleen actueel vanwege de stembusgang op 28 oktober, maar ook vanwege Servische verkiezingen op 23 december. Kostunica heeft die vervroegd afgekondigd om de overwinning van de anti-Milosevic partijen te bestendigen. De vraag is nu of in Kosovo ook moet worden gestemd. De internationale gemeenschap kan moeilijk het nieuwe regime in Belgrado democratisch noemen,

en vervolgens een stembusgang in Kosovo blokkeren. Bovendien is ze er nog nauwelijks in geslaagd zelf een goed bestuur op te zetten, mede vanwege Albanese onwilligheid. Juist deze week concludeerde de OVSE bijvoorbeeld dat de rechtspraak in Kosovo volstrekt niet deugt en Serviërs benadeelt.
De Albanese zien het internationale respect voor Kostunica met lede ogen aan. Serviërs hebben hun president veranderd, maar hun mentaliteit is dezelfde, is de teneur. Kranten in Pristina tonen bij voorkeur een foto van Kostunica uit 1998: grijnzend, met een AK-47 in de hand.
De Albanese hebben in zoverre gelijk dat Kostunica tot nu toe niet duidelijk heeft gemaakt hoe hij de Albanese tegemoet denkt te kunnen komen. Praten over een Spaans model is in ieder geval uitzichtloos.

De relikwieën van Sint Petar Centinjski, voormalig heerser over Montenegro. FOTO A

Westen zit met dilemma over Kosovo

WENEN - De normalisering gaat snel in Joegoslavië. Belgrado is sinds gisteren weer welkom bij de OVSE. Maar de snelle ontwikkelingen zorgen ook voor problemen. Zo zit het Westen met een dilemma na het besluit tot vervroegde verkiezingen in Servië: wat te doen in Kosovo.
Het voornemen om op 23 december verkiezingen te houden in Servië - waarin de positie van Milosevic-gevolgelingen op het spel staat - noopt tot koortsachtig overleg tussen diverse hoofdsteden. Want: mogen die ook in Kosovo worden gehouden, dat onder internationaal toezicht staat?
De Albanese zullen dat niet accepteren. Anderzijds zullen Serviërs bij een weigering de straat op gaan om te roepen dat de regio een Servische provincie is en blijft. Bovendien betekent het afwijzen van verkiezingen een slag in het gezicht van de Joegoslavische president Kostunica, die net is ontsamd als 'Europeaan' en de

mocratisch alternatief voor Slobodan Milosevic.
De Albanese in Kosovo roeren zich nu al. De gematigde leider Ibrahim Rugova liet weten dat hij zich na de lokale verkiezingen op 28 oktober zal inzetten voor 'nationale verkiezingen' en de onafhankelijkheid van Kosovo.
In Wenen onderstreepte Daan Everts, vertegenwoordiger van de OVSE in Kosovo, gisteren het dilemma door erop te wijzen dat het toestaan van Servische verkiezingen een streep zet door het

voornemen op enig moment te praten over de uiteindelijke status van Kosovo. Tot nu toe is daarover niet meer gezegd dan dat er 'later' over zou worden besloten. Zolang Milosevic in het zadel zat, was een internationaal bestuur gerechtvaardigd.
De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) nodigde Belgrado gisteren uit om na acht jaar weer terug te komen in de organisatie. Het OVSE-lidmaatschap van Joegoslavië werd in 1992 geschorst.

Krstic: geen schuld aan Srebrenica

DEN HAAG - De Bosnische-Servische generaal Krstic, die wegens genocide terechtstaat bij het Joegoslavië-Tribunaal, blijft verantwoordelijk voor de slachting in de enclave Srebrenica ontkennen.
Op de vijfde dag van de verhoren van de generaal, vertelde Krstic dat hij na het sluiten van het vredesverdrag van Dayton (dat een einde maakte aan de Bosnische

oorlog) wel eens zonder begeleiding reisde door het gebied van de moslim-Kroatische federatie in Bosnië. Hij had een zuiver geweten wat betreft zijn rol bij de val van Srebrenica, zo maakte hij duidelijk.
Dat er in juli 1995 duizenden moslims werden afgeslacht was volgens Krstic, die leiding had over de Srebrenica-operatie, niet vooraf gepland. De generaal zei slechts de moslims in de zoge-

naamde 'veilige haven' te hebben willen terugdringen. Maar een dag voor de aanval op Srebrenica nam generaal Ratko Mladic het bevel over, aldus Krstic. Die gaf vervolgens opdracht om Srebrenica geheel te veroveren.
Krstic wordt deze dagen door zijn verdedigers gehoord, maar moet volgende week een kruisverhoor van de aanklagers ondergaan. In het voorjaar getuigde Krstic voor het eerst.

Europese Unie omhelst Kostunica

Nieuwe president houdt in Biarritz pleidooi voor afschaffing 'besmette' naam Joegoslavië

Van onze correspondent

BIARRITZ - De Europese Unie heeft zaterdag de rode loper uitgegeld voor Vojislav Kostunica. De nieuwe Joegoslavische president maakt volgens premier Kok een verstandige indruk en besefte zeer wel bij welke familie hij aan tafel zit.

De komst van Kostunica naar Biarritz was het toefje van een taal vertregende Europese top. Enkele dagen na het ophetfen van de Europese olieboycot en het hechtvaartembargo, verliet Kostunica voor het eerst sinds de omwenteling zijn land met een vlieg.

En Otpor zelf moet nog omschakelen. De organisatie heeft naar buiten toe altijd zorgvuldig een imago gekoesterd van vrijheid, blijheid, van besluiten nemen zonder een direct leider-schap. Maar de nieuwe situatie vraagt om meer structuur. Geen leiders, voegt Petrovic er haastig aan toe, maar wel duidelijke taken. Hij stuurt een meisje om een glas water. Wat ze glimlachend even later brengt. Want ook in een organisatie zonder leiders zijn sommigen een beetje meer de baas dan anderen.

16 oktober 2000

Van onze correspondent
tug van JAT, de Joegoslavische luchvaartmaatschappij.
Hoewel de Franse gastheer, president Chirac, in Biarritz vooral zelf had willen schrijven, ging alle aandacht naar de nieuwe leider van de Joegoslavische republiek.

Kalm en beheerst beantwoordde Kostunica vragen. Zijn aanwezigheid in het hart van Europa was voor hem een emotioneel moment, verklaarde hij. De Europese regeringsleiders willen eerst een vertrouwensovername opbouwen en de nieuwe Joegoslavische president de tijd geven zijn positie te versterken en de rechtsstaat te

herstellen. Pas dan zal Joegoslavië, op enig moment, aan zijn internationale verplichtingen aanzien van oorlogsmisdadigers worden herinnerd.
„Het internationale Joegoslavië-Tribunaal is niet onze prioriteit”, benadrukte Kostunica. „Wij hebben grote sociale en economische problemen. Ik weet gewoon niet waar ik moet beginnen.”

De economie heeft geleden onder de jarenlange sancties en ook onder de bombardementen van de NAVO. Vijandige gevoelens jegens het Westen koesterd Kostunica echter niet. De president zei dat hij hartelijk de hand had ge-

schud van Javier Solana, de Europese buitenlandverteenwoordiger, die tijdens de oorlog om Kosovo secretaris-generaal was van de NAVO. „De economie was eerder al geteisterd door mismanagement en het autoritair bewind. Natuurlijk, je kunt moeilijk verlangen wat is gebeurd. Maar belangrijk is dat wij hier zijn en dat wij bij Europa willen horen”, aldus Kostunica.

De president wil af van de naam Joegoslavië. Die is door het verleden teveel besmet. Hij voelt meer voor Servië-Montenegro. Bij een volksraadpleging over de toekomstige samenlevingsvorm van

Servië en Montenegro, zal de bevolking ook over de naamswijziging worden gepolst.
De EU heeft Belgrado 440 miljoen noodhulp beloofd om de winter door te komen. Eind volgende maand zal Kostunica deelnemen aan de Balkan-top, die de Europese Unie in Zagreb bijeenroept. Oud-president Milosevic vormt volgens Kostunica geen bedreiging meer voor de jonge democratie. „Zijn invloed wordt met de dag, zelfs met het uur, minder. Ook binnen zijn partij. Hij heeft geen politieke toekomst meer in Joegoslavië.”

In Belgrado zijn dit weekende

* DE ONDERKRANT

niet meer leven in interessante tijden,” zegt Petrovic. „Maar het zal tijd kosten om de mentaliteit te veranderen. Wij hebben nooit een democratie gekend.”

Iedereen is er langzamerhand wel van overtuigd dat de rol van Milosevic is uitgespeeld. Zelfs in zijn eigen Socialistische Partij is hij te zeer in discredit geraakt. De SPS verwijderde twee dagen geleden zelfs zijn foto van haar website, hoewel hij formeel nog steeds partijvoorzitter is. Maar zijn aanhangers maken nog steeds de dienst uit in het federale parlement en de federale regering. En dat is te merken: het ministerie van onderwijs handhaaft de verplichte loyaliteitsverklaring voor medewerkers; het mi-

„Er is iedere reden tot verder verzet. Het was tot nu toe een strijd op leven en dood voor dit land. Maar vanaf nu wordt het een strijd voor beschaving”, zegt Petrovic. „We hebben ons altijd een doel gesteld dat veel verder ging dan het verdwijnen van Milosevic. Nu moet het hele systeem nog worden veranderd en dat kost zeker tien jaar.” Otpor moet strijden voor goede smaak, goede manieren en een goede opvoeding, zegt hij. Het klinkt wat raar uit de mond van een twintigjarige, maar zo ziet Otpor zichzelf wel: als de onbezoeidde generatie, het morele en culturele geweten van de natie, die aan de ouderen moet leren hoe beschaafde mensen zich gedragen. En daar-

graag een aandenken aan de revolutie mee. Mensen die twee weken geleden nog geen button hadden aangenomen, staan nu te dringen om hun bewondering uit te spreken voor de studenten, die zich niet uit het veld lieten slaan door politierepressie, en steeds weer opnieuw kwamen met protestacties tegen het bewind van oud-president Milosevic.
Iedereen wil nu een affiche met de zwarte vuist die het symbool voor de organisatie is. Met die vuist begon het allemaal: een sjabloon, een spuitbus en een groep van zo'n vijftien studenten die het symbool overal op de muren spoot. Met daaronder het woord 'OTPOR' (VERZET). Met een uitroepteken erachter.

BELGRADO - Als een bonte zwerf spreuwen stormen de kinderen het kantoor van Otpor binnen. Ze storten zich op de stapels affiches, de dozen met stickers, pennen en buttons. Allemaal te geef. Even later verdwijnen ze, hun armen vol papier. Wat zij ermee gaan doen? Zijn kamer behangen, zegt een jongetje van een jaar of tien met glimmende ogen.
De politie heeft ons verkiezingsmateriaal net teruggebracht, verklaart Gabriel Petrovic deze gulheid. Dat ze affiches kwijttraken, daar is hij niet bezorgd over. De studentengroep Otpor wordt dagelijks platgelopen door honderden belangstellenden en iedereen neemt

De Joegoslavische studentenbeweging Otpor speelde een belangrijke rol in de recente ommekeer in Servië. Een vrolijke, bonte jongerenorganisatie, die zich verzette tegen het regime van Milosevic, en z'n zin kreeg. Maar Otpor is niet klaar, nu Milosevic weg is. „Van nu af wordt het een strijd voor beschaving.”

Servië
Runa Hellinga

'Euro-defensie' nog ver weg'

Onderzoeksinstuut IIS constateert dat geld voor geloofwaardige interventiemacht ontbreekt

Trouw buitenland vrijdag 20 oktober 2000

Wapenstudie

redactie buitenland

LONDEN, AMSTERDAM - De Europese Unie zal haar plan om in 2003 een snelle interventiemacht van 50 tot 60.000 man op de been te brengen zeer waarschijnlijk niet waar kunnen maken. Het in Londen gevestigde Internationale Instituut voor Strategische Studies (IIS) meldde gisteren dat 'de theorie te ver verwijderd is van wat er in de praktijk gebeurt'.

IIS-directeur John Chipman bood gisteren het jaarlijkse rapport 'De militaire balans' van zijn instituut aan, en wees erop dat de Europese defensieuitgaven voortdurend dalen, behalve die van Groot-Brittannië. In 1999 gingen de budgetten met 5 procent omhoog, voor 2000 komt de daling op 6 procent uit. Daarbij zijn volgens het Instituut de uitgaven voor aanschaf van nieuw militair materieel bij de Europese Navo-leden op een dieptepunt aangekomen. Waar in de Verenigde Staten de uitgaven voor de aanschaf van nieuw materieel sinds 1995 steegen met 6,5 procent daalden die in Europese Navo-landen met 2,2 procent.

„Er zijn bijzonder weinig tekentemacht voor 2003, zoals die door de Europese top van vorig jaar december in Helsinki is afgesproken, er niet komt vanwege de

traagheid bij de herstructurering van de krijgsmachten en het gebrek aan bereidheid geld op tafel te leggen voor het versterken van het militaire vermogen”.

Volgens het Instituut mag Europa bij zijn dat het in 2003 een gezamenlijke krijgsmacht van 15.000 man in het veld kan brengen en dan voor vredebewarende missies op een niet al te hoog niveau.

De toenemende verschillen in defensieuitgaven tussen de Verenigde Staten en de Europese Navo-bondgenoten zullen ook in de toekomst tot de nodige wijziging leiden tussen Europese en Amerikaanse politiek, waarbij de laatste al jaren vinden dat Europa de Verenigde Staten te veel laat opdraken voor de defensie-lasten binnen de NAVO. De Amerikaanse defensieuitgaven gaan naar gelang wel omhoog.

En en ander houdt in dat Europa afhankelijk blijft van Ameri-

kaanse hulp bij welke militaire actie van enige betekenis ook.

Volgens het IIS wordt er van de Amerikaanse en West-Europese strijdkrachten momenteel erg veel gevraagd vanwege hun beweemissen op de Balkan, Afrika en Azië en dat net na een periode waarin de personeelssterfte van de troepen sterk verminderd is. Momenteel zijn er 14 VN-vredesmissies bezig met 28.900 manschappen uit 38 landen, tegen 9.123 manschappen bij dergelijke operaties vorig jaar.

De internationale wapenhandel is vorig jaar iets afgenomen: van 58 miljard dollar in 1998 tot 53,4 miljard. Militaire uitgaven over de hele wereld bleven gelijk: rond de 809 miljard dollar. Gewonden als gevolg daarvan ook: zeker 100.000 mensen werden direct gedood bij gewapende conflicten, 60.000 van hen vielen in Afrika, ten zuiden van de Sahara.

Weer levenslang voor Rwandese oud-premier

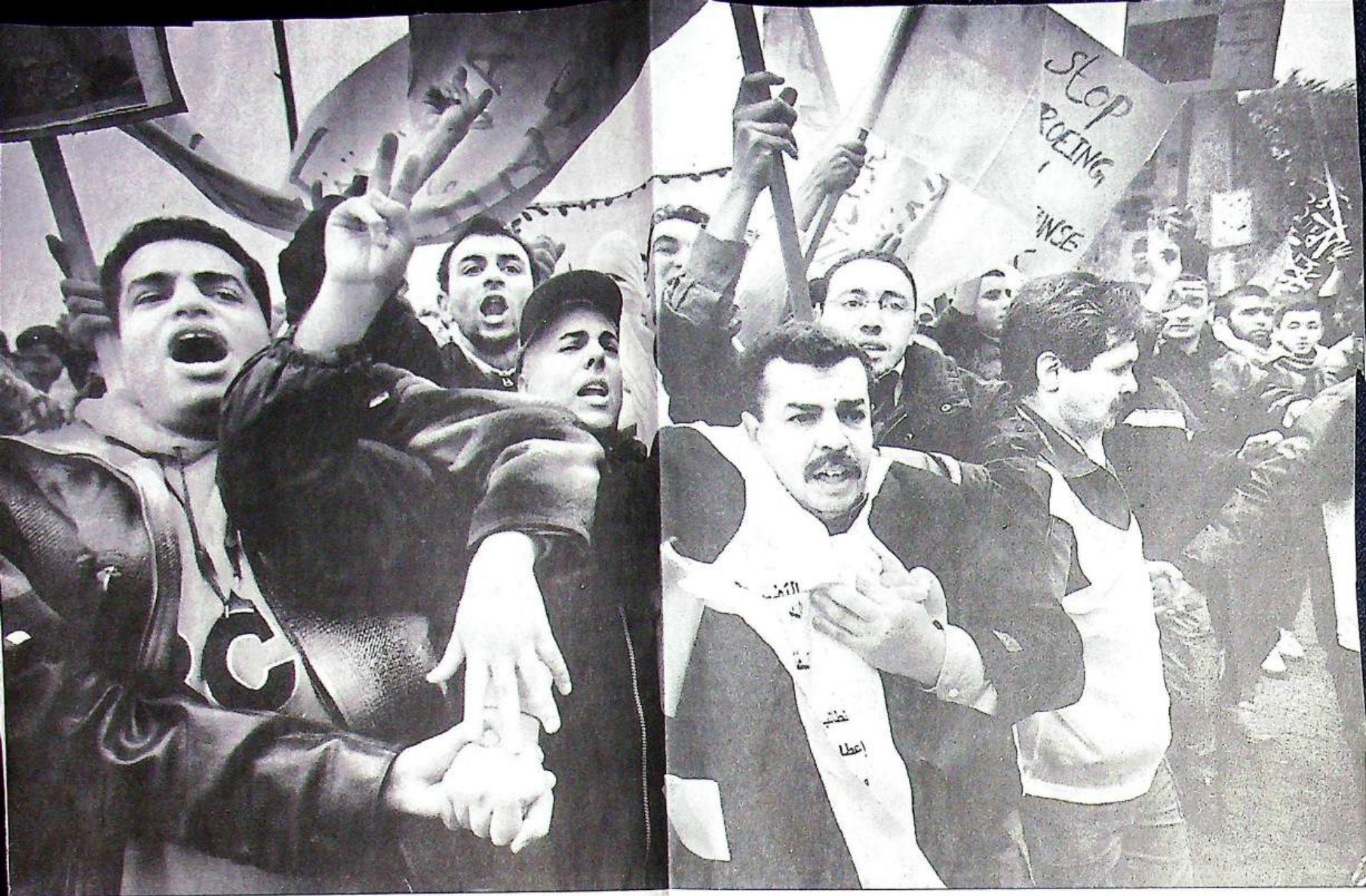
DEN HAAG - De beroepskamer van het Rwanda-Tribunaal heeft in Den Haag de levenslange gevangenisstraf tegen de Rwandese oud-premier Jean Kambanda bevestigd.

De beroepskamer acht bewezen dat Kambanda heeft aangezet tot en geholpen bij de moord op honderd duizenden Tutsi's en gemattigde Hutu's in 1994.
Kambanda is de eerste voornamelijke regeringsleider ooit die is veroordeeld door een internationaal

tribunaal en bovendien de eerste persoon die is veroordeeld wegens genocide. De oud-premier deed vergeefs een verzoek om strafverlaging. Hij meende dat voor in aanmerking te komen omdat hij heeft bekend en uitgebreid heeft getuigd tegen andere verdachten van de genocide.

De zaak-Kambanda en het beroep zijn behandeld in Arusha in Tanzania. Alleen de uitspraak was gisteren in Den Haag. Kambanda zal zijn straf vermoedelijk uitzitten in Mali. Benin of Swaziland.

2000 10 20

Marokkaanse demonstranten in Amsterdam.

FOTO JEAN-PIERRE JANS

Jonge Marokkanen roepen Hitler aan

Demonstratie 19 okt 2002 van onze verslaggever

AMSTERDAM - Op het Leidseplein roepen ze de geloofsbelijdenis 'Er is geen God behalve God en Mohammed is zijn profeet'. Ze doen dat in het Arabisch. Onder het wachtende trampolinebegrijpen waarschijnlijk meer mensen de bekende uitroep 'Allahoe akbar', 'God is groot'.

De ME luistert mee, maar doet dat niet meer als een kwartier later en een kilometer verderop, op de Elandsgracht, de ware vuiligheid van dit clubje van dertig jongeren boven komt. Ze marcheren met een Marokkaanse vlag, af en toe slaan ze dreunend op een auto. En intussen klinken in de Amsterdamse Jordaan hun slogans: „Hamas, Hamas, alle kankerjoden aan het gas!“. „God is groot!“ „Hezbollah!“ en vooral, eindeloos herhaald: „Hitler! Hitler! Hitler!“ Het is bizar, in het Duitsland

van dit ogenblik vermoorden nazi-jongeren in naam van Hitler migranten, en hier roepen migrantenjongeren diezelfde Hitler aan als een godheid, van wie ze hun verlossing verwachten. Bij een brug over een gracht wil een van de jongeren andere voetgangers tegenhouden. Een fotograaf bedreigt hem beleefd met de dood: „Als u foto's maakt, kan u dat uw leven kosten“. Zijn maten richten een nagel aan in een steegje. Een wikkelier mag naar zijn ansichtkaren zoeken en ca-

féhouders ontfermen zich over omvergeschopte terrasstoeltjes. Het jonge volk lost zich op in het winkelende publiek van de Kalverstraat waarna het zich nog eenmaal hergroept bij het nationale monument op de Dam. Daar blijft het stil, ze roepen God noch Hitler aan. Eerder op deze zaterdagmiddag liep dit ploegje mee in een betoging tegen het Israëliëse geweld tegen Palestijnen. De tocht ging van het Waterlooplein, via de Amstel en de Weteringschans naar

het Amerikaanse consulaat. Er deden ruim duizend mensen aan mee, de organisatie was in handen van Marokkaanse groepen, en er waren, afgezien van onnozele vuurtjes op het Museumplein, geen ongeregeldheden. Het Palestina Comité deed niet mee, vanwege antisemitische slogans bij een demonstratie, acht dagen eerder in Den Haag. De organisatoren van die demonstratie hebben vorige week hun excuses aangeboden aan burgemeester Deetman.

Strategische pijpleiding naar westerse oliemarkten

Steun van olieconcerns voor oliepijpleiding naar Turkije

ISTANBUL, 20 OKT. Turkije heeft gisteren met een grote oliemaatschappijen als Exxon Mobil en BP Amoco drie sleutelovereenkomsten getekend en daarmee de laatste hand gelegd aan de multinationale transactie om een oliepijplijn aan te leggen vanaf de olierijke Kaspische Zee naar Turkije ter waarde van 2,4 miljard dollar (5,4 miljard gulden). Soortgelijke overeenkomsten zijn eerder deze week tussen de olieconcerns en Georgië en Azerbaïdzjan gesloten.

De pijpleiding die 1.730 kilometer lang wordt, heeft de steun van de Verenigde Staten, die aan de route van Baku naar de Turkse havenstad Ceyhan om geopolitieke redenen de voorkeur geven boven alternatieve routes door Rusland of Iran. Vanzelfsprekend steunt ook Turkije deze route krachtig. Premier Ecevit van Turkije noemde het project gisteren het belangrijkste van de 21ste eeuw. Sommige oliemaatschappijen staan kritisch tegenover het project, dat ze te duur vinden. Er cir-

culeren al schattingen van meer dan drie miljard dollar aan aanlegkosten. Turkije zegt zich garant te stellen voor de meerkosten. Behalve het Amerikaanse Exxon Mobil en het Britse BP Amoco doen ook het grote Japanse handelshuis Itochu en de kleinere Amerikaanse oliemaatschappijen Unocal, Ramco en Delta Hess mee aan het project. Het Turkse staatsbedrijf Botas krijgt de leiding over de aanleg die naar verwachting vijf jaar zal duren. (Reuters)

Bush: Geen soldaten VS meer op de Balkan

NEW YORK - Als het aan de Republikeinse presidentskandidaat George Bush ligt, nemen de Verenigde Staten niet langer deel aan vredesoperaties in de Balkan. Wat hem betreft wordt het handhaven van de vrede in dat gebied een puur Europese aangelegenheid. In plaats van op de Balkan zouden de VS zich meer moeten richten op conflicten in het Golfgebied, Azië en andere streken, aldus Bush' veiligheidsadviseur Condoleezza Rice. In de krant The New York Times zegt hij dat Bush een herverdeling van Amerikaanse militaire taken hoog in het vaandel heeft staan. Hij voegde er wel aan toe dat de Republikeinen niet op eigen houtje zal handelen en altijd de Navo-bondgenoten zal raadplegen. De veiligheidsadviseur zei dat de Amerikanen wel logistieke steun zullen blijven geven als ze uit de Balkan weg zijn. Het gaat daarbij onder meer om het toedienen van inlichtingen, communicatie en vervoer. De Amerikaanse stuurden aanvankelijk 25.000 militairen naar de Balkan om daar toe te zien op de uitvoering van het verdrag van Dayton

Kostunica: snel betere relatie met Bosnië

SARAJEVO, BELGRADO - De nieuwe Joegoslavische president Kostunica wil snel de diplomatieke betrekkingen tussen zijn land en Bosnië herstellen. Tijdens een bezoek aan de Bosnische hoofdstad Sarajevo - het eerste van een Joegoslavische president sinds 1992 - sprak hij van een 'nieuwe start' in de betrekkingen tussen de twee landen. Kostunica voerde op de luchthaven besprekingen met verschillende politieke leiders uit Bosnië. De president zei dat hij de geschiedenissen niet kan veranderen, maar „als we samenwerken, kan er een betere toekomst komen“. Het bezoek van Kostunica aan Bosnië zorgde voor nogal wat commotie, omdat de nieuwe Joegoslavische president eerst de herbergrenzen van een Servische dichter in de Bosnisch-Servische plaats Trebinje bijwoonde. Sommige vertegenwoordigers van de Bosnische regering in Sarajevo zagen daarin onmiddellijk een teken dat Kostunica de onafhankelijkheid van Bosnië niet erkent. Kostunica ontkende dat en zei dat zijn bezoek aan Trebinje een puur persoonlijke aangelegenheid was. Het blijft touwtrekken tussen de Verenigde oppositie (DOS) en de Socialistische Partij (SPS) van ex-president Milosevic over de samenstelling van een interimregering in Servië. Hoewel de bedoeling was dit weekend de nieuwe regering, die aanblijft tot de parlementsverkiezingen van 23 de-

in Bosnië. Nu zijn er in Bosnië en Kosovo nog ruim 11.000 man troepen gestationeerd. De Democratische presidentskandidaat Al Gore noemt plan van Bush gevaarlijk. Gore waarschuwt dat het voorstel zou kunnen leiden tot het einde van de Navo en de vrede in Europa zou ondermijnen. „Ik geloof niet dat iemand die het belang van de Navo kent met zo'n voorstel zou komen“, aldus Gore. Of het daadwerkelijk tot een terrortrekking van de Amerikaanse troepen komt, moet nog blijken. Voorlopig staat Bush echter voor in de peilingen. Twee weken voor de presidentsverkiezingen, die op 7 november worden gehouden, kan de gouverneur van Texas volgen een opiniepeiling rekenen op 45 procent van de stemmen, tegen de vice-president op 41 procent. Zo ver heeft Bush nog niet eerder voorgestaan. Ralph Nader, kandidaat van de Groene Partij, zou kunnen rekenen op 5 procent van de stemmen. Zeven procent van de kiezers heeft nog niet beslist naar wie zijn voorkeur uitgaat. Opmerkelijk is dat Bush bij de jongeren (18-24 jaar) veel populairder is dan Gore.

En deelnemer sprak zonder in details te treden van een verhitte discussie, met veel vloeken en schelden.

Servië wacht op nieuwe regering: ultimatum DOS

2000

BELGRADO, 23 OKT. In Belgrado moet vandaag een beslissing vallen over een nieuwe Servische regering, waarin zowel de socialistische van Slobodan Milošević als de Democratische Oppositie van Servië (DOS) zijn vertegenwoordigd; komt die regering er vandaag niet, dan dreigt opnieuw onrust.

De overgangsregering, die Servië moet besturen tot de verkiezingen van 23 december, had zaterdag moeten aantreden. Maar die installatie ging niet door toen de DOS bezwaar maakte tegen de samenstelling van de regering: vier beoogde socialistische ministers waren voor de aanhangers van de nieuwe president Vojislav Koštunica onaanvaardbaar wegens hun nauwe banden met het voormalige regime van Milošević. Onder de vier bevonden zich de chef van de staatsveiligheidsdienst en een rechter van het Hooggerechtshof, die volgens de DOS als voorzitter van de Servische Kiescommissie verantwoordelijk is geweest voor de vervalsing van verkiezingsuitslagen. Als de socialisten niet uiterlijk vandaag de vier gewraakte kandidaat-ministers door anderen vervangen, wil de DOS straatdemonstraties op touw zetten om de socialisten opnieuw onder druk te zetten.

President Vojislav Koštunica is er gisteren niet in geslaagd het dispuut met de regering van Montenegro - dat de vorming van een nieuwe federale regering in de weg staat - op te lossen. Koštunica bezocht gisteren voor de tweede keer sinds zijn aantreden de Montenegrijse hoofdstad Podgorica. Montenegro weigert Koštunica als federaal president te erkennen zolang er geen nieuwe afspraken zijn gemaakt over de status van Montenegro en Servië binnen de Joegoslavische federatie. In Podgorica gonst het van geruchten over de Montenegrijse verlangens, die volgens een van die geruchten neerkomen op de vorming van twee onafhankelijke staten met een zeer beperkt aantal gemeenschappelijke verantwoordelijkheden. Na Koštunica's bezoek werden geen mededelingen gedaan over de resultaten van het gesprek. Wel vroeg Koštunica de Montenegrijnen gisteren „goede wil” te tonen en geen overhaaste beslissingen over de status van Montenegro te nemen voordat er een Servisch parlement is gekozen, op 23 december. Intussen heeft de Montenegrijse oppositie Goran Žižić voorgedragen als kandidaat voor de functie van federaal premier.

Voor het eerst sinds zijn aftreden op 7 oktober is oud-president Milošević weer opgedoken. Hij zat vrijdagavond een bijeenkomst van zijn socialistische partij voor. Op de bijeenkomst kwam het volgens ooggetuigen tot een „rebellie” van partijafdelingen die wijzigingen in het partijbestuur eisten als consequentie van de verloren presidentsverkiezingen. Milošević zou daar woedend en „met vele beledigingen en scheldwoorden” op hebben gereageerd en de bijeenkomst zou in een „verhitte” atmosfeer zijn verlopen.

President Koštunica heeft gisteren het ministerie van Justitie opdracht gegeven de procedure voor gratieverlening aan de Kosovo-Albanese mensenrechtenactiviste Flora Brovina te beginnen. Brovina, een kinderarts, werd onder het regime-Milošević tot twaalf jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens „terrorisme en verraad”. (Reuters, AP, AFP)

'Spoedig' relaties Belgrado en Sarajevo

SARAJEVO, 23 OKT. De Joegoslavische president Vojislav Koštunica heeft gisteren tijdens een bliksembezoek aan de Bosnische hoofdstad Sarajevo gezinspeeld op een spoedig aanknopen van diplomatieke betrekkingen tussen beide landen.

Het bliksembezoek, en de aankondiging van Koštunica dat de relaties tussen beide landen „spoedig” kunnen worden genormaliseerd, voorkwam gisteren een crisis tussen beide landen: aanvankelijk had Koštunica een „privébezoek” willen brengen aan Bosnië, door in Trebinje, in de Servische Republiek in Bosnië, de herbegraving van een in 1943 in de VS overleden nationalistische Servische dichter bij te wonen. Een bezoek aan Sarajevo, en overleg met de leiders van de Bosnische moslims en de Bosnische Kroaten, was aanvankelijk niet in Koštunica's reisplan opgenomen.

Toen dat reisplan bekend werd, maakten eind vorige week vertegenwoordigers van de Bosnische regering duidelijk zich diep beledigd te voelen door het feit dat de nieuwe Joegoslavische president Bosnië wilde bezoeken - en dan ook nog voor een trip met sterk nationalistische kantjes - zonder Sarajevo aan te doen en met de Bos-

nische leiding te praten. Op het laatste ogenblik organiseerde de internationale gemeenschap daarom alsnog een helikoptervlucht van Trebinje naar Sarajevo en een gesprek tussen de nieuwe Joegoslavische leider en vertegenwoordigers van de Bosnische moslims en de Bosnische Kroaten. De haast waarmee dat gesprek werd georganiseerd was zo groot dat men er niet op tijd in slaagde de Kroatische vertegenwoordiger in het Bosnische staatspresidium te lokaliseren; in plaats van met hem sprak Koštunica met zijn belangrijkste adviseur en met de Bosnische minister van Buitenlandse Zaken, Jadranko Prlić - ook een Bosnische Kroaat.

Na dit grotendeels symbolische gesprek stelde Koštunica het voor als een eerste stap op weg naar de normalisering van de relaties tussen Sarajevo en Belgrado. Het impromptu-karakter van het bezoek aan Sarajevo wuifde de Joegoslavische president weg: „Ik dacht dat deze gebeurtenis later en op een andere plaats zou plaatsvinden. Maar het is goed zo. Er is een nieuwe bladzijde opgeslagen in de relaties tussen Sarajevo en Belgrado. Het vredesakkoord van Dayton zal worden respecteren. (Reuters, AP)

Crisisstaf moet Milosevic-kliek verjagen

Joegoslavië

Runa Hellinga

BELGRADO - De bezoekers in de vergaderzaal van het kantoor van de Democratische Partij in Belgrado horen er duidelijk niet thuis. Stijf zitten ze op hun stoelen, zij in haar beste, zondagse kleren, hij in een pak dat hem niet echt lekker zit.

Ze willen hulp om hun baas, een door de Milosevic-kliek benoemde oud-militair weg te jagen. Morgen organiseren ze een crisiscomité, in alle vroegte zal hun baas te weten komen dat de tijden veranderd zijn. Ze schrikken als ze horen dat een journalist meeluistert. Ze zijn als de dood dat hun baas hen buiten de deur sluit voor ze hun actie hebben kunnen uitvoeren. Schoorvoetend vertellen ze hun verhaal, maar hun naam of dat van hun bedrijf willen ze niet noemen. Ze werken bij een spijsoliebedrijf, vertelt de vrouw, een staatsonderneming. Vijf jaar geleden werd de ex-militair benoemd en sindsdien is het een soort kazerne. Ze mochten tijdens hun werk niet praten, de baas had overal

zijn eigen mensen neergezet, wie protesteerde werd op staande voet ontslagen. Iedereen verdiende het minimumloon, waardelose dinars, behalve zijn mensen, die kregen hun salaris in harde Duitse marken uitgekeerd. Een crimineel is het, meer kan de vrouw er niet van zeggen.

Sinds de val van Milosevic is de Democratische Partij (DP), een van de partijen in de oppositie-coalitie DOS, de motor achter de oprichting van de zogenaamde crisisstaven. Je vindt ze overal: van ministeries tot scholen, universiteiten, gemeentelijke diensten, banken en bedrijven. Op al die plekken hebben mensen hun bazen eruit gegooid en zelf de macht overgenomen. „Alleen al in de laatste drie dagen hebben we 52 verzoeken om hulp bij de oprichting van een crisisstaf gehad”, zegt DP-coördinator Predrag Milosevic.

De staven zijn bepaald niet onomstreden. Een van de eerste dagen na de omwenteling ontstond een echt schandaal rond de benoeming van een zakenman tot hoofd van de douane. De man bleek nauw bevriend met DP-leider Zoran Djindjic. Toen dat be-

kend werd, werd zijn benoeming prompt teruggedraaid. „De overnames zijn lang niet altijd terecht”, zegt de journaliste Jelena Klut van het weekblad Nozeves (Onafhankelijkheid) in Novi Sad. „Vaak duiken er mensen op die claimen dat ze van DOS zijn en zeggen dat de directeur moet verdwijnen, ook als het eigenlijk gewoon een man is die zijn werk goed doet. Natuurlijk zeggen ze achteraf dat zo'n directeur vrijwillig is opgestapt, maar wat voor keuze heeft zo'n man? Het is een machtsspel”.

Volgens Predrag Milosevic geeft de DP weliswaar advies, maar stuurt ze zeker geen partijleden naar bedrijven. „Het zijn de mensen uit het bedrijf zelf die het moeten doen. Wij waarschuwen hen geen geweld te gebruiken, maar een directeur ervan te overtuigen dat hij zich om morele redenen moet terugtrekken. Doet hij dat niet, dan kunnen we de openbaar aanklager vragen de corruptie in een onderneming te onderzoeken”. Zover kwam het nog niet, de meeste directeurs kiezen eieren voor hun geld.

Omstreden als ze zijn, toch zijn de crisisstaven er niet voor

niets. Milosevic en zijn aanhangers hadden hun vingers diep in de Servische economie, en hebben na hun politieke nederlaag nog alles gedaan om hun financiële belangen veilig te stellen. In tal van staatsbedrijven vonden kort na de verkiezingen vreemde transacties plaats. Zo betaalde de Servische regering een enorme rekening aan een priv-onderneming 'voor de aankoop van suiker en spijsolie’.

Tal van instituten zijn er inmiddels achtergekomen dat ze helemaal niet zo armlastig waren als ze altijd hebben gedacht. Dokters in een ziekenhuis in Belgrado ontdekten dat er jarenlang medicijnen en instrumenten zijn aangekocht, die ze nooit hebben gezien.

De filosofische faculteit van de universiteit van Belgrado behoort tot één van de eerste instellingen waar professoren de macht overnamen van hun door de regering benoemde rechtsradicale collega. „Wij zijn er inmiddels achtergekomen dat we een heel nieuw gebouw hadden kunnen bouwen van het geld dat verdwenen is”, zegt Zivan Lazovic, het tijdelijke faculteitshoofd.

De gestolen stempels hadden wel hun beperkingen. Zo moest de koper met de trein van de Montenegrijse hoofdstad Podgorica naar de Servische hoofdstad Belgrado om politiecontroles op de moesi hi in Belgrado onderdrukt federale buitenlandse gast in de hotels en het visum stond in geen enkele computer geregistreerd. Met een druk op het toetsenbord kon de politie de hel-maskeerde omnaken.

K stond op het punt zo'n stempel te kopen, toen het volgende ge-

gionen toch ook de smaak van geld te pakken. De Joegoslavische ambassade in Macedonië zou visa verkopen. De prijs was, met de toename van de spanningen in Servië, opgelopen tot 3500 mark. Ennarral in Macedonië bleek de ambassadeur echter op zijn schelden te zijn teruggekeerd. De situatie in Servië was te onzeker. En als de hij niet te boek staan als de ambassadeur die tegen Milošević uitdrukkelijke wens in buitenlandse journalisten had binnengegaten. Zo bleef de oude Montenegrijse connectie over. Maar inmiddels bleek de Servische politie op de hoogte te zijn; in de treinen naar Belgrado voerde zij controles uit. De Montenegrijnen zouden geen Montenegrijnen zijn als ze niet schelen er een paramilitair op het tonnel, een ex-lid van de beruchte Arkan Tiggers. Hij wilde journalisten wel voor 2.000 mark naar Belgrado brengen. De politie zou ondertweg worden omgekocht. Een

rucht arriveerde. Enkele medewerkers van het ministerie van Informatie in Belgrado, aan het wankelen gebracht door de grootscheppige protesten door de grootte, zouden echter visa verkopen, geregistreerd en al, ook voor 1500 mark. Ze moesten worden opgehaald bij de Joegoslavische ambassade in de Bulgaarse hoofdstad Sofia.

De Montenegrijnen knarose landden over deze broodroof door hun Servische broeders; hun hand dreigde ineens richting Bulgarië te trekken. Hun angst was echter ontbrekend, want op de ambassade in Sofia wist men van niets. Inmiddels kregen de hogere re-

JOEGOSLAVIË

gionen toch ook de smaak van geld te pakken. De Joegoslavische ambassade in Macedonië zou visa verkopen. De prijs was, met de toename van de spanningen in Servië, opgelopen tot 3500 mark. Ennarral in Macedonië bleek de ambassadeur echter op zijn schelden te zijn teruggekeerd. De situatie in Servië was te onzeker. En als de hij niet te boek staan als de ambassadeur die tegen Milošević uitdrukkelijke wens in buitenlandse journalisten had binnengegaten. Zo bleef de oude Montenegrijse connectie over. Maar inmiddels bleek de Servische politie op de hoogte te zijn; in de treinen naar Belgrado voerde zij controles uit. De Montenegrijnen zouden geen Montenegrijnen zijn als ze niet schelen er een paramilitair op het tonnel, een ex-lid van de beruchte Arkan Tiggers. Hij wilde journalisten wel voor 2.000 mark naar Belgrado brengen. De politie zou ondertweg worden omgekocht. Een

Visa waren even een gat in de markt in Montenegro

Bush: troepen VS weg uit de Balkan

2000

De opmerkingen van Rice zijn scherper aangevallen door de Democratische kandidaat Al Gore en minister van Buitenlandse Zaken Madeleine Albright. Volgens vice-president Gore demonstreert het standpunt van Bush „een zeer geaan historisch besef, en een fundamentele miskenning van de Amerikaanse rol in de wereld”. Volgens Gore kan de visie van Bush tot het einde van de NAVO leiden en de vrede in Europa ondermijnen.

Albright sprak van „een zeer gevaarlijk signaal”. Voor zij naar Noord-Korea vertrok zei zij: „Om hier nu over te spreken, nu [president] Koštunica een nieuwe coalitie in Joegoslavië tot stand tracht te brengen, is werkelijk gevaarlijk. Wij moeten onze ogen op de bal houden en het karwei afmaken. Dit is schadelijk voor het Amerikaanse buitenlandse beleid.” Volgens gouverneur Bush te doen om „een nieuwe arbeidsverdeling”. De adviseur wordt gezien als de belangrijkste kandidaat voor de post van Nationaal Veiligheidsadviseur, mocht Bush winnen op 7 november. (Pernolgbush: pagina 4)

De dag van de revolutie, donderdag 5 oktober, was een topdag voor de Montenegrijnen. De handdel vond nu gewoon open en bloot plaats, in de lobby van een hotel. Een man liep weg met welgeteld twaalf buitenlandse paspoorten in zijn hand. Aan het eind van de middag, om vier uur, zou hij ze terugbrengen, met een vals stempel erin, bedoelde de man. Toen de man om acht uur 's avonds nog niet terug was, waren twaalf journalisten een zenuwvriemzing nabij. Zelf reed ik in pure wanhoop op drie verschillende plaatsen Servië binnen, zonder visum - om er prompt, drie keer te worden uitgezet. De laatste keer werd ik opgepakt door een lid van de getuimede politie, die in het geheel niet onder de indruk raakte van de 500 mark die ik voor zijn neus heen en weer slingerde. Van alle corruptie politiemannen stuurde ik op de enige, onomkoopbare agent in Servië. Het kan nog erger. Een Amerikaanse collega gaf zijn paspoort 's avonds aan een stempelaar. Hij zou het paspoort de volgende ochtend terug krijgen met een vals stempel erin. Diezelfde nacht werd de boef opgepakt tijdens een vechtpartij in een bordel. Het paspoort van de Amerikaan lag, zonder stempel, in het appartement van de boef.

Er werd een tussenspoorsong in geschied die de lokale politie omkocht. Deze brak het apparaat met open, zogenaamd om huiszoeking te doen, en stelde de tussenspoorsong in staat het paspoort 's velen.

Twee weken heeft de nieuwe handel in Montenegro geduurd. In die weken heeft een kleine groep Montenegrijnen telduurden den markten verdrend - een kapitaal in deze streken. Met de revolutie in Belgrado storte de handel in Podgorica in. Twee dagen na de scheide grenswaarden om. Op het vliegveld van Belgrado deden ze echt visa uit, geregistreerd in iedere computer. Voor de gewone prijs van 38 mark.

Door onze correspondent MARC CHAVANNES

"Partijen, onafhankelijke vakbonden en media: wij financieren ze"

Van een correspondent

Op 29 juli 1999, een maand na het einde van de oorlog die de Verenigde Staten niet wisten te winnen, legt Robert Gelbard, de Amerikaanse gezant in de Balkan, de nieuwe strategie uit aan de senaat in Washington: "Wij financieren een brede waaiër van democratische organisaties: niet-gouvernementele organisaties, politieke partijen, onafhankelijke media, jongerenbewegingen en onafhankelijke vakbonden. (...) De laatste jaren hebben Amerikaanse verenigingen, zoals AID of niet-gouvernementele organisaties zoals National Democratic Institute, International Republican Institute en Endowment for Democracy (waar de CIA achter schuil gaat, nvdr), 16,5 miljoen dollar uitgegeven (41,25 miljoen gulden, nvdr) om de democratie en de burgermaatschappij in Joegoslavië te ontwikkelen. We hebben nog geld beschikbaar en we gebruiken dat opnieuw. Ik werk nauw samen met het National Endowment.

De vakbond AFL-CIO heeft goed werk geleverd met de onafhankelijke vakbonden in Servië. Met onze steun bereiden ze een nieuw, interactief programma voor. Het Centrum voor het Internationaal Privé-bedrijf werkt een programma uit voor onafhankelijke zakenlieden en economen uit Servië. Zij, met name de groep G-17, hebben veel invloed in de Servische samenleving. Wij willen ook de onafhankelijke Servische media versterken."

In één woord: na de bommen gooit Washington er miljoenen dollars tegenaan. Met altijd hetzelfde doel voor ogen. (M.C.)

Joegoslavische kinderen. Het economisch beleid van Joegoslavië komt in handen van de G-17. Maar zullen deze kinderen dan nog genoeg eten krijgen? (Foto Solidair, Antonio Gomez Garcia)

Schaakspelers in Belgrado. Met miljoenen dollars en hopen desinformatie werkte Washington een vijfjonde strategie uit om de Joegoslaven in de val te lokken. (Foto Solidair, Antonio Gomez Garcia)

Interview met twee activisten van de studentenbeweging Otpor "Een beetje controle van de CIA? En wat dan nog?"

Door Gérard Mugemangango en Michel Collon

We ontmoetten twee leden van Otpor, de 'onafhankelijke' studentenbeweging waar de westerse pers zo graag het woord aan verleent. Het is 2 augustus, een café in Kragujevac

Wat is Otpor eigenlijk?

Ivana. Otpor is een organisatie van jongeren uit de universiteitsfaculteiten en de hogescholen. Niemand is ouder dan 27 en we zijn allemaal lid van een democratische partij, uit de oppositie. Maar onze activiteiten verschillen: acties, shows, pamfletten uitdelen, enz.

Julie lijken vooral erg kwaad over de moeilijke levensomstandigheden.

Nenad. Mijn vader rijdt al dertien jaar met dezelfde wagen, een andere kan hij niet betalen. Ik ben muzikant maar ik moet bij groepen spelen die ik niet zie zitten, om toch mijn brood te verdienen. En daarnaast moet ik ook nog eens in het bedrijfsleven mijn vader werken.

Julie lijken heel veel te verwachten van het Westen

Nenad. Joegoslavië is een goede plaats om te investeren: in het centrum van Europa, met erg rijke mijnen, een enorm potentieel aan elektriciteit dat kan worden opgewekt met het water van de Donau, goed opgeleide, hardwerkende mensen... Hier kunnen de mensen goedkoop werken, tegen pakweg tweehonderd mark (220 gulden) per maand.

En willen die multinationals dan niet zo laag mogelijke lonen betalen om zoveel mogelijk winst binnen te halen?
Nenad. Het zou voor hen toch ook interessant zijn? En wij zouden zelf alles onder controle houden.

[Zo groot zijn hun illusies dus. Met het ultra-liberaal programma van de G-17 zal die controle eerder beperkt zijn.]

gekondigd van honderd procent! Zo probeert men tijdens de verkiezingen paniek te zaaien door de reuze inflatie van 1993 in herinnering te brengen, toen de koopkracht en het spaargeld van de arbeiders smolten als sneeuw voor de zon. Ook in Chili heeft de CIA zo'n paniekcampagne gelanceerd, vlak voor ze de regering Allende omverwierp en dictator Pinochet aan de macht bracht.

In de westerse pers wordt deze vakbond nog altijd 'democratisch' genoemd. In werkelijkheid zie je meteen dat het een krant 'made in USA' is, vindt mijn tolk. Bepaalde uitdrukkingen

▲ Veel Joegoslaven zijn na tien jaar sancties uitgepurd. Ze hopen op een beter leven en wat meer welstand. Zal Kostunica dit waarmaken? (Foto Solidair, Antonio Gomez-Garcia)

Eigenaardig document van vakbond van Servische oppositie

Eerste verrassing: geen woord over de levensomstandigheden of de strijd van de arbeiders in de andere delen van ex-Joegoslavië, in West-Europa of elders in de wereld. Blijkbaar is er geen vuilte aan de lucht. Geen problemen met werkloosheid, geen problemen met de olieprijsen, geen misère in de Derde Wereld, alles dik in orde...

Een en ander wordt me duidelijk als ik in de rubriek 'Vakbondwoordlijst' de definitieve lees van het woord 'globalisering': "term die over het algemeen duidt op de globale revolutie in de communicatie en de spijstechnologie, alsook op de arbeidsorganisatie

Door Michel Collon (zie foto)

Wie is de

baas in

1990-2000

Belgrado?

Vrijdagavond 6 oktober erkende Milosevic de verkiezingsoverwinning van Kostunica, die ondertussen officieel aangesteld werd als president van Joegoslavië. Het hele weekend vierden tienduizenden mensen feest in de straten van de hoofdstad. Werd Joegoslavië bevrijd van een dictator? Of werd een nieuwe stap gezet in de verdere uiteenspatting en kolonisatie van de Balkan? En hoe ziet de toekomst eruit voor de Joegoslavische bevolking? Hoelang zal het volksfeest duren?

Op donderdag 5 oktober bestormde en vernielde een grote groep betogers het parlement, het gebouw van de staatstelevisie en het secretariaat van de Socialis-

"De strijd tegen de NAVO en Nieuwe Wereldorde gaat onverminderd door. Belangrijker nog dan voorheen is de steun aan de echte democratische krachten in Joegoslavië: de Joegoslavische communisten, socialisten en andere progressieve en patriottische krachten. Zij hebben die steun, nu de westerse marionetten in Servië middels een staatsgreep de macht hebben overgenomen, nog veel harder nodig dan in de afgelopen periode"

Foto: Éva Strausz

tische Partij van Servië (en ook van de Nieuwe Communistische Partij van Servië, nvdr). Onmiddellijk kwamen er vreugdekreten en gelukwensen uit Washington, Berlijn en Brussel. De democratie had eindelijk gezegevierd, zo heette het. Michel Collon is in Belgrado en maakt de gebeurtenissen van dichtbij mee.

Michel Collon: de bestorming van de officiële gebouwen tijdens de massabetoging bleek een goed voorbereide actie. De betogers werden geleid door honderden zeer actieve jonge mensen, die afkomstig waren uit de bastions van de oppositie, zoals Cacak en Kragujevac. Ze gingen heel systematisch te werk om een reeks sleuteldoelen onder controle te krijgen. Eerst het parlement, het symbool, dan de nationale televisie, daarna de andere media en sommige openbare bedrijven.

Dat het zo goed in elkaar stak en zo goed voorbereid was, doet mij eraan denken dat de echte leider van de oppositie, Zoran Djindjic, een tijdje geleden op de Griekse tv verklaarde dat ze het parlement zouden aanpakken als ze de

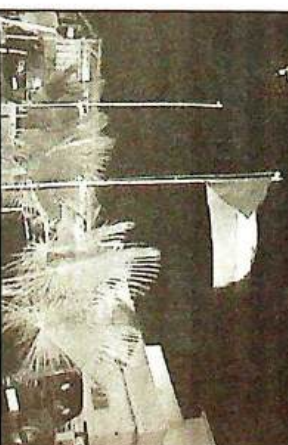
verkiezingen niet zouden winnen. Het is niets nieuws trouwens: Jeltsin, die ook de steun had van de Verenigde Staten, heeft in 1992 het parlement in Moskou in brand gestoken en honderden afgevaardigden die hem niet gunstig gezind waren, kwamen daarbij om.

Een andere leider van de oppositie, mevrouw Pesic, heeft al gezegd dat het misschien nodig was een "syndroom van Boekarest" te creëren, verwijzend naar de bloedige staatsgreep in Roemenië.

Waarom zoekt de oppositie de confrontatie? Waarom weigerde ze een tweede verkiezingsronde?

Michel Collon: men zegt wel voortdurend dat Milosevic 'een dictator' is, maar Joegoslavië is een parlementaire democratie. Op 24 september waren er niet alleen presidentsverkiezingen maar ook verkiezingen voor het federale parlement. En daar heeft de Socialistische Partij van Milosevic haar meerderheid versterkt. De oppositie betwist voorlopig dat resultaat niet. Kostunica zou die

Palestijnen willen rechten pagina 19

Verder in dit nummer:

- Maatschappelijk ondernemen 3
- Actie gehandicapten Lemmer 4
- BTW op brandstof omlaag 5
- Herdenk Hannie Schatt 8
- Belgische kameraden winnen 9
- Inflatie en loonkosten 10-11
- Griekse scheepsramp 12
- Colombia: Escalatie geweld 13
- Joegoslavische staatsgreep 14-18

Lees verder op pagina 14

Uitverkoop bekonkeld

Oppositieleiders in Belgrado samen met IMF in Bulgarije

Door
Michel Chossudovsky en Jared Israel

De Joegoslavische bevolking is zich er vast niet van bewust, dat twee vooraanstaande leden van de DOS (Democratische Oppositie van Servië) zojuist een zeer belangrijke reis hebben gemaakt naar Bulgarije. Zij hadden daar een ontmoeting met vertegenwoordigers van het IMF, de Wereldbank en NAVO-regeringen tijdens een zogenaamde 'donorlanden-conferentie'. Het doel van de reis was voorzieningen te treffen voor het overnemen van Joegoslavië door NAVO-regeringen.

Op de dag na de Joegoslavische verkiezingen werd de reis aangekondigd. Mladjan Dinkic, die zeer waarschijnlijk de minister van Financiën zal worden in een regering van de oppositie, zei "dat vertegenwoordigers van zijn G-17-plus deze week zouden vertrekken naar een donorlanden-conferentie over Joegoslavië in Bulgarije met vertegenwoordigers van het IMF." (United Press International [UPI] van 27 september 2000) Dinkic was samen met Drago-

slav Avramovic, doctor in de economie en deskundige voor de 'alliantie van de ommekeer' van Zoran Djindjic. Deze groepen van de zogenaamde democratische oppositie hebben beragen geld ontvangen van agenten van de VS-regering.

Dinkic zei tegen UPI, dat "Dragoslav Avramovic een intentieverklaring (letter of intent) met een verzoek had geschreven aan IMF en Wereldbank. Dinkic zei ook nog, dat hij verwachtte, dat er in antwoord hierop onderhandelingen met donorlanden, de zogenaamde Club van Parijs, zouden volgen..." Dit zijn de NAVO-landen. Een 'Letter of Intent' bevat ook een 'memo over economische en financiële politiek'. Daarin worden de voorwaarden vastgelegd, waaronder heel Joegoslavië onderworpen zal worden aan de controle van westerse donorlanden en schuldeisers. Alleen een Joegoslavische minister van financiën, die geïnstalleerd is door het parlement heeft het recht een 'Letter of Intent' af te geven. Dinkic en Avramovic echter zijn alleen maar vertegenwoordigers van de 'democratische' oppositie. In welk land mogen leden van de

oppositie legaal, met vijandige staten, die hun beweging financieren, 'onderhandelen'? Dit is een buitengewone vorm van inmenging door NAVO-landen.

Welke maatregelen willen de NAVO-landen erdoor drijven?

- Opheffen van de controle op de prijzen door de regering, invoeren van de 'vrije markt' zonder bescherming voor boeren of bedrijven tegen het overspoeld worden door buitenlandse goederen, afbraak van het totale sociale systeem. Geen staatshulp in de gezondheidszorg, het openbaar vervoer, voor eten en verwarming,
- blokkeren van Kredieten voor bedrijven,
- massa-ontslag van arbeiders en drastische vermindering van inkomens voor boeren en arbeiders,
- gedwongen sluiting van belangrijke bedrijven en taken van de industrie in de openbare en privé-sector, alle werkzaamheden van wederopbouw en verwijdering van bomschade overdragen aan bedrijven uit NAVO-landen.

Het resultaat van deze politiek zou zijn: De prijzen van levensmiddelen schieten de hoogte in, bedrijven gaan failliet en moeten sluiten, buitenslands kapitaal zal het hele bedrijfsleven confisceren.

De 'Letter of Intent' zal het aannemen van de politieke voorwaarden uit Washington afdwingen. Deze zijn zojuist voorgesteld in de zogenaamde Serbian Democratization Act HR 1064. Op 25 september werd deze aangenomen in het VSHuis van Afgvaardigden, op dezelfde dag, dat Dinkic zijn reis naar Bulgarije aankondigde. Goed getimed. Volgens de bepalingen in deze wet moet Joegoslavië, om van de sancties bevrijd te worden en 'toegelaten' te worden tot het IMF het volgende doen:

- 1) Onderhandelingen voeren over de onafhankelijkheid (zeg afscheiding) van Kosovo en waarschijnlijk ook die van Vojvodina;
- 2) het land volledig 'democratiseren'. 'Democratisering' is een mooi woord voor uitvoeren van alle decreten van de VS-regering;
- 3) "alle kwesties met de andere republieken" oplossen. Dit

zou zijn inclusief de 50 miljard VS-dollar, die de regering van Kroatië en de regering van Izetbegovic in Bosnië eisen als herstelbetalingen voor de oorlog. Dit geld is onverhoeds gegaan naar de schuldeisers van deze landen, en wel naar de NAVO-regeringen en de westerse banken;

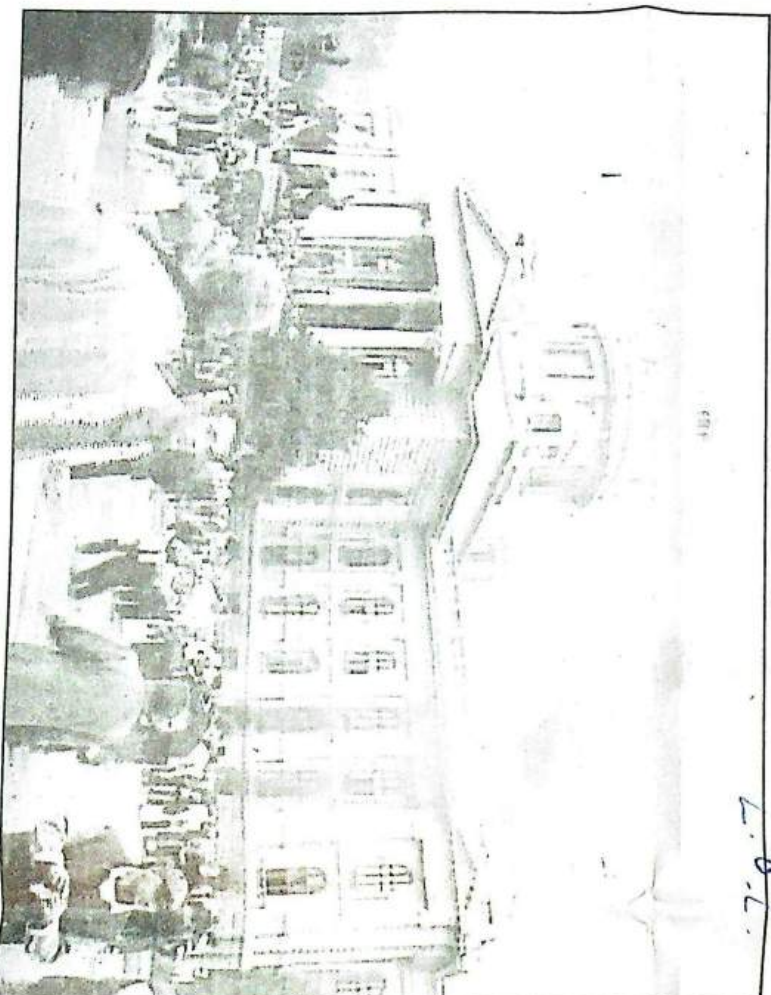
4) volledige samenwerking "met het Internationaal Joegoslavië-tribunaal, inclusief het overdragen van alle door het tribunaal aangeklaagde personen, aan Den Haag". Dit betekent dat het Joegoslavische leger achter iedereen moet aanjagen, van wie het Tribunaal in den Haag beweert, dat hij een oorlogsmisdadiger is.

Dit alles toont klip en klaar, dat de belofte van Kostunica, samen te werken met het IMF, maar tevens "Joegoslavië te behouden", een lege belofte is. Het klinkt goed, maar heeft niets te betekenen. Door toestemming te geven aan een 'Letter of Intent' heeft de coalitie van Kostunica reeds desertie gepleegd ten opzichte van de nationale soevereiniteit. Ze heeft de republiek Joegoslavië, haar economie, haar instellingen en haar volk verkocht.

Intussen machtigt de VS-wet HR 1064 de VS-regering aan de zogenaamde democratische oppositie en de separatistische regering in Montenegro met onmiddellijke ingang nog eens 105 miljoen VS-dollar over te maken. Amerikaans geld samen met middelen uit andere bronnen - zal niet alleen de kosten van de verkiezingsstrijd dekken, maar ook salarissen financieren. Washington en de NAVO betalen sleutelfigurer van de oppositie er heel openlijk voor, opdat ze doen wat men hen zegt. Ze staan op de loonlijst van de NAVO-bommentwerpers.

Uit: Junge Welt, dd. 4 oktober 2000;

Bron:
<http://emperors-clothes.com/analysis/11.htm>. Vertaling uit het Amerikaans door Klaus von Rausendorff, uit het Duits door Toos Plug.

L. O. L.

De wereld beweegt zich in de richting van democratie.

Die beslissing is genomen door een daartoe gerechtigd orgaan.

"Waarover de media zwijgen"

Van de redactie buitenland

"(...) Voor het eerst hebben de Socialistische Partij van Milosevic en haar bondgenoten een absolute meerderheid aan zetels in de Eerste en Tweede Kamer van het parlement verkregen. De resultaten van de presidentsverkiezingen zijn onderwerp van vele (slecht geïnformeerde) discussies. Maar niemand betwist de resultaten voor het parlement. In Joegoslavië had de regering vóór deze verkiezingen maar 64 zetels van de 138 in de Tweede Kamer. Nu hebben zij

er acht zetels bij en een meerderheid van drie stemmen: 72 van de 138 zetels. Tot nu was de regering verplicht een coalitie aan te gaan met één van de kleinere partijen, als ze wilden dat een wet aangenomen werd. Met deze nieuwe meerderheid in de Tweede Kamer hoeft de regering niet langer te steunen op een wankelende meerderheid, om de noodzakelijke wetswijzigingen door te voeren. De regering behaalde een nog grotere zege in de verkiezingsstrijd voor de senaat, de Eerste Kamer. Ze won zeven van de 20 zetels

voor Servië en 19 van de 20 voor Montenegro. De oppositie won net aan 10 van de 40 zetels. De regering haalde net niet een tweerde meerderheid. De regeringspartij van Milosevic behaalde een grote zege, want ze verkreeg de meerderheid zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer. De westerse machten willen tegen elke prijs, dat dit resultaat ongedaan gemaakt wordt, waarbij ze zelfs zover willen gaan, dat ze een burgeroorlog proberen te ontketenen of provocaties in scène zetten, om een invasie in Joegoslavië te

rechtvaardigen."

Sara Flounders van het IAC raadt de activisten van de internationale tribunaal-beweging aan een internationale commissie van onderzoek in te stellen over de interventie van het Westen in Joegoslavië.

Deze commissie moet:
"- proberen de burgeroorlog te verhinderen, die door Kostunica, de oppositie en het Westen wordt aangewakkerd;
"- de onafhankelijkheid en het verzet van Joegoslavië en Servië tegen de NAVO en haar nieuwe wereldorde steunen en

zorgen voor het volledig uitvoeren van VN-resolutie 1244 en het later weer opgaan van Kosovo in Joegoslavië;
"- staan voor sociale gerechtigheid en gelijkheid en de neoliberaale regels van het IMF, de Wereldhandelsorganisatie en de Wereldbank afwijzen;
"- de multinationale aard van Joegoslavië garanderen."

Bron:
<http://emperors-clothes.com/articles/inclaiir/governin.htm>
Naar het Duits door: Klaus von Rausendorff. Vert. Toos Plug.

Bevolking Bijlmer gigantisch belazerd

21 sept 2000

OVSE nodigt Joegoslavië uit als lid terug te keren

WENEN, 20 OKT. De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, de OVSE, heeft Joegoslavië uitgenodigd weer tot de organisatie toe te treden, en wel voor de volgende ministeriële OVSE-ontmoeting op 27 november in Wenen.

De uitnodiging werd de Joegoslavische leiding overgebracht in een brief van de huidige voorzitter van de OVSE, de Oostenrijkse minister van Buitenlandse Zaken Benita Ferrero-Waldner.

Joegoslavië werd in 1992 als lid van de OVSE geschorst wegens de vergaande bemoeienis van het bewind van Slobodan Milošević met de oorlog in Bosnië; de Joegoslavische stoel is sindsdien symbolisch leeg gebleven. In haar brief nodigde Ferrero-Waldner het nieuwe Joegoslavische bewind uit een nieuwe aanvraag in te dienen als „een van de opvolgerstaten” van de in 1991 uiteengevallen Joegoslavische federatie. (Reuters)

Een onzer redacteurs voegt hieraan toe:

De distictie tussen „een van de opvolgerstaten” en „de opvolgerstaat” in de brief van Ferrero-Waldner is van het grootste belang. Het bewind van Milošević heeft het Joegoslavië van na 1991 altijd beschouwd als ‘de’ opvolger van het oude Joegoslavië; het ging ervan uit dat de andere voormalige deelrepublieken van de federatie (Slovenië, Kroatië, Bosnië en Macedonië) zich eenzijdig hadden afgescheiden en dat er dus sprake was van een ononderbroken lijn tussen de oude federatie en de nieuwe, die na 1991 overbleef. Dit had consequenties voor de gemeenschappelijke erfenis – de activa en passiva van het oude Joegoslavië, zoals gemeenschappelijke federatieve bezittingen als ambassades en archieven en een reeks economische thema's. Verdeeld is die oude gemeenschappelijke boedel nooit.

Voor het lidmaatschap van de OVSE heeft het verschil tussen ‘een’ en ‘de’ opvolgerstaat ook gevolgen. Voor het nieuwe lidmaatschap van Joegoslavië is instemming van alle leden nodig, ook van Slovenië, Kroatië, Bosnië en Macedonië. Zij zullen die instemming weigeren als Joegoslavië zich wil presenteren als ‘de’ opvolgerstaat van het oude Joegoslavië; met toetreding van Joegoslavië als „een van de opvolgerstaten” hebben de andere voormalige deelrepublieken geen moeite.

De nieuwe Joegoslavische president Vojislav Koštunica heeft laten weten anders dan Milošević geen problemen te hebben met de presentatie van Joegoslavië als ‘een van de opvolgerstaten’ van de oude federatie. Koštunica sprak gisteren in Belgrado met de voorzitter en de plaatsvervangende secretaris-generaal van het OVSE-parlement, Adrian Severin en Vitali Evzejev.

In Manifest 17 gaf de Stichting Onderzoek Vliegcramp Bijlmermeer (SOVB) aan dat het gezondheidsonderzoek in de Bijlmer niet goed gaat en niets zal opleveren. Intussen toonde dr. Durakovic in Parijs (zie elders in deze krant) aan dat er een onomstotelijk verband bestaat tussen de ziekteverschijnselen bij Golfoorlog-soldaten en het gebruik van verarmd uranium. Veel ziekteverschijnselen in de Bijlmer zijn vergelijkbaar. De overheid doet er echter alles aan om te voorkomen dat het verband tussen die ziekteverschijnselen en besmetting door verarmd uranium wordt gelegd. Hieronder een relaas van Louis Bertholet, lid van de SOVB, over de geschiedenis van het onderzoek. Hij trekt voorlopig maar één conclusie: "De rampbetrokkenen van de vliegcramp Bijlmermeer worden gigantisch belazerd! Het vertrouwen in de overheid zal tot een dieptepunt dalen."

Lees verder op pagina 5

Serviërs willen geen terugkeer van Milošević

BELGRADO, 20 OKT. De meeste Joegoslaven willen Slobodan Milošević niet zien terugkeren op het politieke toneel. Slechts een minderheid vindt dat hij naar Den Haag moet om zich voor het VN-tribunaal voor oorlogsmisdaden te verantwoorden.

Dat blijkt uit een opiniepeiling van het weekblad NIN. Van de ondervraagden vindt 81,5 procent dat Milošević zich beter kan terugtrekken uit de politiek; slechts twaalf procent hoopt dat hij wel terugkeert. De helft van de ondervraagden verwacht dat hij alsnog zal proberen de macht te heroveren.

Dat Milošević een slechte president was vindt 75 procent van de ondervraagden; zes procent vindt hem middelmatig; 15 procent is van mening dat hij het goed heeft gedaan. Op de vraag of Milošević verantwoordelijk is geweest in criminele activiteiten antwoorde 67,5 procent bevestigend. Volgens NIN vindt „de meerderheid” van de ondervraagden dat Milošević zich schuldig heeft gemaakt aan oorlogsmisdaden, maar 53 procent is tegen zijn uitlevering aan het Haagse VN-tribunaal; dertig procent vindt dat hij door een Servische rechtbank moet worden berecht. Het Joegoslavische staatsblad

SFOR moet stukken geven

DEN HAAG, 21 OKT. De SFOR, de door de NAVO geleide vredesmacht in Bosnië, moet uiterlijk 17 november al het archiefmateriaal over de arrestatie van Stevan Todorovic ter beschikking stellen van diens verdediging. Dit staat in een dwangbevel van het Joegoslavië-Tribunaal dat gisteren openbaar is gemaakt. Nederland is een van de deelnemende landen aan SFOR. De Bosnische Serviër Todorovic, die verdacht wordt van oorlogsmisdaden, werd in september 1998 gearresteerd. Na zijn overbrenging naar Den Haag claimde hij dat hij uit Joegoslavië was ontvoerd. Zijn ontvoerders zouden hem vervolgens in Bosnië aan SFOR hebben overgedragen. Omdat zijn arrestatie dus op een illegale manier zou zijn gebeurd, eist Todorovic dat het tribunaal hem vrijlaat. (ANP)

heeft gisteren eindelijk de officiële uitslag van de presidentsverkiezingen van 24 september bekendgemaakt. Vojislav Koštunica kreeg 50,24 procent van de stemmen. Op Milošević bracht 37,15 procent van de opgekomen kiezers zijn stem uit. De kandidaten van de Servische Radicale Partij en de Servische Vernieuwingsbeweging SPO kregen resp. 5,88 procent en 2,95 procent van de stemmen. Het staatsblad meldde ook de uitslag van de verkiezingen voor het federale parlement. In de Burgerkamer won Koštunica's DOS (Democratische Oppositie van Servië) 58 van de 138 zetels; de socialisten van Milošević en de partij JUL van zijn vrouw kregen 44 zetels. De Radicale Partij viel vijf zetels toe en de Alliantie van Honnigaren van Vojvodina één. De (toen nog) Milošević-gezinde Montenegrijse socialisten veroverden 28 zetels en de Montenegrijse Servische Volkspartij kreeg er twee. In de andere kamer van het parlement, de Kamer der Republieken, kreeg de DOS tien van de twintig voor Servië gereserveerde zetels; de socialisten en JUL samen zeven, de radicalen twee en de SPO één. De Montenegrijse socialisten wonnen 19 van de twintig Montenegrijse zetels, de Servische Volkspartij één. De federale verkiezingen werden geboycot door de Montenegrijse regeringspartijen. (Reuters, AFP)

Overgangsregering Koštunica wacht op fiat socialisten

BELGRADO, 16 OKT. President Vojislav Koštunica van Joegoslavië is er nog niet in geslaagd de socialisten van zijn verslagen tegenstander Slobodan Milošević en het bewind in Montenegro ertoe te brengen, mee te werken aan een overgangsregering.

Eind vorige week bereikte Koštunica's DOS (Democratische Oppositie van Servië) overeenstemming met de socialisten over de vorming van een overgangsregering tot 24 december, als een nieuw Servisch parlement moet worden gekozen. Nadat dit akkoord was gesloten, uitten leidinggevende socialisten echter hun twijfels over een aantal punten van het akkoord. Daarop stelde de DOS de socialisten een ultimatum: ze kregen tot vanochtend tien uur de tijd om hun achterban te raadplegen en het akkoord goed te keuren. Het ultimatum liep vanochtend af zonder dat de socialisten iets van zich lieten horen. De socialisten lijken zich vooral te storen aan het voorstel van DOS om de leiding over de vier belangrijkste ministeries samen te delen. Diemachtsdeling zou de socialisten beroven van hun belangrijkste machtsposities in de Servische samenleving.

Wat er gebeurt als de socialisten de afspraken afwijzen, is niet duidelijk. Een DOS-leider zei dat in geen geval verder wordt onderhandeld; de socialisten moeten het akkoord aanvaarden of afwijzen, zei hij.

Ook Koštunica's pogingen de Montenegrijnse leiding achter zijn bewind te krijgen zijn nog niet met succes bekroond. Het bewind van de Montenegrijnse president Milo Djukanović tekende fel protest aan tegen Koštunica's voornemen, een politicus van de Montenegrijn-

se oppositie te benoemen tot premier van Joegoslavië. Volgens de Joegoslavische grondwet moet de functie van premier worden bekleed door een Montenegrijn als de president een Serviër is. Omdat Djukanović' partijcoalitie niet in het federale parlement is vertegenwoordigd (ze boycotte de federale verkiezingen) is Koštunica, om aan de grondwetsbepaling te voldoen en om een meerderheid in het parlement te krijgen, gedwongen een premier te kiezen uit de gelederen van Djukanović' meest verbitterde vijanden: de Montenegrijnse federale parlementariërs die tot nu toe het bewind van Milošević hebben gesteund en die (in tegenstelling tot Djukanović c.s.) Koštunica erkennen.

Koštunica stuurde gisteravond de tweede man van DOS, Zoran Djindjić, naar Montenegro om een oplossing voor dit conflict te vinden. Djindjić ging op weg met een aanbod van de nieuwe president: deze is bereid aanhangers van Djukanović in de nieuwe overgangsregering van Joegoslavië te benoemen. „We staan open voor alle soorten oplossingen”, aldus Koštunica.

Djukanović van zijn kant dreigde een referendum op touw te zetten over de onafhankelijkheid van Montenegro als er geen akkoord komt; waanemers zien dat dreigement echter vooral als een stukje onderhandelingspactiek. (Reuters, AP)

Koštunica op EU-top: Hier zijn we weer!

President Koštunica van Joegoslavië bracht een bliksembezoek aan de EU-regeringsleiders, bijeen in Biarritz. Om ze te bedanken en geruste stellen.

Door onze redacteur
JOOP MEIJNEN

BIARRITZ, 16 OKT. „Buitengewoon verheugd” (Franse president Chirac). „Zeer aangedaan” (EU-buitenlandcoördinator Solana). Het waren niet de geringste kwalificaties die Europese politici zaterdag kozen bij het bliksembezoek van de nieuwe Joegoslavische president Vojislav Koštunica aan hun topconferentie in Biarritz, Zuid-Frankrijk. „Hij maakte een goede indruk”, zei premier Kok.

En Koštunica zelf, wat vond hij van zijn debuut op het Europese politieke toneel omringd door regeringsleiders en ministers van Buitenlandse Zaken van landen

die vorig jaar geleden aan de NAVO-bombardementen op Servische doelen tijdens de oorlog rond de Servische provincie Kosovo? „Het was in dubbel opzicht een zeer emotioneel moment”, vertelde hij na de lunch met de EU-leiders in Servisch en Engels aan de pers.

In de eerste plaats, zei Koštunica, omdat Servië-Montenegro historisch, politiek en economisch altijd deel van Europa is geweest. „Here we are again! We zijn blij dat we met het nieuwe millennium terug zijn in Europa.” En in de tweede plaats zijn verkiezingswinst van 24 september op ex-president Milošević. „Dankzij die normalisering kan ik hier zijn.”

Sinds het vertrek van Milošević (op 5 oktober, elf dagen na diens nederlaag) is de normalisering niet meer in gevaar, zei Koštunica. „Dat is bemoedigend. De politieke positie van Milošević en diens entourage zwakt steeds verder af, van dag tot

dag, van uur tot uur ook in zijn eigen partij. Hij heeft geen politieke toekomst meer in Joegoslavië.”

Beheerst, to the point en af en toe een grapje makend ging Koštunica, aan de zijde van Chirac en de Franse premier Jospin, geen vraag uit de weg. Zeker, hij is een nationalist, maar een „defensieve nationalist, zoals een Pool een Pool is, en een Fransman een Fransman”. En de naar onafhankelijkheid strevende deelrepubliek Montenegro houdt hij er graag bij, maar als de bevolking anders wil, dan is dat voor hem „acceptabel”. „Ik zal de uitslag van de verkiezingen respecteren.”

Tijdens de lunch had Koštunica de EU-leiders bedankt voor het opheffen van de sancties tegen Servië en voor hun politieke steun en financiële hulp. Om de ergste nood te lenigen was hem een dag eerder 200 miljoen euro (circa 440 miljoen gulden) beloofd voor voedsel, medicijnen en brandolie. Ook had hij verteld dat het

buitenland er niet aan hoeft te twijfelen dat het Joegoslavische volk de „reusachtige politieke en economische uitdaging van de wederopbouw” tot een goed einde zal brengen en dat hij met Joegoslavië de ambitie heeft een „stabiliteitsfactor” op de Balkan te worden. „Er is niet alleen een muur gevallen, we hebben ook afscheid genomen van vijftien jaar historie.” Hem was, aldus een van de aanwezigen, een „emotioneel applaus” ten deel gevallen.

Gevoelige kwesties – zoals de berechting van de wegens oorlogsmisdaden door het Joegoslavië Tribunaal ‘gezochte’ Milošević, de positie van Kosovo dat sinds het einde van de oorlog onder VN-protectoraat staat, en de toekomst van Montenegro – waren tijdens de lunch door geen van de EU-leiders aangesneden.

Op de vraag waarom niet, antwoordde de Franse minister Moscovici (Europese Zaken): „Er liggen zeker enkele zaken in het verschiet, maar op dit ogenblik ver-

dient de meest urgente zaak, conso van de prille democratische revolutie drommels goed dat „Europa wil de recht zijn loop heeft”. De kersverse president bevestigde dat: „We zijn verplicht men te werken met het Tribunaal, het kan, gegeven onze deplorabele stand, niet onze eerste prioriteit zijn.”

Koštunica wil ook af van de naam Joegoslavië. „Die is niet meer geschikt voor het land waarin we leven”, zei hij doek op de deelrepublieken Kroatië, Sloveer Macedonië en Bosnië-Herzegovina die Joegoslavische Federatie in de jaren negentig de rug toekeerden. Hij heeft een alternatief. „Servië-Montenegro. Dat is lang, maar er zijn langere namen, zoals Verenigd Koninkrijk.” Daar moesten ook Chirac en Jospin om lachen.

• DOSSIER VAL MILOŠEVIĆ:
www.nrc.nl

Rampbetrokkenen Bijlmerwiegramp worden gigantisch belazerd!

Medisch Onderzoek Vliegkamp Bijlmermeer

Vervolg van pagina 1

Door Louis Bertholet

De eerste serieuze vergadering met KLM-Arbo Services vond plaats op 22 juni 1999. Onze vertrouwensarts Dr. Jos Blakenburg nam ook deel aan deze vergadering. Op deze vergadering hebben wij duidelijk onze standpunten, onderbouwd met literatuur en een interview dat mijn vrouw en ik acht dagen daarvoor persoonlijk met Dr. Asaf Durakovic in Washington hielden, uiteengezet. De onderwerpen mycoplasma-onderzoek en onderzoek naar contaminatie (*besmetting, nvdr*) met verarmd uranium(oxide) en de daarbij gewenste methoden om op de juiste manier onderzoek te plegen, kwamen aan de orde. Het accent in deze vergadering werd vooral op het onderzoek naar besmetting met verarmd uranium(oxide) in urine gelegd, toen al zeven jaar na dato, inmiddels gaan we het achtste jaar in!

► Foto onder: Dr. Asaf Durakovic zet zijn theorie uiteen in Amsterdam.

Het viel ons op dat er voortdurend een 'non-deskundigheid' tentoongespreid werd. De vergadering duurde veel te lang en de gemoederen liepen hoog op. Toen werd eigenlijk voor de SOVB al duidelijk dat er geen enkele mogelijkheid is om ook maar enige invloed uit te oefenen op welke onderzoeksmethode dan ook! Toch hadden wij nog een klein beetje hoop om de onderzoeken goed aan te kunnen sturen.

De volgende vergadering vond plaats op 12 juli 1999 en het onderwerp betrof hoofdzakelijk het mycoplasma-onderzoek. Prof. Verbrugh als deskundige op het gebied van micro-organismen nam deel aan deze vergadering. Wij stelden belangrijke vragen, met als doel, uit te zoeken of wij op één lijn konden komen inzake het mycoplasma-onderzoek. Eén van de vragen ging over de wijze waarop het bloed moet worden afgenomen. Volgens onze bronnen is het heel belangrijk dat afgenomen bloed zo snel mogelijk op ijs van 80 graden Celsius onder nul wordt geplaatst. Ook werd de vraag door ons gesteld, waarom er alleen naar het mycoplasmafermentans gezocht wordt. Het antwoord was onbevredigend. Vervolgens stelden wij voor een 'dubbelcheck' uit te laten voeren door Prof. Nicolson in Californië. Prof. Verbrugh stemde daarmee direct in! De heer Veldhuijzen van Zanten (KLM-Arbo Services) veegde dat idee echter onmiddellijk van tafel met de opmerking dat dat alleen maar vertragend zou werken.

Op 18 oktober 1999 vond er een vergadering van Klankbord III plaats in het Stadsdeel Zuidoost. In het bijzijn van Prof. Verbrugh en mevrouw Dr. Dorigo, deskundige bij het RIVM voor de technische uitvoering van het mycoplasma-onderzoek, konden wij vragen stellen over

het te houden onderzoek inzake mycoplasma. Prof. Verbrugh legde ons eerst uit dat het de bedoeling was om onze hypotesen van aanwezigheid van mycoplasma te falsifiëren (de onjuistheid ervan aantonen, nvdr). Opnieuw stelde ik de vraag of na afnemen van het bloed het bloedmonster zo snel mogelijk op ijs zal worden gezet. Mijn intuïtie zei mij dat het fout zou gaan! Veel nieuws werd er verder niet besproken *die avond*. Het werd meer een herhaling van zetten. Naar aanleiding van deze vergadering schreven wij een reactie naar de KLM-Arbo Services, waarin wij alles nog eens duidelijk op een rijtje zetten.

Onze volgende vergadering vond plaats op 10 november 1999 bij de KLM-Arbo Services. Het onderwerp was hoofdzakelijk de onderzoeksmethodiek naar besmetting met verarmd uranium(oxide). De vergadering werd mijns inziens om 'tactische' redenen gerekt en van het onderwerp afgeleid. Er werd namelijk niet van gedachten gewisseld over hoe we na zeven jaar nog een redelijke kans zouden maken om, volgens de 'Durakovic-methodiek', middels 24 uren-urine een eventuele besmetting te kunnen vaststellen. Daarentegen werd er gekis-sebit over het feit dat wij het woord 'misdadig' uit onze brief zouden moeten halen, want anders zou er niet verder met ons gesproken worden. De gemoederen liepen weer enigszins hoog op. De heer Tarcis Schipper (lid van Klankbord III) liet de commissieleden weten dat hij nog niet gebruik wil maken van dergelijke terminologie. "Maar dan moet er wel snel iets gebeuren, en dan moet ik niet de indruk krijgen dat er niet serieus naar onze voorstellen wordt gekeken", aldus de heer Schipper.

Naar aanleiding van deze vergadering van 10 november 1999, schreven wij de KLM-Arbo

Services wederom een brief met onze opvattingen en eisen, voornamelijk gericht op het verarmd uranium(oxide) onderzoek, en gaven hen een bedenktijd van zeven dagen. Op de dag af ontvingen wij van de KLM-Arbo Services schriftelijk een antwoord. Uit dit antwoord bleek eens temeer dat zij absoluut niet over de deskundigheid beschikken inzake het verarmd uranium(oxide)onderzoek. Het enige positieve van het antwoord van de KLM-Arbo Services was volgens ons, dat wij nu een bewijs zwart op wit hadden van hun ondeskundigheid-ten-top!

Terug naar het Medisch Onderzoek Vliegkamp Bijlmermeer (MOVV)

Tijdens één van de volgende vergaderingen van het Klankbord III deelden wij mee dat het onderzoek niet goed gebeurt. Het was ons ter ore gekomen dat het bloed voor onderzoek naar mycoplasma niet direct op ijs werd gezet. De heer Jan Lau (Klankbord III) maakte hier een aantekening van. Nu is ons inmiddels duidelijk geworden dat er helaas niets met deze aantekening is gedaan.

Op 4 augustus jl. begeleidde ik iemand bij zijn gang naar het OLVG (Onze Lieve Vrouwe Gasthuis, nvdr) voor het MOVV. Tot mijn verbazing moest ik constateren dat het bloed, bestemd

voor onderzoek naar mycoplasma, nog steeds niet op de juiste wijze werd behandeld! Ook de hoeveelheid urine en het willekeurige moment van urineren voldoet volstrekt niet aan de eisen voor een onderzoek naar besmetting met verarmd uranium(oxide).

Het bloed voor mycoplasma-onderzoek wordt rustig op kamertemperatuur bewaard. Ik vroeg natuurlijk meteen of het niet de bedoeling is dat het gebruikte buisje, specifiek voor onderzoek naar mycoplasma, meteen op ijs gezet zou worden. De verpleegster wist van niets. Ik vroeg door en legde uit waarom. Ze wilde voor mij het buisje met bloed wel 'even' in de koelkast zetten. Ik maakte haar duidelijk dat dat geen zin heeft.

Daarna vroeg men de persoon in een potje te plassen, goed genoeg voor het bepalen van een eventuele blaasonsteking. Ik vroeg of ze met die hoeveelheid ook een onderzoek zouden gaan doen gaan naar besmetting met verarmd uranium(oxide). Het antwoord was: "Ja, onder andere." Voor een dergelijke bepaling na een eventuele besmetting, acht jaar na dato, is echter minimaal 24 uren-urine nodig. Ik heb over mijn opgedane ervaring betreffende het mycoplasma- en urineonderzoek in het OLVG de

hoofdverantwoordelijke, dr. J.A. Bijlsma, aangesproken. Hij stond mij nerveus te woord en kon geen duidelijke verklaring geven waarom het op deze, volgens mij, inferieure wijze wordt gedaan. Hij beriep zich op de protocollen waar zij zich strikt aan dienen te houden. Ik legde hem vervolgens uit dat wij de KLM-Arbo Services (de hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van het onderzoek), nog vóór de protocollen geschreven waren, op de hoogte hadden gebracht hoe het bloed moet worden afgenomen en onder welke voorwaarden. Het is tevens van groot belang dat binnen een kort tijdsbestek de DNA-purificatie plaats moet vinden. Na nog wat 'technische' heen en weer gespraak, adviseerde dr. Bijlsma mij, zoals al eerder in deze krant werd gemeld. (einde citaat)

Het vervolg op de geschiedenis werd in Manifest 17 beschreven. Maar het doek is nog niet gevallen. De 'Methode Durakovic' voorziet er namelijk in dat ook nog jaren later kan worden vastgesteld of er sprake is van besmetting met verarmd uranium. In de nabije toekomst hoopt de SOVB met harde bewijzen iets meer te bereiken. Maar het is een lange weg en zeker geen gemakkelijke voor de Bijlmerambetrokkenen.

